

ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΕΣΔΑ 2018
ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΚΟΜΠΟΛΙΤΗ
ΕΙΡΗΝΟΔΙΚΗ

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΦΑΚΕΛΟΥ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΓΙΑ ΥΠΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ Ν.
3869/2010

Η ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ ΡΥΘΜΙΣΗΣ ΤΩΝ ΧΡΕΩΝ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

1) Η ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΣ ΔΙΚΑΣΙΜΩΝ

2) Η ΠΡΩΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ- ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΦΑΚΕΛΟΥ ΚΑΙ ΑΙΤΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ
ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΔΙΑΤΑΓΗΣ

3) Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ - ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΦΑΚΕΛΟΥ ΚΑΙ ΑΙΤΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΕΚΔΟΣΗ ΟΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΟΥ ΟΦΕΙΛΕΤΗ ΣΤΙΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΤΟΥ
ΝΟΜΟΥ 3869/10

Α. ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ - ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΔΙΑΔΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΠΑΡΑΔΕΚΤΟΥ ΑΙΤΗΣΗΣ

α. Αρμοδιότητα

β. Νομιμοποίηση διαδίκων

I. Ενεργητική νομιμοποίηση

Θάνατος οφειλέτη

II. Παθητική νομιμοποίηση

IIα. Εκχώρηση απαίτησης (τιτλοποίηση)

IIβ. Διαδοχή πιστωτικών ιδρυμάτων (συγχώνευση- ειδική

διαδοχή).

γ. Περιεχόμενο (ορισμένο) της αίτησης κατ' αρθ. 4 παρ. 1

δ. Παραδεκτό αίτησης

I. Έγγραφα

II. Άπαξ απαλλαγή

III. Απόρριψη προγενέστερης αίτησης.

IV. Υπογραφή και κατάθεση δικογράφου αίτησης από διάδικο ή
πληρεξούσιο δικηγόρο.

V. Ο τυπικός έλεγχος γραμματείας μετά το ν. 4336/15.

Β. ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΠΑΡΑΔΕΚΤΟΥ ΤΗΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ

I. Επιδόσεις- Συμμετοχή παραλειφθέντος πιστωτή- Η επίδοση στον εγγυητή.

II. Προδικασία Δικαστικού και Προδικαστικού συμβιβασμού.

Γ) ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑ ΑΙΤΗΣΗΣ

I. Υπαγόμενα στο νόμο πρόσωπα

II. Υπαγόμενα στο νόμο χρέη (και μετά το ν. 4336/15)

III. Διαδικασία κατάθεσης της αίτησης μετά το ν. 4336/15 - Πρωτοκόλληση-Κατάθεση. Εφαρμοστέο δίκαιο

IIIα. Δυνατότητα ένταξης εξαιρετέων υπό το προγενέστερο δίκαιο λόγω της νομοθετικής πρόβλεψης με το ν. 4336/15 για «επανυποβολή» της αίτησης και για «συμπληρωματική» αίτηση.

4. Η ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗ ΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ ΚΑΙ Η ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΧΡΕΩΝ.

I. Έρευνα Ουσιαστικών προϋποθέσεων.

Iα Αδυναμία πληρωμών.

II. Ενστάσεις πιστωτών.

δολιότητα-καταχρηστική άσκηση δικαιώματος-παράβαση καθήκοντος αλήθειας-παράλειψη επικαιροποίησης.

III. Η δικαστική ρύθμιση των χρεών

IIIα. Ρύθμιση μηνιαίων καταβολών αρθ. 8 παρ. 2 (διάρκεια, κριτήρια, μηδενικές, τροποποίηση της ρύθμισης, εκτελεστικότητα απόφασης-αναστολή).

IIIβ. Ρύθμιση εκποίησης ρευστοποιήσιμου περιουσιακού στοιχείου (αρθ. 9 παρ. 1)-Περιεχόμενο της ρύθμισης-Εκκαθαριστής.

IIIγ. Ρύθμιση εξαίρεση από την εκποίηση της κύριας κατοικίας του οφειλέτη- προϋποθέσεις- περιεχόμενο

IV. Συνδυασμός των τριών ρυθμίσεων

V. Ρύθμιση εξαίρεση από την εκποίηση της κύριας κατοικίας του οφειλέτη μετά τις τροποποιήσεις με τους ν. 4336/15 και 4346/15

5. ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

I. Η νομοθετική μεταβολή με τους ν. 4336/15 και 4346/15 και η επίδρασή της στις εκκρεμείς αιτήσεις .

II. Η νομοθετική μεταβολή με τους ν. 4336/15 και 4346/15 και η επίδρασή της στις οριστικά κριθείσες υποθέσεις.

IIα. Ανάκληση ή μεταρρύθμιση της οριστικής απόφασης ώστε να

προσαρμοστεί στο νέο δίκαιο.

ΙΙβ. Δυνατότητα μεταρρύθμιση της απόφασης ως προς τη διάταξη της διάσωσης της κατοικίας λόγω πραγματικών μεταβολών της αντικειμενικής ή εμπορικής αξίας του ακινήτου της κατοικίας κατ. αρθ. 758 ΚΠολΔ. Εξαιρετικές περιπτώσεις εφαρμογής της διάταξης αυτής.

6. Αίτηση και Απόφαση απαλλαγής επί Μικροοφειλών (αρθ. 5α ν. 4336/15).

-----
1. Η ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ ΟΡΙΣΜΟΣ ΔΙΚΑΣΙΜΩΝ (αρθ. 4 παρ. 3 κατά το ν. 4161/13 και 4 παρ. 5 μετά το ν. 4336/15)

Με την κατάθεση της αίτησης ορίζονται δύο δικάσιμοι. Η πρώτη εντός 2 μηνών κατά το ν. 4336/15 και η δεύτερη για τη συζήτηση της αίτησης εντός έξι (6) μηνών. Η χρήση όρου «υποχρεωτικώς» αποτελεί ευχή και η μη τήρησή της δε δημιουργεί ακυρότητα ή απαράδεκτο.

Η επεξεργασία της αίτησης και του φακέλου γίνεται τόσο κατά την πρώτη, όσο και κατά τη δεύτερη δικάσιμο.

2. Η ΠΡΩΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Κατά την πρώτη δικάσιμο το δικαστήριο ερευνά κατ' αρχάς το ενδεχόμενο επίτευξης προδικαστικού συμβιβασμού με βάση το σχέδιο-πρόταση του οφειλέτη που περιέχεται στην αίτηση και τις απαντήσεις-παρατηρήσεις που κατέθεσαν οι πιστωτές και υπό τις προϋποθέσεις που ορίζει η διάταξη του αρθ. 7 του νόμου (ομοφωνία ή μέσω του μηχανισμού της υποκατάστασης). Σε καταφατική περίπτωση επικυρώνει το συμβιβασμό και η αίτηση θεωρείται ως ανακληθείσα.

Σε αρνητική περίπτωση (κανόνας) προχωρεί στην πρώτη συζήτηση της υπόθεσης προκειμένου να αποφανθεί σχετικά με τη χορήγηση προσωρινής διαταγής για τη λήψη προληπτικών μέτρων προστασίας της περιουσίας του οφειλέτη μέχρι την οριστική ρύθμιση.

1. Ένα ακόμη ζήτημα που ενδέχεται να απασχολήσει το δικαστήριο κατά την πρώτη συζήτηση μετά το ν. 4549/18 (βλ. αρθ. 62 παρ. 3 που εφαρμόζεται και επί των εκκρεμών αιτήσεων) είναι αυτό του διορισμού πραγματογνώμονα πιστοποιημένου εκτιμητή προκειμένου να αποφανθεί για την εμπορική αξία του ακινήτου της κατοικίας, εφόσον διάδικος (ο οφειλέτης ή πιστωτής) ζητήσει να ληφθεί υπόψη η εμπορική αντί της αντικειμενικής της αξίας προκειμένου να ενταχθεί ή όχι η κατοικία στη ρύθμιση της διάσωσης. Το αίτημα θα προέλθει από τον οφειλέτη εφόσον η εμπορική αξία είναι μικρότερη της αντικειμενικής και η τελευταία υπερβαίνει το όριο

που ορίζει ο νόμος για την ένταξή της στη ρύθμιση (πχ εμπορική μικρότερη των 180.000 ευρώ της αντικειμενικής που αποτελεί το όριο για άγαμο οφειλέτη). Αντίθετα θα υποβληθεί από πιστωτή εφόσον η εμπορική αξία της κατοικίας υπερβαίνει την αντικειμενική, καθώς και το ανώτατο όριο που ορίζει ο νόμος για την ένταξης της στη ρύθμιση της διάσωσης (βλ. και αιτιολογική έκθεση). Για το θέμα αυτό απαιτείται σχετικό αίτημα στην αίτηση ρύθμισης. Συνεπώς θα εξεταστεί κατά την πρώτη συζήτηση μόνο στις περιπτώσεις που το αίτημα προέρχεται από τον οφειλέτη. Σημειωτέον ότι τέτοιο αίτημα μπορεί να υποβληθεί και με αυτοτελές δικόγραφο (από τον οφειλέτη ή πιστωτή) , στην περίπτωση δε αυτή ο διορισμός του πραγματογνώμονα γίνεται με πράξη του ειρηνοδίκη.

Η προσωρινή διαταγή του αρθ. 5 παρ. 2 αποτελεί συνέχεια της προστασίας του οφειλέτη με την αυτοδίκαιη αναστολή των ατομικών διώξεων που επέρχεται με την κατάθεση της αίτησης (αρθ. 4 παρ. 5).

Για τη χορήγηση της προσωρινής διαταγής, δεν απαιτείται ειδικό αίτημα στην αίτηση, αλλά μπορεί να χορηγηθεί και αυτεπάγγελα.

Ο ειρηνοδίκης, όπως γινόταν δεκτό υπό το παλαιό δίκαιο από την νομολογία και προβλέπεται πλέον ρητά στο ν. 4336/15, ερευνά (πιθανολογεί) με βάση τα στοιχεία του φακέλου και τις αποδείξεις που θα προσκομιστούν τη συνδρομή των προϋποθέσεων για την ένταξη του οφειλέτη στο νόμο, όπως ειδικότερα ορίζεται στη διάταξη του αρθ. 5 παρ. 2 (το παραδεκτό της αίτησης, την πλήρωση των προϋποθέσεων των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 1 του νόμου κλπ).

Εφόσον από τον έλεγχο κριθεί ότι ο οφειλέτης δεν υπάγεται στις ρυθμίσεις του νόμου, πχ γιατί έχει πτωχευτική ικανότητα ή γιατί δεν βρίσκεται σε αδυναμία πληρωμών, τότε δε θα του χορηγηθεί η ζητούμενη προσωρινή προστασία. Όμως, επειδή η κρίση είναι προσωρινή και δεν μπορεί να ανατραπεί με ένδικα βοηθήματα (δεν προβλέπονται) , αλλά κυρίως για να μην προκαταλαμβάνεται η οριστική κρίση, η οποία μπορεί να είναι διαφορετική, θα πρέπει ο ειρηνοδίκης να οδηγείται σε απορριπτική απόφαση επί της προσωρινής διαταγής μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις και συγκεκριμένα μόνο εφόσον ο οφειλέτης καταφανώς δεν εμπίπτει στο νόμο και κατέθεσε αίτηση ρύθμισης με σκοπό να παρακωλύσει την εκτελεστική διαδικασία. Σε διαφορετική περίπτωση θα διαμορφωθούν αμετάκλητες καταστάσεις που αλλοιώνουν τη ρύθμιση και τον επιδιωκόμενο σκοπό της (πχ αναγκαστική εκποίηση κύριας κατοικίας) .

-Περιεχόμενό της προσωρινής διαταγής αποτελεί η αναστολή των ατομικών διώξεων κατά του οφειλέτη είτε προληπτικά είτε μετά την έναρξη της εκτελεστικής διαδικασίας, η διατήρηση της πραγματικής και νομικής κατάστασης της περιουσίας του, η απαγόρευση εγγραφής προσημειώσεων, η απαγόρευση συντηρητικής κατάσχεσης (π.χ. τραπεζικών λογαριασμών), η αναστολή της παρακράτησης (εν όλω ή εν μέρει) αποδοχών από το ΤΠΔ ή άλλο πιστωτικό ίδρυμα κλπ (βλ. σε Βενιέρη-Κατσά εκδ. 3η σελ. 376 και 383 με παραπομπές και σε Κρητικό εκδ. 3η σελ. 177 επ.).

-Παράλληλα με τη διάταξη περί αναστολής των ατομικών διώξεων κλπ, θα πρέπει να περιληφθεί (και αυτεπάγγελτα) στην προσωρινή διαταγή και διάταξη με περιεχόμενο τον ορισμό μηνιαίων καταβολών, οι οποίες αποτελούν επιβαλλόμενη στον οφειλέτη υποχρέωση, δηλαδή οιονεί αντάλλαγμα της χορηγηθείσας αναστολής .

-Σημειωτέον ότι ο χρόνος των καταβολών της προσωρινής διαταγής σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερος του ανωτάτου χρονικού ορίου που ορίζει ο νόμος για τη ρύθμιση του 8 παρ. 2 (3 χρόνια μετά το ν. 4336/15).

- Το ποσό των καταβολών οριζόταν με την παρ. 2 του αρθ. 5 ν. 4161/13, ως εύλογο (κανόνας) με βάση τα εισοδήματα και τις δαπάνες διαβίωσης του οφειλέτη και των προστατευόμενων μελών της οικογένειάς του, όπως προσδιορίζονται και οι μηνιαίες καταβολές της ρύθμισης τους αρθ. 8 παρ. 2. Συγχρόνως προβλέπονται και κατώτατα όρια (10% της τελευταίας κατά το χρόνο υποβολής της αίτησης ενήμερης δόσης, με ελάχιστο ποσό αυτό των 40 ευρώ). Ακόμη μπορεί, με τη συνδρομή των προϋποθέσεων του αρθ. 8 παρ. 5, να οριστούν μικρότερες από τα προβλεπόμενα όρια του αρθ. 5 παρ. 2 ή 3 ακόμη και μηδενικές. Με τη νέα της διατύπωση μετά το ν. 4336/15 η διάταξη αυτή ως 5 παρ. 3, δε διαφοροποιείται ουσιαστικά ως προς το εύλογο ποσό, καθόσον ως προσδιοριστικός παράγοντας των μηνιαίων καταβολών ορίζονται οι εύλογες δαπάνες διαβίωσης της οικογένειας του οφειλέτη ενώ διατηρούνται τα ελάχιστα όρια. Ο προσδιορισμός των ευλόγων δαπανών διαβίωσης από το ΚΣΔΙΧ ή την ΕΛΣΤΑΤ, στον οποίο παραπέμπει η διάταξη του αρθ. 5 παρ. 3, δεν είναι δεσμευτικός για το δικαστήριο, αλλά αποτελεί απλή εκτίμηση και λαμβάνεται υπόψη κατά συνεκτίμηση με τις υπόλοιπες αποδείξεις (βλ. σε Κρητικό εκδ. 4η σελ. 231 επ. και σε Βενιέρη-Κατσά εκδ. 3η σελ. 497 επ.).

Συνυπολογισμός: Ο χρόνος και το ποσό των μηνιαίων καταβολών της προσωρινής ρύθμισης, επί των αιτήσεων υπό την ισχύ του ν. 4161/13, δηλαδή αυτών που κατατέθηκαν μέχρι τις 14-8-15, μπορούσε να συνυπολογιστεί είτε σ' αυτόν της κύριας ρύθμισης του αρθ. 8 παρ. 2, είτε σ' αυτόν της ρύθμισης του αρθ. 9 παρ. 2, είτε και διαδοχικά στις δύο ρυθμίσεις κατά την κρίση του δικαστηρίου (βλ. αρθ. 5 παρ. 2 και 9 παρ. 4 μετά το ν. 4161/13), (βλ. ΕιρΠατρ 486 και 591/15 ΤΝΠ-ΝΟΜΟΣ, και ΕιρΠατρ 387/2015, ΕιρΠατρ 266/2014). Ήδη μετά το ν. 4336/15 ο συνυπολογισμός τους γίνεται μόνο στη ρύθμιση του αρθ. 8 παρ. 2 (αρθ. 5 παρ. και 9 παρ. 5 μετά το ν. 4336/15) και συνεπώς δε χρειάζεται ειδική διάταξη στην απόφαση της προσωρινής διαταγής ως προς τη ρύθμιση στην οποία θα γίνει ο συνυπολογισμός.

Με τη νέα ρύθμιση του αρθ. 59 παρ. 2 ν. 4549/18, σε συνδυασμό και με την 61 παρ. 2 προβλέπεται ο συνυπολογισμός μόνο του ποσού των προσωρινών καταβολών.

-Χρονική ισχύς της προσωρινής διαταγής:
Ήδη με το αρθ. 59 παρ. 2 ν. 4549/18 καταργήθηκε ο προβλεπόμενος χρονικός περιορισμός (6μηνο κατ' αρθ. 5 παρ. 3 μετά το ν. 4336/15) της προσωρινής διαταγής, ο οποίος

ουδέποτε εφαρμόστηκε . Η διάταξη του αρθ. 5 παρ. 3 μετά το ν. 4336/15 ερμηνεύτηκε σύμφωνα με το πνεύμα του νόμου, αλλά και για λόγους προφανούς αντισυνταγματικότητας (αρθ. 20 παρ. 1 και 8 Συντ., αλλά και αρθ. 6 παρ. 1 της Ευρωπαϊκής σύμβασης της Ρώμης) ότι εφόσον ο χρόνος συζήτησης της αίτησης οριστεί μετά το εξάμηνο, κατ' ανάγκη θα πρέπει να έχει μεγαλύτερη διάρκεια η ισχύς της προσωρινής διαταγής μέχρι την οριστική απόφαση ρύθμισης.

Με το αρθ. 5 παρ. 4 του νόμου, όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του με αρθ. 59 παρ. 3 και 4 ν. 4549/18 προβλέπεται η αυτοδίκαιη ανάκληση της προσωρινής διαταγής σε περίπτωση που ο οφειλέτης καθυστερεί την καταβολή των δόσεων που ορίστηκαν (τριών δόσεων αθροιστικά ή επί συστηματικής καθυστέρησης κατ' αρθ. 59 παρ. 3 και 4 ν. 4549/18) υπό τις προϋποθέσεις που ορίζει η νέα διάταξη (επίδοση εξώδικης όχλησης πιστωτή, πάροδος άπρακτης προθεσμίας 30 ημερών προς εκπλήρωση της υποχρέωσης του οφειλέτη κλπ). Προβλέπεται, όμως, δυνατότητα του οφειλέτη να ζητήσει νέα προσωρινή διαταγή, εφόσον αποδείξει ότι η καθυστέρηση στην καταβολή των δόσεων οφείλεται σε γεγονός ανώτερης βίας και μάλιστα τέτοιο που δεν μπορούσε να αποτραπεί με αίτηση μεταρρύθμισης ή ότι ο πιστωτής άσκησε το δικαίωμά του καταχρηστικά. Επίσης με τη μεταβατική διάταξη του αρθ. 68 παρ. 9 ν. 4549/18 ορίζεται ότι η ρύθμιση αυτή καταλαμβάνει και τις εκκρεμείς δίκες υπό προϋποθέσεις, ακόμη δε και τις εκκρεμείς αιτήσεις ανάκλησης ως προς τις ουσιαστικές προϋποθέσεις του αρθ. 59 παρ. 4 ν. 4549/18 (καθυστέρηση τριών δόσεων αθροιστικά ή συστηματική καθυστέρηση). Σημειωτέον ότι ίδια ρύθμιση εισάγεται και για την οριστική ρύθμιση του αρθ. 8 παρ. 2 (βλ. αρθ. 11 παρ. 2)

Επίσης υπάρχει δυνατότητα και μεταρρύθμισής της (κατ' ανάλογη εφαρμογή του αρθ. 8 παρ. 4 και σύμφωνα με τις διατάξεις των αρθ. 758 και 781 παρ. 2 ΚΠολΔ) με τη συνδρομή νέων πραγματικών περιστατικών και την επίκληση νέων στοιχείων που δικαιολογούν διαφορετική προσωρινή ρύθμιση, όπως η μεταβολή των εισοδημάτων του και των βιοτικών αναγκών του οφειλέτη (θετική ή αρνητική).

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

Η προσφυγή στην προσωρινή προστασία των αρθ. 6 παρ. 1 επί αρξαμένης αναγκαστικής εκτέλεσης και 6 παρ. 2 για προληπτική προστασία επί επικείμενου κινδύνου κατά της περιουσίας του οφειλέτη, μπορεί να γίνει εφόσον δε χορηγήθηκε προσωρινή διαταγή της 5 παρ. 2 κατά τη συζήτηση της επικύρωσης, ή αν αυτή χρήζει συμπλήρωσης, ή αν ανακλήθηκε, διαφορετικά η αίτηση θα είναι χωρίς αντικείμενο και θα απορριφθεί ως απαράδεκτη ελλείψει εννόμου συμφέροντος. Πάντως και στις περιπτώσεις που δε χορηγήθηκε προσωρινή διαταγή κατά τη συζήτηση της επικύρωσης μπορεί να ζητηθεί μεταγενέστερα κατά τις 5

παρ. 2 και 781 ΚΠολΔ με αυτοτελές δικόγραφο μέχρι την έκδοση οριστικής απόφασης επί της αίτησης ρύθμισης, εφόσον συντρέχει κίνδυνος ανεπανόρθωτης βλάβης στα συμφέροντα του οφειλέτη ή των πιστωτών και επείγουσα περίπτωση . Η προσφυγή στην προσωρινή προστασία της 6 παρ. 1 και 2 στην περίπτωση που απορριφθεί το αίτημα χορήγησης προσωρινής διαταγής κατ' αρθ. 5 παρ. 2 του νόμου και 781 ΚΠολΔ, δεν προσκρούσει στο κώλυμα (δεσμευτικότητα) του αρθ. 778 ΚΠολΔ, αφού η νομική βάση είναι διαφορετική (βλ. και σε Κρητικό εκδ. 3^η σελ. 204 και Βενιέρη-Κατσά εκδ. 3^η σελ. 407). Στις παραπάνω περιπτώσεις που ο οφειλέτης θα προσφύγει στην προσωρινή προστασία των αρθ. 6 παρ. 1 και 2, θα πρέπει η χορήγηση της αναστολής και της εν γένει ζητούμενης προστασίας να συνοδεύεται από τον ορισμό δόσεων, κατ' αναλογική εφαρμογή της 5 παρ. 3, γιατί διαφορετικά οδηγούμεθα σε καταστρατήγηση της τελευταίας διάταξης.

Ήδη συνάγεται σαφώς από το νέο εδάφιο που προστέθηκε με το αρθ. 61 παρ. 2 ν. 4549/18, μετά το 3^ο εδάφιο του αρθ. 8 παρ. 2 ν. 3869/10, που ρυθμίζει το συνυπολογισμό των προσωρινών καταβολών .

Επίσης αρθ. 60 ν. 4549/18, που εφαρμόζεται και επί εκκρεμών δικών (αρθ. 68 παρ. 9), προβλέπεται η αυτοδίκαιη ανάκληση των ασφαλιστικών μέτρων του αρθ. 6 παρ. 1 και 2 του νόμου , όπως και επί προσωρινής διαταγής .

3. Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΦΑΚΕΛΟΥ ΑΙΤΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΟΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΟΥ ΟΦΕΙΛΕΤΗ ΣΤΙΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

Α. ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ - ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΔΙΑΔΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΕΚΤΟΥ ΑΙΤΗΣΗΣ

α. Αρμοδιότητα - Διαδικασία

Αρμόδιο καθύλη και κατά τόπο δικαστήριο για την εκδίκαση της αίτησης που προβλέπεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 4 είναι το Ειρηνοδικείο στην περιφέρεια του οποίου ο οφειλέτης έχει την κατοικία του, άλλως τη συνήθη διαμονή του, το οποίο δικάζει με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας.

β. Νομιμοποίηση διαδικών

Ι. Ενεργητική νομιμοποίηση

Νομιμοποιείται ενεργητικά το φυσικό πρόσωπο, που στερείται πτωχευτικής ικανότητας (αρθ. 1 παρ. 1). Δεν νομιμοποιούνται τα νομικά πρόσωπα, καθώς και οι έμποροι και πρώην έμποροι, οι οποίοι κατά το χρόνο πάυσης των πληρωμών τους είχαν πτωχευτική ικανότητα (αρθ. 2 Πτωχ.Κωδ., βλ. ΕιρΠατρ 146-2017)

Ειδικά ο θάνατος του οφειλέτη (βλ. Κρητικό εκδ. 3^η σελ. 18

επ.)

Αν αποβιώσει ο οφειλέτης μετά την επέλευση της εκκρεμοδικίας καταργείται η δίκη, καθόσον το επίδικο δικαίωμα της ρύθμισης είναι προσωποπαγές. Ήδη με το αρθ. 66 ν. 4549/18 προβλέπεται ρητά με την προσθήκη αρθ. 12^α στο νόμο.

Οι κληρονόμοι μπορούν να αρχίσουν οι ίδιοι ατομικά νέα διαδικασία, εφόσον συντρέχουν στο πρόσωπό τους οι όροι του νόμου.

II. Παθητική νομιμοποίηση

Με το ν. 4161/13 θεσπίζεται η συλλογικότητας της διαδικασίας και η καθολικότητας της ρύθμισης (αρθ. 8 παρ. 1 γ', βλ. Κρητικός εκδ. 3η σελ. 16). Συνεπώς είναι υποχρεωτική η συμμετοχή όλων των πιστωτών, οι οποίοι τελούν μεταξύ τους σε σχέση οιονεί αναγκαστικής παθητικής ομοδικίας (ή απλής ομοδικίας όπως επίσης γίνεται δεκτό).

Η Εκχώρηση απαίτησης.

Επί εκχώρησης της απαίτησης σύμφωνα με τους όρους των αρθ. 455, 460 ΑΚ, ή του ν. 3156/2003 για τη μεταβίβαση των τιτλοποιούμενων απαιτήσεων, ο εκδοχέας αποκτά δικαιώματα απέναντι στον οφειλέτη και στους τρίτους από την αναγγελία της εκχώρησης στον οφειλέτη, ως τέτοια δε κατά ν. 3156/2003 λογίζεται η καταχώριση της μεταβίβασης στο δημόσιο βιβλίο του άρθρου 3 του Ν 2844/2000, (ΜΠΡ ΑΘ 2391/2011 ΤΝΠ-ΝΟΜΟΣ, ΕιρΠειρ 163/2012 ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ «ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ & ΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ», Τεύχος 11/2012 και παρατηρήσεις Κρητικού κάτω απ' αυτή).

Σημασία έχει ο χρόνος κατά τον οποίο έγινε η εκχώρηση και η αναγγελία της, πριν δηλαδή ή μετά την επίδοση της αίτησης, από την οποία επίδοση ο πιστωτής αποκτά την ιδιότητα του διαδίκου.

Αν έγινε πριν την επίδοση της αίτησης ο οφειλέτης πρέπει να περιλάβει στην αίτησή του τον νέο πιστωτή ως φορέα πλέον της απαίτησης και να αρχίσει έναντι αυτού τη διαδικασία υπαγωγής στις ρυθμίσεις του νόμου.

Εφόσον ο οφειλέτης δεν έχει αναφέρει στην αίτηση το σωστό πιστωτή, τότε η αίτηση του έναντι του συγκεκριμένου πιστωτή είναι απορριπτέα ως κατ' ουσία αβάσιμη, γιατί ο αναφερόμενος στην αίτηση πιστωτής δεν είναι πράγματι τέτοιος αναφορικά προς τον αιτούντα οφειλέτη. Όμως λόγω της συλλογικότητας της διαδικασίας και την καθολικότητας της ρύθμισης το δικαστήριο κατ' αρθ. 8 παρ. 1 γ' θα αναβάλει τη συζήτηση προκειμένου να κληθεί ο νέος πιστωτής και να ρυθμιστεί στο πρόσωπό του και το χρέος αυτό, το οποίο δεν μπορεί να μείνει εκτός διαδικασίας. Μπορεί όμως ο νέος αυτός πιστωτής να εμφανιστεί αυτοβούλως ή μετά από ανακοίνωση της δίκης από τον εκχωρητή στον οποίο έγινε η επίδοση της αίτησης ή και το οφειλέτη και να ασκήσει κύρια παρέμβαση ώστε να καταστεί διάδικος (βλ. την ΕιρΠατρ 663/2015 για την αντίστοιχη περίπτωση της ειδικής διαδοχής τραπεζών). Μπορεί ακόμη ο οφειλέτης να τον προσεπικαλέσει στη θέση του εκχωρητή, οπότε καθίσταται με την επίδοση της προσεπίκλησης

διάδικος χωρίς να χρειάζεται να ασκήσει κύρια παρέμβαση.

Αν η εκχώρηση έγινε μετά την κατάθεση και επίδοση της αίτησης, διάδικος παραμένει ο παλιός πιστωτής κατ' αρθ. 225 ΚΠολΔ. Ο νέος όμως πιστωτής μπορεί να ασκήσει κύρια παρέμβαση ώστε να καταστεί διάδικος και να ρυθμιστεί στο πρόσωπό του η απαίτηση.

Ο οφειλέτης αρκεί να αποδείξει την ιδιότητα του αναφερόμενου στην αίτηση ως πιστωτή, ο δε πιστωτής που την αμφισβητεί, ο οποίος και γνωρίζει την επελθούσα μεταβολή στο πρόσωπο του φορέα της απαίτησης και διαθέτει τα σχετικά στοιχεία, οφείλει ανταποδεικτικά να αποδείξει την επελθούσα μεταβολή. Αν το τελευταίο δεν αποδειχθεί, τότε διατηρείται η νομιμοποίηση, και η απαίτηση θα ρυθμιστεί στο πρόσωπο του αρχικού πιστωτή ([βλ. και ΕιρΠατρ 406/2014, ΕφΑΔ 2014-625, και παρατηρήσεις κάτω απ' αυτή Κρητικού, επίσης ΕιρΚουφ 28/14 και ΜΠθεσσαλ 9040/15 ΕφΑΔ 2016-81 και ΕιρΠατρ 663/2015]).

Διαδοχή πιστωτικών ιδρυμάτων (συγχώνευση- ειδική διαδοχή).

β1) Επί απορρόφησης λόγω συγχώνευσης επέρχεται καθολική διαδοχή και η διάδοχος τράπεζα υποκαθίσταται στη θέση της συγχωνευόμενης ως διάδικος και δικαιούχος τη απαίτησης (δεν απαιτείται κύρια παρέμβαση), στο πρόσωπο της οποίας συνεχίζεται η εκκρεμής δίκη και δεσμεύεται από την απόφαση με την οποία θα ρυθμίζεται το χρέος στο πρόσωπό της (αρθ. 75 παρ. 2 ΚΝ 2190/20) (ΕιρΠατρ 266-2014).

β2). Επί ειδικής διαδοχής, ισχύουν ό,τι παραπάνω και επί εκχώρησης (ΕιρΠατρ 663-2015).

β3). Ειδικά επί τράπεζας υπό ειδική εκκαθάριση (πχ ΑΤΕ), εντάσσονται στη ρύθμιση και οι απαιτήσεις της (βλ. Ειρ. Πατρ 486/15 ΤΝΠ- ΝΟΜΟΣ).

γ. Περιεχόμενο (ΟΡΙΣΜΕΝΟ) της αίτησης κατ' αρθ. 4 παρ. 1.

Από το συνδυασμό των διατάξεων των αρθ. 4 παρ. 1, 8 παρ. 2, 9 παρ. 2 του ν. 3869/10 και τη γενική διάταξη του αρθ. 747 παρ. 2 ΚΠολΔ προκύπτει ότι για το ορισμένο της αίτησης πρέπει να αναφέρεται σ' αυτήν: α) ότι ο οφειλέτης είναι φυσικό πρόσωπο, β) η επαγγελματική του δραστηριότητα, η οποία συνδέεται με την έλλειψη της εμπορικής ιδιότητας, γ) ότι έχει περιέλθει σε μόνιμη και γενική αδυναμία πληρωμής των ληξιπρόθεσμων οφειλών του, δ) κατάσταση των πιστωτών του και των απαιτήσεων τους κατά κεφάλαιο, τόκους και έξοδα (και των αμφισβητούμενων), ε) τα πάσης φύσης εισοδήματα του οφειλέτη αλλά και της συζύγου του, καθώς και οι βιοτικές ανάγκες του ίδιου και των προστατευόμενων μελών της οικογένειάς του, στ) κατάσταση της περιουσίας του οφειλέτη, ζ) τα περιστατικά εκείνα που δικαιολογούν τη διάσωση της κύριας κατοικίας του, δηλαδή οι προϋποθέσεις που τάσσονται από τη διάταξη της παρ. 2 του αρθ. 9 (εμπράγματο δικαίωμα επ' αυτής, χρήση ή δυνατότητα χρήσης ως κατοικίας, αντικειμενική αξία κλπ, επί των αιτήσεων δε μετά το ν.4346/16 και οι λοιπές προϋποθέσεις που τάσσονται από τη νέα διάταξη του αρθ. 9 παρ. 2), η) σχέδιο διευθέτησης των οφειλών και

σχέδιο διευθέτησης πληρωμών για τη διάσωση της κατοικίας, θ) αίτημα ρύθμισης των οφειλών, καθώς και ειδικό αίτημα για τη διάσωση της κύριας κατοικίας.

Ειδικά επί ένταξης στη ρύθμιση χρεών προς το Δημόσιο κλπ και εφόσον ο οφειλέτης έχει ήδη αμφισβητήσει την οφειλή του με προσφυγή στο αρμόδιο διοικητικό όργανο ή δικαστήριο, ή δεν την έχει μεν αμφισβητήσει, όμως έχει την προθεσμία να το κάνει (βλ. σε Βενιέρη-Κατσά εκδ. 3η σελ. 194), θα πρέπει να γίνεται ειδική αναφορά στη γενόμενη παραίτηση από την άσκηση του δικαιώματος ή και του δικογράφου οποιουδήποτε ενδίκου βοηθήματος ή μέσου ενώπιον αρμοδίου δικαστηρίου ή προσφυγής ενώπιον διοικητικής αρχής μέχρι την ημερομηνία κατάθεσης αίτησης.

Από τα παραπάνω στοιχεία τα τρία πρώτα αποτελούν τις θετικές προϋποθέσεις ένταξης του οφειλέτη στο νόμο και συνεπώς η παράλειψη αναφοράς τους καθιστά την αίτηση αόριστη, αοριστία η οποία δεν μπορεί να καλυφθεί κατ' εφαρμογή των αρθ. 744, 745 και 751 ΚΠολΔ, γιατί η δυνατότητα διόρθωσης αφορά μόνο την ποσοτική όχι όμως και τη νομική αοριστία.

Όμως, δεν απαιτείται πανηγυρική διατύπωση των παραπάνω στοιχείων, αρκεί να προκύπτουν με σαφήνεια από το όλο περιεχόμενο της αίτησης, όπως πχ, το ότι πρόκειται για φυσικό πρόσωπο από τα στοιχεία της ταυτότητας του (ονοματεπώνυμο), ή το αίτημα για διάσωση της κατοικίας από την αναφορά ότι το περιγραφόμενο ακίνητο αποτελεί την οικογενειακή στέγη του οφειλέτη, σε συνδυασμό με τη ζητούμενη 20ετή ρύθμιση που παραπέμπει σαφώς στη ρύθμιση του αρθ. 9 παρ. 2.

Από τις διατάξεις των άρθ. 744, 745, 751 759 παρ. 3 και 765 ΚΠολΔ συνάγεται ότι ο ιδιόρρυθμος χαρακτήρας και η ελαστικότητα της εκούσιας δικαιοδοσίας επιτρέπει τη θεραπεία της ποσοτικής ή ποιοτικής αοριστίας της αίτησης. Συνεπώς, ως προς τα υπόλοιπα στοιχεία, πλην των παραπάνω τριών πρώτων, μπορεί ο οφειλέτης να συμπληρώνει τις ελλείψεις, να διορθώνει και διευκρινίζει τους ισχυρισμούς του (πχ τα εισοδήματα, ή τα περιουσιακά του στοιχεία, ή την ύπαρξη και το ύψος απαίτησης) με τις προτάσεις του κατά την συζήτηση (όχι και με την προσθήκη). Η συμπλήρωση μπορεί να γίνει και με αυτεπάγγελτη ενέργεια του δικαστηρίου από άλλα, πέρα από την αίτηση, διαδικαστικά ή αποδεικτικά έγγραφα (βλ. ΑΠ 1131/87 ΝοΒ 36-1601-02 πλειοψηφία, ΕφΑθ 2735/00, 4462/02, 2188/08, και ενδεικτικά ΜΠΣυρ 110/15, ΕιρΚορ 121/2012 και 31/14, ΕιρΘεσ/νικης 5385/2014, ΕιρΠολυγ 64/14, 5385/2014, ΕιρΛαυρίου 24/13, ΕιρΑλεξ 13/2014, ΕιρΦλωρ 22/2014, ΕιρΠατρ 9/2012, ΕιρΠολυκ 8/2014, Ειρ Γιαννιτσών 36/2013, ΕιρΙλίου 30/2015 ΤΝΠ-ΝΟΜΟΣ, και Π. Αρβανιτάκη στον ΚΠολΔ, Κεραμέα -Κονδύλη -Νίκα, υπ' άρθρο 747, αριθ. 7).

Η συμπλήρωση επιβάλλεται να γίνεται κατά την πρώτη συζήτηση, αυτή κατά την οποία το δικαστήριο μετά την αποτυχία του προδικαστικού συμβιβασμού, χορηγεί προσωρινή διαταγή, με την οποία γίνεται προσωρινή ρύθμιση με τον ορισμό προσωρινών καταβολών, οι οποίες συνυπολογίζονται σ' αυτές της οριστικής ρύθμισης. Οποσδήποτε

όμως η συμπλήρωση πρέπει να γίνει κατά τη 2η συζήτηση της αίτησης ρύθμισης. Ακόμη δε, σε ορισμένες περιπτώσεις, μπορεί να διαταχθεί και η επανάληψη της συζήτησης για το σκοπό αυτό σύμφωνα με το αρθ. 254 ΚΠολΔ ώστε να διευκολύνεται η εξέλιξη της πορείας της υπόθεσης και να μην παρατηρούνται άσκοπες καθυστερήσεις και επιβάρυνση του οφειλέτη με νέα έξοδα για κοινοποιήσεις κλπ (βλ. και σε Κρητικό εκδ. 3η σελ. 125 και 128).

Πρέπει να επισημανθεί ότι διαφορετικό είναι το ζήτημα της έλλειψης των αναγκαίων στοιχείων της αίτησης από την ανακρίβεια του περιεχομένου της. Παράδειγμα ο οφειλέτη δηλώνει άγαμος ή διαζευγμένος ή σε διάσταση και αποδεικνύεται το αντίθετο. Επίσης δηλώνει ότι δεν έχει περιουσιακά στοιχεία ή λιγότερα και αποδεικνύεται ότι έχει ένα σημαντικό ακίνητο που μπορεί να ρευστοποιηθεί. Ή ότι δεν έχει εισοδήματα και αποδεικνύεται ότι λαμβάνει μίσθωμα ή πήρε για αποζημίωση απόλυσης ή εφάπαξ ένα σημαντικό ποσό. Στις περιπτώσεις αυτές δεν υπάρχει αοριστία της αίτησης αλλά θα ελεγχθεί η παράβαση του καθήκοντος της αλήθειας κατ' αρθ. 10 με τις συνέπειες που ορίζονται στο άρθρο αυτό (βλ. σε Κρητικό Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων προσώπων εκδ. 3η σ. 126).

-Η ασυμφωνία της σχέσης εσόδων-εξόδων, ιδίως δε σε σχέση με το προτεινόμενο ποσό καταβολών, δε συνιστά αοριστία, όπως προβάλλεται πολλές φορές από τους πιστωτές. Το ζήτημα αυτό σχετίζεται αφενός με την απόδειξη της ρευστότητας του οφειλέτη, αλλά και την ειλικρίνεια του περιεχομένου της αίτησης αναφορικά με τα εισοδήματά του. Ενδεχομένως να οδηγήσει σε απόρριψη της αίτησης αν αποδειχθεί ότι έχει εισοδήματα που σε σχέση με τις δαπάνες διαβίωσης του δε δικαιολογούν την αδυναμία του. Ακόμη να οδηγήσει σε ορισμό υψηλών καταβολών. Τέλος δε σε απόρριψη της αίτησης λόγω ανειλικρίνειας αν έχει αποκρύψει από δόλο ή βαρεία αμέλεια σημαντικά εισοδήματα μετά από προβολή σχετικής ένστασης. (βλ. και σε Κρητικό Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων προσώπων εκδ. 3η σ. 125).

Μετά την τροποποίηση του αρθ. 4 παρ. 1 του νόμου με την παρ. 3 του άρθρου 1 της ΥΠΟΠΑΡ.Α.4 του άρθρου 2 του Ν. 4336/2015, ορίζεται ότι η αίτηση πρέπει ακόμη να περιέχει α) κατάσταση της περιουσίας του συζύγου, β) τυχόν μεταβιβάσεις εμπραγμάτων δικαιωμάτων του επί ακινήτων, στις οποίες ο οφειλέτης προέβη την τελευταία τριετία πριν από την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης.

Τα περιουσιακά στοιχεία της συζύγου, αλλά και των ανηλίκων τέκνων (βλ. ΚΥΑ 7534/15) δεν υπόκεινται σε εκτέλεση για την ικανοποίηση των απαιτήσεων των πιστωτών του οφειλέτη, αφού η σύζυγος και τα παιδιά του δεν ευθύνεται για το χρέη του. Συνεπώς μια τέτοια αναφορά δεν αποτελεί αναγκαίο στοιχείο της αίτησης, αφού δεν μπορεί να διαταχθεί η κατ' αρθ. 9 παρ. 1 εκποίησης τους.

Η αναφορά επίσης των τυχόν μεταβιβάσεων ακινήτων την τελευταία 3ετία, διευκολύνει του δανειστής στη στήριξη της ένστασης δολιότητας, ή καταχρηστικότητας, ή ανειλικρίνειας, ενστάσεις που

προβάλλονται και αποδεικνύονται απ' αυτούς. Συνεπώς δεν αποτελεί αναγκαίο στοιχείο της αίτησης και δε συνεπάγεται αοριστία της η έλλειψη σχετικής αναφοράς. Ανάγεται στην απόδειξη και μάλιστα των ισχυρισμών των αντιδίκων του οφειλέτη. Συνεπώς μπορεί να συμπληρωθεί η σχετική έλλειψη μέχρι τη συζήτηση μετά από πρόσκληση του δικαστηρίου κατ' αρθ. 236, 744, 745 ΚΠολΔ. Η συμπλήρωση θα γίνει και με την προσκόμιση υπεύθυνης δήλωσης με ανάλογο περιεχόμενο, ή και με τις προτάσεις (όχι με την προσθήκη), και την παράλληλη προσκόμιση από τον οφειλέτη των σχετικών εγγράφων που έχει στη διάθεσή του (πχ τίτλοι μεταβίβασης ή Ε9 τελευταίας 3ετίας ή και 5ετίας, ΕΝΦΙΑ).

δ. Παραδεκτό αίτησης

Ι. Έγγραφο - Υπεύθυνη δήλωση

Ο ν. 3869/10 υπό την αρχική του μορφή πριν την τροποποίησή του με το ν. 4161/13 προέβλεπε ως υποχρεωτική την προσκόμιση των εγγράφων και της υπεύθυνης δήλωσης εντός μηνός από την κατάθεση της αίτησης. Στη συνέχεια ο τροποποιητικός νόμος 4161/13 προέβλεπε την προαιρετική προσκόμισή τους για τη διευκόλυνση του προδικαστικού συμβιβασμού και όχι ως στοιχείο του παραδεκτού της αίτησης. Το προαιρετικό της προσκόμισης καταλαμβάνει και τις εκκρεμείς κατά την έναρξη ισχύος του ν. 4161/13 αιτήσεις και συνεπώς η προσκόμιση των εγγράφων και της υπεύθυνης δήλωσης δεν αποτελεί προϋπόθεση του παραδεκτού για τις αιτήσεις που κατατέθηκαν μέχρι τις 14-8-15 (βλ. και σε Κρητικό εκδ. 3η σελ. 454 επ. και Βενιέρη-Κατσά εκδ, 2η σελ. 335).

Με τη διάταξη του αρθ. 4 παρ. 2, όπως ισχύει μετά την τροποποίησή της με το ν. 4336/15 και καταλαμβάνει τις αιτήσεις που κατατέθηκαν μετά τις 15-8-15, επαναφέρονται ως υποχρεωτικά συνοδευτικά στοιχεία της αίτησης, τα έγγραφα και η υπεύθυνη δήλωση.

Με τη διάταξη του αρθ. 4 παρ. 2 επιβάλλεται στον οφειλέτη να προσκομίσει προαποδεικτικά μαζί με την αίτηση όλα τα έγγραφα της αποδεικτικής διαδικασίας, ως όρο του παραδεκτού της αίτησης, ως τυπική δηλαδή προϋπόθεση του παραδεκτού, αλλά και για τον ορισμό δικασίμου και μάλιστα όχι μόνο εκείνα που αποδεικνύουν το περιεχόμενο της αίτησης αλλά και εκείνα, στα οποία μπορούν να στηρίξουν και αποδείξουν τις ενστάσεις τους (δολιότητα, καταχρηστικότητα) οι αντίδικοι του οφειλέτη πιστωτές.

Κατ' εξουσιοδότηση του αρθ. 4 παρ. 1 (προφανώς από παραδρομή αναφέρεται η παρ. 7) εκδόθηκε η ΚΥΑ Ζ1-1398/10 και ακολούθησε η ΚΥΑ 7534/15 τροποποιητική της όπως τιτλοφορείται, που καθορίζει τα δικαιολογητικά που πρέπει να συνοδεύουν την αίτηση και πρέπει να κατατεθούν μαζί μ' αυτή στη Γραμματεία του Δικαστηρίου προκειμένου

να οριστεί δικάσιμος.

Η επιβολή από το νομοθέτη της υποχρέωσης για την προσκόμιση των εγγράφων μαζί με την αίτηση και οι συνέπειες της παράλειψης του οφειλέτη να τα προσκομίσει έγκαιρα πρέπει να ιδωθεί με βάση το πνεύμα και το σκοπό της ρύθμισης.

Σκοπός του νομοθέτη είναι κατ' αρχάς η διευκόλυνση της διαδικασίας του προδικαστικού συμβιβασμού, που πρέπει να ολοκληρωθεί σύντομα μέχρι την πρώτη συζήτηση. Θα πρέπει λοιπόν οι πιστωτές να ενημερωθούν έγκαιρα για την εν γένει οικογενειακή, εισοδηματική και περιουσιακή κατάσταση του οφειλέτη ώστε να εκτιμήσουν τις οικονομικές του δυνατότητες και να διαμορφώσουν ανάλογα τις θέσεις τους επί του προτεινόμενου σχεδίου συμβιβασμού. Η παράλειψη συνεπώς προσκόμισής τους δεν μπορεί να έχει συνέπειες ως προς την αίτηση, παρά μόνο σε σχέση με τη διαδικασία του προδικαστικού συμβιβασμού. Μπορεί δε να αντιμετωπιστεί, εφόσον προβάλλεται από θιγόμενο πιστωτή, με την αναβολή της υπόθεσης και την πρόσκληση από το δικαστήριο προς τον οφειλέτη να τα προσκομίσει κατά τη μεταγενέστερη δικάσιμο (βλ. και σε Κρητικό εκδ. 4η σελ. 160).

Ακόμη βέβαια περισσότερο σημαντικά είναι τα έγγραφα για την ουσιαστική διερεύνηση της υπόθεσης τόσο κατά την πρώτη, όσο και κατά τη δεύτερη συζήτηση, αφού σ' αυτά στηρίζεται η απόδειξη του περιεχομένου της αίτησης, η διαμόρφωση της κρίσης του δικαστηρίου για την ένταξη ή μη του οφειλέτη στο νόμο, επίσης το περιεχόμενο της ρύθμισης ως προς την έκταση των καταβολών επί Ζετία, τη ρευστοποίηση ή μη περιουσιακού του στοιχείου του και τη διάσωση της κατοικίας του. Επίσης και για τους πιστωτές είναι αναγκαία, ιδίως εκείνων που ανάγονται στη σφαίρα δραστηριοτήτων του οφειλέτη, στα οποία δεν έχουν πρόσβαση, ώστε να προβάλλουν και αποδείξουν τους ισχυρισμούς και ενστάσεις τους σχετικά με την ειλικρίνεια του οφειλέτη, τη δόλια περιέλευσή του σε κατάσταση αδυναμίας πληρωμών και την καταχρηστικότητα της αίτησης.

Ως τέτοια λοιπόν στοιχεία, επιτρέπεται λόγω του ανακριτικού συστήματος και της ελαστικότητας της εκουσίας δικαιοδοσίας να προσκομιστούν και μεταγενέστερα. Πάντως όμως πρέπει να προσκομίζονται έγκαιρα και συγκεκριμένα εφόσον πρόκειται για έγγραφα που επιδρούν στην κρίση επί της προσωρινής διαταγής (κυρίως τα έγγραφα τα σχετικά με την οικογενειακή και εισοδηματική κατάσταση του οφειλέτη) το αργότερο μέχρι την πρώτη συζήτηση. Κατά το στάδιο της δεύτερης συζήτησης της υπόθεσης, μπορούν επίσης να προσκομιστούν στο ακροατήριο, ενδεχομένως και μετά από πρόσκληση του δικαστηρίου προς τον οφειλέτη (όπως έχει υποχρέωση) κατά τις διατάξεις των αρθ. αρθ. 744 και 745 ΚΠολΔ, ακόμη δε (ορισμένα) και μετά από επανάληψη της συζήτησης, την οποία θα διατάξει για το λόγο αυτό κατ' αρθ. 254 ΚΠολΔ (βλ. απόφαση ΕιρΠατρ, σε σχέδιο).

Από τη δημοσιευμένη νομολογία με τις ΕιρΠατρ 60 και 171 /2013 και ΕιρΚαλυμν 5/2013, ΕιρΝίκαιας 87/2014 αποφάσεις έγινε δεκτό ότι η μη κατάθεση των εγγράφων που διαθέτει ο οφειλέτης σχετικά με την περιουσία, τα εισοδήματα του κ.λ.π., δεν μπορεί να έχει συνέπειες, αφού πρόκειται για αποδεικτικά ουσιαστικά έγγραφα του περιεχομένου της αίτησης και απορρίφθηκε σχετική ένσταση πιστωτών. Το ίδιο γίνεται δεκτό και από τους Κρητικό εκδ. 3η σελ. 136, Βενιέρης-Κατσάς «Εφαρμογή του ν. 3869/2010 για τα υπερχρεωμένα φυσικά πρόσωπα» εκδ. 1η, σελ. 155, καθώς και από την Ευδ. Κιουπτισίδου στην εισήγησή της στο σεμινάριο της Σχολής Δικαστών της 29ης-9-2010. Αντίθετα στις ΕιρΧαν 139 και 398/2013 υποστηρίζεται ότι αποτελούν στοιχείο της διαδικασίας.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Είναι σημαντική η αξία της, αφού μ' αυτήν, υπό το βάρος των κυρώσεων σε περίπτωση αποκάλυψης της ανειλικρίνειάς της (έκπτωση από τη ρύθμιση και ποινικές κυρώσεις για ψευδή δήλωση), ο οφειλέτης καθίσταται περισσότερο προσεκτικός, όσον αφορά την πληρότητα και ορθότητα του περιεχομένου της αίτησής του. Η δήλωση αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική για τους πιστωτές, και το δικαστήριο κατά την ουσιαστική διερεύνηση της υπόθεσης τόσο κατά την πρώτη συζήτηση όσο κυρίως και κατά τη δεύτερη, αφού τυχόν ανειλικρίνειά της από δόλο ή βαρεία αμέλεια του οφειλέτη, θα επιφέρει τις κυρώσεις του αρθ. 10 του νόμου. Συνεπώς δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί ως τυπικό στοιχείο της διαδικασίας και να οδηγήσει σε απaráδεκτα. Αποτελεί ενισχυτικό στοιχείο της απόδειξης, το οποίο επιβάλλει ο νόμος στον οφειλέτη για να τον καταστήσει υπό το βάρος των συνεπειών περισσότερο υπεύθυνο. Ως τέτοιο λοιπόν στοιχείο η υπεύθυνη δήλωση, μπορεί να προσκομιστεί και μεταγενέστερα, δηλαδή είτε κατά την πρώτη συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο μετά από πρόσκληση του δικαστηρίου (όπως έχει υποχρέωση) προς τον οφειλέτη, ενδεχομένως και μετά από αναβολή της συζήτησης, και πάντως οπωσδήποτε κατά τη δεύτερη συζήτηση, κατ' αρθ. αρθ. 236, 744, 745 και 751 ΚΠολΔ, είτε ακόμη και μετά από επανάληψη της συζήτησης, την οποία θα διατάξει για το λόγο αυτό το δικαστήριο κατ' αρθ. 254 ΚΠολΔ. Πολύ δε περισσότερο μπορεί να γίνει συμπλήρωση των τυχόν ελλείψεων (βλ. και σε Κρητικό εκδ. 3η σελ. 140 επ. με παραπομπές σε σχετικές αποφάσεις του Ειρ. Αθηνών). Σημειωτέον ότι, ο νέος νόμος επανέφερε το υποχρεωτικό της υπεύθυνης δήλωσης προφανώς για τον ίδιο λόγο που και εξαρχής είχε θεσπιστεί ως τέτοια, δηλαδή προκειμένου να ενισχύσει την ευθύνη του οφειλέτη για το περιεχόμενο της αίτησής του αφού την υπογράφει ο ίδιος. Συνεπώς, εφόσον γίνεται δεκτό ότι μπορεί ο οφειλέτης να συμπληρώσει την αίτησή του και κατά τη συζήτηση της υπόθεσης, ή ακόμη και μετά από επανάληψη της συζήτησης, δε βλέπω το λόγο να μην μπορεί να

συμπληρώσει την υπεύθυνη δήλωση, η οποία δεν έχει κάποιο αυτοτελές περιεχόμενο, αλλά αναφέρεται στο περιεχόμενο της αίτησης του οποίου βεβαιώνει την ορθότητα και πληρότητα.

Εφόσον τελικά προσκομιστεί η υπεύθυνη δήλωση, είτε εκουσίως από τον οφειλέτη είτε μετά από πρόσκληση από το δικαστήριο, τυχόν ανειλικρίνειά της από δόλο ή βαρεία αμέλεια του οφειλέτη αναφορικά με τα εισοδήματα του οφειλέτη και της συζύγου, καθώς και τις μεταβιβάσεις εμπραγμάτων δικαιωμάτων την τελευταία τριετία, ενδεχομένως να επιφέρει τις κυρώσεις του αρθ. 10 του νόμου.

Νομολογία: Υπό την ισχύ του 3869/10 με την αρχική του μορφή και πριν την τροποποίησή του με το ν. 4161/13, που ήταν επίσης υποχρεωτική η προσκόμιση της υπεύθυνης δήλωσης, στη νομολογία κυριάρχησε η άποψη ότι αποτελούσε αναγκαίο στοιχείο της προδικασίας, η δε μη προσκόμισή της ή ελαττώματα και ελλείψεις του περιεχομένου της οδηγούσαν στην απόρριψη της αίτησης ως απαράδεκτης (βλ. ενδεικτικά ΕιρΑθ 537/2012, ΕιρΧαν 169/2014, 139 και 398/2013, ΕιρΣερ 58/2013). Μερίδα όμως της νομολογίας διέτασσε ακόμη και επανάληψη της συζήτησης κατά την ΚΠολΔ 254 για τη συμπλήρωση των ατελειών και ελλείψεων (βλ. ενδεικτικά τις ΕιρΑθ 57, 114, 271 και 165/12).

Στην πρόσφατη ΑΠ 236/2015, αφού γίνεται δεκτό ότι και για τις προ το ν. 4161/13 εκκρεμείς αιτήσεις εφαρμόζεται ο νεότερος αυτός νόμος που θέσπισε το προαιρετικό της υπεύθυνης δήλωσης, σημειώνεται επί λέξει ότι « Πέραν αυτού, η παράλειψη ή ατέλεια της υπευθύνου δηλώσεως δεν δημιουργεί οριστικό απαράδεκτο που να οδηγεί σε έκδοση απορριπτικής της αιτήσεως αποφάσεως» , (βλ. και την ΕιρΠατρών 265/2014 ΝΟΜΟΣ).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ: Η αξία των εγγράφων και της υπεύθυνης δήλωσης επικεντρώνεται στο στάδιο της ουσιαστικής διερεύνησης της υπόθεσης τόσο κατά την πρώτη συζήτηση όσο κυρίως και κατά τη δεύτερη και συνεπώς δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν ως τυπικά στοιχεία της προδικασίας και να οδηγήσουν σε απαράδεκτα που μόνο αδικαιολόγητες καθυστερήσεις προκαλούν, κάτι που είναι αντίθετο με το σύνταγμα, την ΕΣΔΑ , αλλά και το πνεύμα και σκοπό του ν. 3869/10, που είναι η επανένταξη του υπερχρεωμένου οφειλέτη, που πληροί τις προϋποθέσεις του νόμου, στην οικονομική και κοινωνική δραστηριότητα ζωή, επανένταξη η οποία δίνει λύση στο κρίσιμο κοινωνικό πρόβλημα της υπερχρέωσης και εξυπηρετεί το γενικό συμφέρον.

Με το αρθ. 58 ν. 4549/18 επιβάλλεται ακόμη στον οφειλέτη η υποχρέωση να προσκομίσει έγγραφη άδεια στους πιστωτές του για άρση του τραπεζικού απορρήτου, καθώς και άδεια επεξεργασίας και ανταλλαγής των προσωπικών του δεδομένων .

Επίσης υπεύθυνη δήλωση ότι δεν έχει πτωχευτική ικανότητα.

Και για τις υποχρεώσεις αυτές ισχύουν ό,τι παραπάνω για τα έγγραφα και την υπεύθυνη δήλωση, δηλαδή μπορούν να προσκομιστούν και μεταγενέστερα χωρίς να προκαλείται απαράδεκτο.

II. Άπαξ απαλλαγή

Σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 3 η απαλλαγή του οφειλέτη από τα χρέη του μπορεί να γίνει μόνο μία φορά (αρχή της «άπαξ απαλλαγής»). Συνεπώς προϋπόθεση του παραδεκτού της αίτησης είναι να μην έχει γίνει δικαστική ρύθμιση χρεών με απαλλαγή με την τήρηση των όρων της κατ' αρθ. 11 παρ. 1. Η ενημέρωση γίνεται από το Γενικό Αρχείο του Ειρηνοδικείου Αθηνών (αρθ. 13 παρ. 2 του νόμου), το οποίο χορηγεί σχετική βεβαίωση για κάθε υπόθεση με μέριμνα της γραμματείας κάθε ειρηνοδικείου που τοποθετείται στο φάκελο.

III. Απόρριψη προγενέστερης αίτησης (8 παρ. 1 και 10 παρ. 1, 11 παρ. 1 και 2).

Αν από την παραπάνω ενημέρωση διαπιστωθεί ότι έχει εκδοθεί οριστική απόφαση που απέρριψε προγενέστερη αίτηση του ίδιου οφειλέτη λόγω δόλου ως προς την περιέλευσή του σε μόνιμη αδυναμία πληρωμών, ή δόλιας παράβασης του καθήκοντος της αλήθειας (αρθ. 61 παρ. 1 ν. 4549/18), η νέα αίτηση είναι απαράδεκτη. Σύμφωνα με το αρθ. 68 παρ. 10 των μεταβατικών διατάξεων του ν. 4549/18, το οποίο αναφέρεται στις αποφάσεις που εκδόθηκαν πριν την έναρξη της ισχύος του, εφόσον είχε εκδοθεί απορριπτική απόφαση του Ειρηνοδικείου λόγω δόλου ως προς την περιέλευσή του οφειλέτη σε μόνιμη αδυναμία πληρωμών, ή δόλιας παράβασης του καθήκοντος της αλήθειας, και δεν ασκήθηκε κατ' αυτής έφεση, μπορεί να υποβληθεί νέα αίτηση, υπό τους ισχύοντες βέβαια πιο πάνω χρονικούς περιορισμούς (πάροδος έτους ή διετίας από την τελεσιδικία). Αν όμως η αίτηση απορρίφθηκε για τους λόγους αυτούς με απόφαση του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου τότε ισχύει η απαγόρευση και η νέα αίτηση είναι απαράδεκτη. Για την εφαρμογή δηλαδή της εισαγόμενης ρύθμισης στις περιπτώσεις που έχει εκδοθεί απόφαση πριν την έναρξη της ισχύος της νέας διάταξης, απαιτείται απόφαση του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου και δεν αρκεί οριστική απόφαση του Ειρηνοδικείου ή και τελεσιδική ακόμη λόγω μη άσκησης έφεσης.

Αν από την ενημέρωση το Γενικό Αρχείο του Ειρηνοδικείου Αθηνών διαπιστωθεί ότι έχει εκδοθεί οριστική απόφαση που απέρριψε προγενέστερη αίτηση του ίδιου οφειλέτη για ουσιαστικούς λόγους (όχι τυπικούς ούτε για δόλο) (αρθ. 8 παρ. 1), ή απόφασης που διέταξε την έκπτωση του οφειλέτη για τους λόγους του αρθ. 11 παρ. 2, ή απόφαση περί μη απαλλαγής του οφειλέτη κατ' αρθ. 11 παρ. 1, τότε θα εξεταστεί αν παρήλθε έτος από την τελεσιδικία της προγενέστερης απόφασης μέχρι την κατάθεση της νέας αίτησης.

Επίσης αν από την ενημέρωση διαπιστωθεί ότι έχει εκδοθεί οριστική απόφαση που απέρριψε προγενέστερη αίτηση του ίδιου

οφειλέτη ή απόφαση περί έκπτωσης του για λόγους που αναφέρονται στο αρθ. 10 παρ. 1 και 2 (ανειλικρίνεια δήλωσης για τα περιουσιακά του στοιχεία και εισοδήματα κλπ **όχι από δόλο**) θα εξεταστεί αν παρήλθε διετία από την τελεσιδικία της προγενέστερης απόφασης μέχρι την κατάθεση της νέας αίτησης. Στις περιπτώσεις που δεν έχει περάσει το έτος ή η διετία η αίτηση θα απορριφθεί ως απαράδεκτη.

Σημειωτέον ότι στην απόφαση είτε θα γίνεται αναλυτική μνεία των παραπάνω (βλ. σχέδιο απόφασης), είτε (αρκεί) η μνεία ότι «δεν έχει προηγηθεί άλλη αίτηση του οφειλέτη».

IV. Υπογραφή και κατάθεση δικογράφου αίτησης από διάδικο ή πληρεξούσιο δικηγόρο.

Η διάταξη του αρθ. 94 παρ. 2 περ. α` ΚΠολΔ με την προηγούμενη μορφή της ερμηνεύτηκε ως επιτρέπущα τη αυτοπρόσωπη παράσταση από το διάδικο ειρηνοδικείο και χωρίς δικηγόρο. Συνακόλουθα και το δικόγραφο της αίτησης μπορεί να υπογράφεται από τον οφειλέτη και να κατατίθεται αυτοπροσώπως από τον ίδιο, χωρίς να δημιουργείται από το λόγο αυτό ακυρότητα (ΕιρΔύμης 1/13, ΕιρΠατρ 171/13, 444/15 ΤΝΠ-ΝΟΜΟΣ και 58/13 με σύμφωνο σχόλιο Κρητικού Δνη 54/13, Βενιέρης-Κατσάς εκδ. 3η σελ. 216 επ.).

Ήδη με τη νέα διάταξη του αρθ. 94 παρ. 1 ΚΠολΔ καταργήθηκε η δυνατότητα δικαστικής παράστασης στο ειρηνοδικείο χωρίς πληρεξούσιο δικηγόρο. Η δυνατότητα αυτή περιορίζεται μόνο στις υποθέσεις των μικροδιαφορών και για να αποτραπεί επικείμενος κίνδυνος. Μετά τη θέσπιση της υποχρεωτικής παράστασης με πληρεξούσιο δικηγόρο και στο ειρηνοδικείο, και την κατάργηση του ποσοτικού κριτηρίου των 12.000 ευρώ, καθώς και τη ρητή πρόβλεψη εξαίρεσης μόνο στις υποθέσεις των μικροδιαφορών, δεν αφήνονται περιθώρια διαφορετικής ερμηνείας και είναι υποχρεωτική πλέον η παράσταση με πληρεξούσιο δικηγόρο και στις υποθέσεις των υπερχρεωμένων, που εκδικάζονται κατά τη διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας, από τον οποίο και πρέπει να υπογράφεται και να κατατίθεται το δικόγραφο της αίτησης .

Όσον αφορά τις εκκρεμείς μετά τη 1-1-16 αιτήσεις, οι οποίες κατατέθηκαν πριν την ημερομηνία αυτή (χρόνος έναρξης ισχύος του νέου ΚΠολΔ), δεν πάσχουν από ακυρότητα επειδή υπογράφονται και κατατέθηκαν από τον οφειλέτη και όχι από δικηγόρο (βλ. αρθ. 12 Εισ.ΝΚΠολΔ). Κατά τη συζήτησή τους όμως είναι υποχρεωτική η παράσταση με πληρεξούσιο δικηγόρο (βλ. την ΕιρΠατρ 350/16).

ΤΥΠΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ ΑΠΟ ΤΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΡΑΛΛΗΨΗ ΤΟΥ

Με τη νέα ρύθμιση του ν. 4336/15 (αρθ. 4 παρ. 3) προβλέπεται ένα προστάδιο πρωτοκόλλησης αρχικά της αίτησης και τυπικός έλεγχός της από τη γραμματεία του ειρηνοδικείου.

Ο έλεγχος αυτός ορίζεται μεν ως τυπικός, όμως είναι ουσιαστικός αφού αφορά την πληρότητα του περιεχομένου της αίτησης και των αποδεικτικών συνοδευτικών εγγράφων, ενδέχεται δε να έχει δυσμενείς επιπτώσεις για τον οφειλέτη με την αρχειοθέτηση της υπόθεσης, για την οποία δεν προβλέπεται η προβολή αντιρρήσεων. Η ανάθεση του έργου αυτού στη γραμματεία του Ειρηνοδικείου είναι καταφανώς αντίθετη με το Σύνταγμα. Και αυτό γιατί ο έλεγχος του περιεχομένου της αίτησης, καθώς και των εγγράφων που τη συνοδεύουν και αφορούν την απόδειξη του περιεχομένου της είναι έργο του δικαστηρίου, όπως επίσης η απόφαση περί απόρριψης της αίτησης για τυπικούς (ως άοριστης) ή ουσιαστικούς λόγους (ως αναπόδεικτης) σύμφωνα με το αρθ. 87 του Συντ. Δεν είναι λοιπόν συνταγματικά ανεκτό η ανάθεση του έργου αυτού σε δικαστικό υπάλληλο, το γραμματέα του δικαστηρίου, με τη δυνατότητα μάλιστα αρχειοθέτησης της αίτησης, στερώντας στον οφειλέτη το δικαίωμα παροχής έννομης προστασίας από το δικαστήριο κατά παράβαση του αρθ. 20 Συντ. και του αρθ. 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ. Αλλά και υπό το πρίσμα της διάκρισης των εξουσιών του αρθ. 26 του Συντ. η διάταξη είναι αντισυνταγματική, αφού ανατίθεται σε διοικητικό όργανο να αποφασίζει οριστικά και αμετάκλητα για την τύχη της αίτησης του οφειλέτη, δηλαδή επί της ουσίας της υπόθεσης, κρίση η οποία απονέμεται από το Σύνταγμα στη δικαστική εξουσία (βλ. και σε Βενιέρη-Κατσά εκδ. 3η σελ. 272 επ.).

Ενόψει αυτών ενδεχόμενη προβολή από πιστωτή της παράλειψης ελέγχου ή του ελλιπούς ελέγχου δεν μπορεί να έχει τύχη, αφενός λόγω της αντισυνταγματικότητας της διάταξης κατά τα προλεχθέντα, και αφετέρου γιατί δεν προβλέπεται από το νόμο अपαράδεκτο ή ακυρότητα της διαδικασίας από τη μη αρχειοθέτηση της αίτησης από τη γραμματεία. Το δικαστήριο θα προχωρήσει στην εκδίκαση της υπόθεσης και ενδεχομένως την απορρίψει είτε για τυπικούς λόγους, λόγω ελλείψεων του περιεχομένου της, που δε συμπληρώθηκαν κατά τη συζήτηση, είτε ως αναπόδεικτης, επειδή δεν προσκομίστηκαν κατά τη συζήτηση τα αποδεικτικά έγγραφα του οφειλέτη.

Με τη διάταξη του αρθ. 58 παρ. 2 ν. 4549/18, η οποία εφαρμόζεται και σε εκκρεμείς αιτήσεις των οποίων η πρώτη συζήτηση έχει οριστεί μετά δύο μήνες από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού, μετά δηλαδή τις 15-8-18 (βλ. και αρθ. 68 παρ. 4 μεταβατικών διατάξεων), επιβάλλεται στη γραμματεία ο έλεγχος της ύπαρξης εισοδήματος του οφειλέτη από επιχειρηματική δραστηριότητα. Σε καταφατική περίπτωση η γραμματεία κάνει σχετική σημείωση στο φάκελο και ο ειρηνοδίκης αποφασίζει εντός 10 ημερών με πράξη του αν θα ισχύσει μέχρι την ημέρα της πρώτης συζήτησης (αυτής για τη χορήγηση προσωρινής διαταγής, ή της συζήτησης της αναστολής του αρθ. 6 παρ. 1 και 2) ή της αίτησης ταχείας διευθέτησης μικροφειλών) η αυτοδίκαιη αναστολή των καταδιωκτικών μέτρων του αρθ. 4 παρ. 5. Και στην περίπτωση αυτή, όπως και επί της προσωρινής προστασίας με την προσωρινή διαταγή, ο ειρηνοδίκης θα πρέπει

να οδηγείται σε αρνητική απόφαση, δηλαδή να μην ισχύσει η προσωρινή προστασία μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις και συγκεκριμένα μόνο εφόσον ο οφειλέτης καταφανώς έχει εμπορική ιδιότητα και πτωχευτική ικανότητα και δεν εμπίπτει στο νόμο. Σε διαφορετική περίπτωση θα διαμορφωθούν αμετάκλητες καταστάσεις που αλλοιώνουν τη ρύθμιση και τον επιδιωκόμενο σκοπό της (πχ αναγκαστική εκποίηση κύριας κατοικίας) . Στις περιπτώσεις που η απόφαση είναι θετική, η αυτοδίκαιη προστασία θα πρέπει να ισχύσει όχι μέχρι τη συζήτηση, όπως ορίζεται, αλλά μέχρι τη χορήγηση προσωρινής της προστασίας με την απόφαση επί της προσωρινής διαταγής κλπ, που αποτελεί συνέχεια της αυτοδίκαιης προστασίας, γιατί μόνο τότε υπάρχει ολοκληρωμένη προστασία του οφειλέτη.

Β. ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΠΑΡΑΔΕΚΤΟΥ ΤΗΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ

Ι. Επίδοσεις - Συμμετοχή παραλειφθέντος πιστωτή- Η επίδοση στον εγγυητή

Με το ν. 3869/10 η προθεσμία επίδοσης ορίζονταν σε 1 μήνα από την κατάθεση της αίτησης (αρθ. 5 παρ. 1 ν. 3869/10). Στη συνέχεια με τον τροποποιητικό ν. 4161/13, αλλά και κατά το ν. 4336/15 (αρθ. 5 παρ. 1, ο οφειλέτης) ορίστηκε σε 15 ημέρες από την ολοκλήρωση της κατάθεσης της αίτησης.

Οι πιστωτές του οφειλέτη εντάσσονται στην κατηγορία των «εκ του νόμου διαδίκων», οι οποίοι αποκτούν την ιδιότητα αυτή με μόνη τη νομότυπη κοινοποίηση προς αυτούς της αίτησης, που είναι υποχρεωτική για τον οφειλέτη κατ' αρθ. 5 του νόμου.

Η έλλειψη ή ελαττωματικότητα της κλήτευσης πιστωτή που περιλαμβάνεται στην αίτηση θεραπεύεται με την παράσταση του κατά την πρώτη συζήτηση της επικύρωσης του προδικαστικού συμβιβασμού ή κατά τη συζήτηση της κύριας αίτησης. Ακόμη θεραπεύεται με την κατάθεση παρατηρήσεων στο φάκελο του ειρηνοδικείου (βλ. εισήγηση Κιουπτισίδου-Στρατουδάκη στο σεμινάριο της ΕΣΔ της 29ης/9/10 και σε Βενιέρη-Κατσά εκδ. 3η σελ. 324, ΕΙΡΠΑΤΡ 432/17). Εφόσον δε συμβεί κάτι από τα παραπάνω θα διαταχθεί η κλήτευσή του με διαταγή του δικαστηρίου κατ' αρθ. 748 παρ. 3 ΚΠολΔ, αφού κηρυχθεί απαράδεκτη η συζήτηση ως προς όλους τους μετέχοντες στη νέα δικάσιμος που θα οριστεί, κατ' εφαρμογή της 8 παρ. 1 γ' (βλ. σχέδιο απόφασης 2018).

Παράλειψη πιστωτή: Η συμμετοχή όλων των πιστωτών στη διαδικασία της ρύθμισης είναι υποχρεωτική λόγω της ανάγκης συνολικής διευθέτησης των χρεών του οφειλέτη κατ' αρθ. 8 παρ.1 εδ. γ' ν. 3869/10. Στην περίπτωση, λοιπόν, που δεν έχει περιληφθεί στην αίτηση κάποιος πιστωτής , ο πιστωτής αυτός μπορεί να καταστεί διάδικος με

την άσκηση κύριας παρέμβασης τόσο κατά την πρώτη όσο και κατά τη δεύτερη συζήτηση (και προφορικά αρθ. 54 ΠτωχΚ) με αίτημα να περιληφθεί η απαίτησή του στη ρύθμιση. Επίσης μπορεί να καταστεί διάδικος με την προσεπίκλησή του στη δίκη από τον οφειλέτη κατ' αρθ. 753 ΚΠολΔ, χωρίς να απαιτείται στην περίπτωση αυτή η άσκηση κύριας παρέμβασης (βλ. ΕιρΠατρ 1483/15). Μπορεί ακόμη να ενταχθεί στη ρύθμιση και με μεταρρύθμιση της απόφασης κατ' αρθ. 758 ΚΠολΔ (βλ. ΕιρΠατρ 662/2015). Σε ορισμένες περιπτώσεις ασκείται νέα συμπληρωματική αίτηση, η οποία περιέχει μόνο το νέο πιστωτή με νέο σχέδιο διευθέτησης και κοινοποιείται και σ' αυτούς της αρχικής αίτησης. Η αίτηση αυτή συνεκδικάζεται με την αρχική.

Στην περίπτωση που έχει παραλειφθεί απαίτηση μετέχοντος πιστωτή θα κληθεί ο οφειλέτης να συμπληρώσει την αίτησή του κατά τις 744, 745 και 751 ΚΠολΔ, ως προς την απαίτηση αυτή, με τις προτάσεις του και σχετική καταχώρηση στα πρακτικά (ΕιρΠατρ 444/15), ή και αυτεπάγγελτα θα περιληφθεί και η απαίτηση αυτή στη ρύθμιση.

Η επίδοση στον εγγυητή και συνοφειλέτη: Με τη διάταξη του αρθ. 5 παρ. 1 ν.3869/10, όπως ισχύει μετά το ν. 4161/13 θεσπίζεται το υποχρεωτικό της επίδοσης της αίτησης στον εγγυητή (και στο συνοφειλέτη όπως γίνεται δεκτό βλ. σε Κρητικό εκδ. 3η σελ. 169), παράλληλα μ' αυτήν προς όλους τους πιστωτές. Η επίδοση αυτή αποτελεί αναγκαίο στοιχείο της προδικασίας. Η μη επίδοση καθιστά απαράδεκτη τη συζήτηση, απαράδεκτο το οποίο ισχύει έναντι όλων των μετεχόντων και το δικαστήριο θα διατάξει την επίδοση της αίτησης στον εγγυητή και την κλήτευση όλων των μετεχόντων στη νέα δικάσιμο που θα οριστεί με την κλήση επαναφοράς της αίτησης προς συζήτηση (βλ. απόφαση προσωρινής διαταγής ΕιρΠατρ 271-2015). Μπορεί όμως ο εγγυητής ή συνοφειλέτης να παρασταθούν ασκώντας κύρια παρέμβαση με αίτημα την απόρριψη της αίτησης (το έννομο συμφέρον τους πηγάζει από τη ρύθμιση της διάταξης του αρθ. 12 του νόμου), οπότε καθίστανται διάδικοι και θεραπεύεται η έλλειψη και το απαράδεκτο από τη μη επίδοση. Με την επίδοση, ο εγγυητής και ο συνοφειλέτης καθίστανται αυτοδικαίως διάδικοι, εφόσον η επίδοση διατάσσεται από το νόμο κατ' αρθ. 5 παρ. 1, και δεσμεύονται από την απόφαση.

Το υποχρεωτικό της επίδοσης της αίτησης στον εγγυητή και συνοφειλέτη, αφορά μόνο τις αίτησης που κατατίθενται μετά το ν. 4161/13.

Μπορεί ο εγγυητής και συνοφειλέτης να υποβάλουν κοινή αίτηση με τον πρωτοφειλέτη, η δε απόφαση θα περιλαμβάνει δύο διακριτές ατομικές ρυθμίσεις για τα ατομικά χρέη του καθενός και για το κοινό. Όμως επιβάλλεται η επίδοση της αίτησης στον εγγυητή και στο συνοφειλέτη αν έχουν υποβάλλει δική τους (χωριστή) αίτηση.

II. Προδικασία Δικαστικού και Προδικαστικού συμβιβασμού.

Ακολουθεί η έρευνα της τήρησης της υποχρεωτικής προδικασίας του δικαστικού (για τις αιτήσεις που κατατέθηκαν μέχρι τις 14-6-13), ή προδικαστικού συμβιβασμού (για τις μεταγενέστερες αιτήσεις) με όλους

τους πιστωτές.

Επί των αιτήσεων που κατατέθηκαν πριν τη 14η-6-13 (έναρξη ισχύος ν. 4161/13) εφαρμόζεται η προδικασία του δικαστικού συμβιβασμού του αρθ. 7 ν. 3869/10 (όχι δε και αυτή του εξωδικαστικού συμβιβασμού, (βλ. Σπυράκο/Παπαστάμου ΝοΒ 2013-1802 και Αθ. Κρητικό «Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων 3η εκδ. σελ. 454 και ΕιρΠατρ 241/14 ΤΝΠ-ΝΟΜΟΣ), για δε τις αιτήσεις που κατατέθηκαν μετά το ν. 4161/13 εφαρμόζεται η προδικασία του προδικαστικού συμβιβασμού. Η προδικασία αυτή είναι υποχρεωτική με την έννοια ότι πρέπει να ολοκληρωθεί με διαπίστωση της αποτυχίας του δικαστικού ή προδικαστικού συμβιβασμού, ώστε να είναι δυνατή η μετάβαση στο επόμενο στάδιο, αυτό της δικαστικής ρύθμισης των αρθ. 8 και 9 του νόμου. Η μη ολοκλήρωση της προδικασίας αυτής καθιστά απαράδεκτη τη συζήτηση της αίτησης.

Παράλειψη πιστωτή και τήρηση της προδικασίας: Είναι συνήθης στην πρακτική η παράλειψη πιστωτή ή απαίτησης στο σχέδιο διευθέτησης των χρεών του οφειλέτη και την αίτηση του αρθ. 4 παρ. 1, παράλειψη η οποία πρέπει υποχρεωτικά και μπορεί να θεραπευτεί (βλ. παραπάνω). Ανακύπτει όμως το πρόβλημα της μη τήρησης της προδικασίας του δικαστικού ή προδικαστικού συμβιβασμού, στον οποίο, είναι επίσης επιβεβλημένη η συμμετοχή όλων των πιστωτών και πιστώσεων τόσο λόγω της συλλογικότητας της ρύθμισης όσο και λόγω της δυνατότητας επίτευξης συμβιβασμού με την συμφωνία της πλειοψηφίας των πιστωτών μέσω του μηχανισμού της υποκατάστασης (αρθ. 7 παρ. 2 του νόμου). Αντί λοιπόν της κήρυξης ως απαράδεκτης της συζήτησης λόγω μη τήρησης της προδικασίας του δικαστικού ή προδικαστικού συμβιβασμού με όλους του πιστωτές, το δικαστήριο στα πλαίσια των δυνατοτήτων που του παρέχει το ανακριτικό σύστημα στην εκούσια δικαιοδοσία (αρθ. 744 745 και 751 ΚΠολΔ), και με βάση την αρχή της οικονομίας της δίκης μπορεί να καλέσει τον οφειλέτη να υποβάλλει συμπληρωματικό σχέδιο κατά τη συζήτηση, στο οποίο θα περιλάβει και τις παραληφθείσες πιστώσεις, επί του οποίου θα κληθούν να τοποθετηθούν οι πιστωτές. Ενδεχομένως δε να χορηγηθεί αναβολή για την υποβολή του νέου σχεδίου και προκειμένου να δοθεί ο χρόνος στους πιστωτές να απαντήσουν έχοντας πλέον ολοκληρωμένη την πρόταση του οφειλέτη. Κάτι τέτοιο δε χρειάζεται να συμβεί εφόσον η πλειοψηφία των πιστωτών απαντήσει άμεσα εμμένοντας στην αρνητική της θέση, γεγονός που καθιστά αδύνατη την επίτευξη συμφωνίας και με το μηχανισμό της υποκατάστασης του αρθ. 7 παρ. 2 του νόμου (ΕιρΠατρ 241/14 ΤΝΠ-ΝΟΜΟΣ). Και εφόσον κατά τη συζήτηση της υπόθεσης (αρχική ή τη μετ' αναβολή) το δικαστήριο, με βάση τις απαντήσεις των πιστωτών διαπιστώσει ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις επίτευξης δικαστικού ή προδικαστικού συμβιβασμού θα προβεί άμεσα στη επικύρωσή του και χωρίς σχετικό αίτημα, υποκαθιστώντας ενδεχομένως την έλλειψη συγκατάθεσης των μειοψηφούντων πιστωτών που αντιτίθενται καταχρηστικά στο συμβιβασμό (αρθ. 7 παρ. 2 όπως ισχύει), οπότε η αίτηση θεωρείται ως

ανακληθείσα. Εφόσον δε η πλειοψηφία των πιστωτών εμμένει στην αρνητική της θέση ως προς το σχέδιο του οφειλέτη, το δικαστήριο θα προχωρήσει στην έρευνα της υπόθεσης και σε δικαστική ρύθμιση των χρεών αφού θα έχει πλέον τηρηθεί η επιβαλλόμενη προδικασία.

ΚΟΙΝΗ ΑΙΤΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΕΚΔΙΚΑΣΗ ΑΙΤΗΣΕΩΝ

Είναι επιτρεπτή η υποβολή κοινής αίτησης, καθόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της απλής ενεργητικής ομοδικίας (αρθ. 74 επ. ΚΠολΔ), όπως και η συνεκδίκαση (αρθ. 741 και 246 ΚΠολΔ), χωριστών αιτήσεων συνοφειλετών σ' ολόκληρο, ή πρωτοφειλέτη και εγγυητή, καθόσον υπάρχει κοινή νομική βάση και μεταξύ τους συνάφεια. Ειδικά επί συνεκδίκασης συντρέχουν οι προϋποθέσεις του αρθ. 246 ΚΠολΔ, καθόσον οι υποθέσεις υπάγονται στην ίδια διαδικασία και επέρχεται μείωση των εξόδων, ενώ δεν ανατρέπεται η αυτοτέλεια κάθε έννομης σχέσης δίκης και δε θίγεται ο προσωποπαγής χαρακτήρας του δικαιώματος κάθε οφειλέτη, αφού στην ίδια απόφαση θα περιέχονται δυο χωριστές ατομικές ρυθμίσεις.

ΕΡΗΜΟΔΙΚΙΑ ΑΙΤΟΥΝΤΟΣ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΕΝΩΝ ΠΙΣΤΩΤΩΝ

Αν δεν εμφανιστεί ο αιτών ή κάποιος από τους νόμιμα κλητευθέντες διαδίκους το δικαστήριο θα προχωρήσει στη συζήτηση της υπόθεσης σαν να ήταν παρόντες όλοι οι διάδικοι κατ' αρθ. 754, όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του. Μόνο αν δεν εμφανιστεί κανένας διάδικος ματαιώνεται η υπόθεση. Σημειωτέον ότι λόγω της συλλογικότητας της διαδικασίας και της καθολικότητας της ρύθμισης είναι υποχρεωτική η συμμετοχή όλων των πιστωτών, οι οποίοι τελούν μεταξύ τους σε σχέση οιονεί αναγκαστικής παθητικής ομοδικίας κατά την έννοια του αρθ. 76 ΚΠολΔ, (βλ. Κρητικός εκδ. 3η σελ. 16). Συνεπώς δε νοείται ματαίωση της υπόθεσης ως προς ορισμένους και συνέχιση ως προς τους υπολοίπους όπως δέχθηκε η ΕιρΑθ. 118/13 ΝΟΜΟΣ. Ήδη με την τροποποιημένη διάταξη του άρθρου 115 ΚΠολΔ η κατάθεση των προτάσεων καθίσταται υποχρεωτική και στο ειρηνοδικείο, καταργουμένης της δυνατότητας της παράλειψης κατάθεσης, όπως προβλεπόταν από τον ΚΠολΔ. Συνεπώς εφόσον όλοι οι διάδικοι δεν κατατεθούν προτάσεις το αργότερο επί της έδρας η υπόθεση ματαιώνεται. Αν δεν καταθέσει προτάσεις κάποιος διάδικος, το δικαστήριο θα προχωρήσει στη συζήτηση και έρευνα της υπόθεσης σαν να ήταν όλοι οι διάδικοι παρόντες (αρθ. 754 ΚΠολΔ, ΕΙΠΑΤΡ 706/17). Ενδεχομένως επί ερημοδικίας του αιτούντος οφειλέτη το δικαστήριο θα απορρίψει την αίτηση εφόσον δεν αποδεικνύεται η συνδρομή των προϋποθέσεων ένταξής του στις ρυθμίσεις του νόμου (αδυναμία πληρωμών).

ζ. ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ

Η αίτηση είναι νόμιμη με τη συνδρομή των προϋποθέσεων του αρθ. 1, δηλαδή : α) αν υποβάλλεται από φυσικό πρόσωπο, το οποίο κατά το χρόνο παύσης των πληρωμών του δεν είχε πτωχευτική ικανότητα, β) ο

αιτών επικαλείται μόνιμη και γενική αδυναμία εκπλήρωσης των ληξιπρόθεσμων, χρηματικών οφειλών του που είναι βέβαιες και εκκαθαρισμένες, γ) τα χρέη που περιλαμβάνονται στην αίτηση θα πρέπει να ανήκουν στις κατηγορίες εκείνες χρεών που εντάσσονται κατά το νόμο σε ρύθμιση και όχι στα εξαιρούμενα των ρυθμίσεων του νόμου χρέη (αρθρ. 1 παρ. 2).

Ειδικότερα:

I. Υπαγόμενα στο πρόσωπα

Στις ρυθμίσεις του νόμου υπάγονται πρόσωπα που πληρούν δυο υποκειμενικές προϋποθέσεις, μια θετική και μια αρνητική, καθώς και μια αντικειμενική προϋπόθεση.

1. θετική υποκειμενική προϋπόθεση : Υπάγονται μόνο τα φυσικά πρόσωπα, καταναλωτές και επαγγελματίες.

2. αρνητική υποκειμενική προϋπόθεση: Η έλλειψη πτωχευτικής ικανότητας του οφειλέτη (αρθ. 2 παρ. 3 Πτωχ.Κωδ.). Κριτήριο για την υπαγωγή φυσικού προσώπου στη ρύθμιση του νόμου αποτελεί η πτωχευτική του ικανότητα κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης και όχι η φύση των χρεών του, αν δηλαδή είναι εμπορικά ή αστικά.

II. Αδυναμία πληρωμών-

Η επικαλούμενη στην αίτηση αδυναμία θα πρέπει να έχει γενικό και μόνιμο χαρακτήρα, δηλαδή θα πρέπει ο οφειλέτης να μην μπορεί να εξυπηρετήσει μόνιμα και όχι πρόσκαιρα τον κύριο όγκο των ληξιπρόθεσμων χρεών του, που μπορεί ακόμη να είναι ένα μόνο χρέος, το μεγαλύτερο.

II. Υπαγόμενα χρέη (και μετά το ν. 4336/15)

-Στη ρύθμιση εντάσσονται όλα τα χρέη προς τράπεζες (δάνεια καταναλωτικά, στεγαστικά, επαγγελματικά, εμπορικά πρώην εμπόρων) και όλα τα ιδιωτικά χρέη προς τρίτους.

Επίσης δε οφειλές προς Δημόσιο, ΟΤΑ, ΝΠΔΔ άλλης φύσης απ' αυτά του αρθ. 1 παρ. 2β' (βλ. πιο κάτω για τη δυνατότητα ένταξης και αυτών των χρεών μετά το ν. 4336/15).

-ΜΗ ΥΠΑΓΟΜΕΝΑ ΧΡΕΗ

Εφόσον ο οφειλέτης περιλάβει στην αίτησή του ένα από τα παρακάτω χρέη , η αίτηση ως προς αυτό θα απορριφθεί ως μη νόμιμη. Σημειωτέον ότι η απαρίθμηση των εξαιρούμενων των ρυθμίσεων του νόμου χρεών είναι περιοριστική.

Ποια είναι αυτά τα χρέη:

A) Οφειλές που έχουν αναληφθεί το τελευταίο έτος πριν την υποβολή της αίτησης ρύθμισης. Η απαγόρευση αυτή καταλαμβάνει τα χρέη που ανελήφθησαν από τον οφειλέτη συνήθως με σύμβαση, στοιχείο της οποίας είναι η βούληση του οφειλέτη. Συνεπώς δεν καταλαμβάνει τα χρέη για

τα οποία έχουν γίνει πράξεις ρύθμισης το τελευταίο έτος πριν την κατάθεση της αίτησης (βλ. και αναγνώριση χρέους κατ' αρθ. 361 ΑΚ), ούτε τα χρέη που προέρχονται από κληρονομία (αρκεί η ανάληψή τους από τον κληρονομούμενο πριν το έτος), ούτε τα χρέη που στηρίζονται σε δικαστική απόφαση (πχ απαίτηση διατροφής ή αποζημίωση από αδικοπραξία), για δε την πιστωτική κάρτα θα ληφθεί υπόψη ο χρόνος ενεργοποίησής της (βλ. σε Κρητικό εκδ. 3η σελ. 45 αριθ. 17).

Β) Οφειλές από αδικοπραξία που διαπράχθηκε με δόλο (πχ αξίωση αποζημίωσης για υλικές ζημιές από πρόθεση). Τέτοιες δεν αποτελούν αυτές από ακάλυπτη επιταγή, εφόσον έχει επιλεγεί η άσκηση της συμβατικής αξίωσης από την επιταγή και όχι η αυτοτελής αξίωση από αδικοπραξία.

Η εξαίρεση δεν καταλαμβάνει τις αδικοπραξίες που τελέσθηκαν από βαριά αμέλεια, για τις αιτήσεις που έχουν κατατεθεί πριν το ν. 4336/15 (πριν τις 15-8-15).

Γ) Χρέη από διοικητικά πρόστιμα, χρηματικές ποινές, οφειλές από φόρους και τέλη προς το Δημόσιο, ΟΤΑ, ΝΠΔΔ, και εισφορές προς τους οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης (ΙΚΑ , ΟΑΕΕ, ΟΓΑ κλπ).

Δ) Χρέη από χορήγηση δανείων από φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης των αρθ. 15 και 16 ν. 3856/07 (μετά το ν. 4336/15 τα χρέη αυτά δεν εντάσσονται στις εξαιρέσεις βλ. παρακάτω).

-Διάσταση ανέκυψε στη νομολογία σχετικά με τα χρέη από δάνεια που χορηγούν το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων και ο Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας (στη θέση του έχει υπεισέλθει ως καθολικός διάδοχος ο ΟΑΕΔ). Επικρατέστερη είναι η άποψη ότι υπάγονται στις ρυθμίσεις του νόμου (βλ. την πρόσφατη ΑΠ 1031/15 ΤΝΠ-ΝΟΜΟΣ, και σε Κρητικό ΕΚΔ, 3Η σελ. 70 και Βενιέρη-Κατσά ΕΚΔ. 3η σελ. 195 επ. με παραπομπές στη νομολογία). Όσον αφορά τα δάνεια από τον ΟΕΚ , στα δικαιώματα και στις υποχρεώσεις του οποίου υποκαταστάθηκε ο ΟΑΕΔ, για το ζήτημα της εξαίρεσής τους ή όχι από τις ρυθμίσεις του νόμου επικράτησε διχογνωμία στη νομολογία. Με την ΑΠ 1017/15 το ζήτημα παραπέμφθηκε στην Ολομέλεια του Αρείου Πάγου και εκδόθηκε η 2/17 απόφασή της, η οποία δέχθηκε ότι τα στεγαστικά δάνεια του ΟΕΚ δεν υπάγονται στις εξαιρέσεις του άρθρου 1 §2 περ. γ' ν. 3869/2010 και συνεπώς εντάσσονται σε ρύθμιση.

ΟΙ ΑΛΛΑΓΕΣ ΜΕ ΤΟ Ν. 4336/15

Οι εισαγόμενες νέες ρυθμίσεις καταλαμβάνουν τις αιτήσεις που έχουν κατατεθεί μετά το ν. 4336/15, δηλαδή μετά τις 14-8-15 (χρόνος έναρξης της ισχύος του).

1) ΕΝΤΑΣΣΟΜΕΝΕΣ ΝΕΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ μετά το ν. 4336/15

1. Εντάσσονται πλέον και οι βεβαιωμένες οφειλές προς το Δημόσιο από φόρους κλπ, οφειλές προς τους Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού και τα νομικά

τους πρόσωπα, καθώς και ασφαλιστικές οφειλές προς τους Οργανισμούς Κοινωνικής Ασφάλισης (για τη συνταγματικότητα της ένταξης και των τελευταίων οφειλών βλ. την ΕιρΠατρών 494/16).

Η ένταξη και των οφειλών αυτών σε ρύθμιση είναι δυνατή για τον οφειλέτη, σε αντίθεση με τα χρέη προς ιδιώτες των οποίων η ένταξη είναι υποχρεωτική στο σύνολό τους για τον οφειλέτη σύμφωνα με την αρχή της καθολικότητας. Προϋποθέσεις ένταξης των χρεών αυτών είναι:

α) Να μην πρόκειται για τα μοναδικά χρέη του οφειλέτη, δηλαδή θα πρέπει να συντρέχουν και με άλλα χρέη προς ιδιώτες.
β) Να έχουν βεβαιωθεί από την Αρχή τουλάχιστον ένα χρόνο πριν την κατάθεση της αίτησης. Ο περιορισμός αυτός της ανάληψης πριν το τελευταίο έτος δεν ισχύει για τα χρέη που τελούν σε αναστολή διοικητική, δικαστική ή εκ του νόμου ή έχουν υπαχθεί σε ρύθμιση ή διευκόλυνση τμηματικής καταβολής, η οποία είναι σε ισχύ. Για το υπολογισμό, του έτους θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η βεβαίωση υπό ευρεία έννοια, η οποία χρονικά προηγείται της υπό στενή έννοια η οποία ενδιαφέρει μόνο για την κτήση τίτλου εκτέλεσης (βλ. και σε Βενιέρη-Κατσά εκδ. 3η σελ. 190 επ.).

Βεβαίωση με την ευρεία έννοια είναι η διαδικασία προσδιορισμού, από τις κατά νόμο διοικητικές ή άλλες Αρχές, της χρηματικής απαίτησης του Δημοσίου κλπ, του είδους της, (της προέλευσής της) της αιτίας, για την οποία οφείλεται, του έτους που αφορά και τον υπόχρεο προς πληρωμή.

Οι οριστικές πράξεις των αρμοδίων αρχών που περιέχουν τα ανωτέρω στοιχεία χαρακτηρίζονται νόμιμοι τίτλοι είσπραξης. Απαιτείται, λοιπόν, νόμιμος τίτλος είσπραξης της οφειλής, γιατί μόνο μετά την έκδοσή του καθίσταται απαιτητή και εισπραξιμή. Τέτοιος τίτλος είναι κάθε δημόσιο έγγραφο από το οποίο προκύπτει το βέβαιο και εκκαθαρισμένο της οφειλής και ειδικότερα το ποσό κατά κεφάλαιο, τόκους, προσαυξήσεις και έξοδα, ώστε σε περίπτωση αμφισβήτησης να είναι δυνατός ο δικαστικός έλεγχος, ήτοι τόσο ως προς τη νομιμότητα του τίτλου όσο και ως προς το βέβαιο και εκκαθαρισμένο της απαίτησης και του ύψους του ποσού αυτής. Ειδικότερα αποτελούν νόμιμους τίτλους είσπραξης του δημοσίου κλπ εσόδου, α) η νόμιμη βεβαίωση που εκδίδεται από τις αρμόδιες αρχές για τον προσδιορισμό του εισπρακτέου ποσού, του είδους του εσόδου και της αιτίας για την οποία οφείλεται, β) κάθε άλλο δημόσιο έγγραφο από το οποίο αποδεικνύεται η οφειλή ως προς όλα τα στοιχεία της αυτά (είδος, ποσό κλπ, όπως η πράξη προσδιορισμού φόρου (το φύλλο ελέγχου όταν αυτό έχει καταστεί οριστικό, ή η πράξη συμβιβασμού των αποτελεσμάτων του ελέγχου), η απόφαση του δικαστηρίου που τροποποιεί ή αποδέχεται τα αποτελέσματα του ελέγχου, το φύλλο εκκαθάρισης των υποβαλλομένων φορολογικών δηλώσεων, ΕΝΦΙΑ κ.λ.π

γ. Προϋπόθεση ακόμη υπαγωγής των χρεών προς το Δημόσιο κλπ στις ρυθμίσεις του νόμου, είναι η παραίτηση από την άσκηση του δικαιώματος ή και του δικογράφου οποιουδήποτε ενδίκου βοηθήματος ή μέσου ενώπιον αρμοδίου δικαστηρίου ή προσφυγής ενώπιον διοικητικής

αρχής (πχ ΤΔΕ)μέχρι την ημερομηνία κατάθεσης αίτησης ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου κατά τον παρόντα νόμο, εφόσον οι υποθέσεις εκκρεμούν ενώπιον των αρμοδίων δικαστηρίων και διοικητικών αρχών και δεν έχουν ακόμη συζητηθεί.

Η διάταξη αυτή αναφέρεται στις περιπτώσεις που ο οφειλέτης έχει ήδη αμφισβητήσει την οφειλή του με προσφυγή στο αρμόδιο διοικητικό όργανο ή δικαστήριο, ή δεν την έχει μεν αμφισβητήσει, όμως έχει την προθεσμία να το κάνει (βλ. σε Βενιέρη-Κατσά εκδ. 3η σελ. 194). Καθιερώνεται υποχρέωση παραίτησης, διαφορετικά αρμόδια θα είναι τα διοικητικά δικαστήρια (βλ. για την παραίτηση άρθ. 143 ΚΔΔ).

Για τις παραπάνω απαιτήσεις από βεβαιωμένες οφειλές προς το Δημόσιο από φόρους, ασφαλιστικές εισφορές κλπ θα πρέπει να περιέχονται στην αίτηση τα παραπάνω χαρακτηριστικά (προϋποθέσεις) που ορίζει ο ν. 4336/15 για την ένταξή τους σε ρύθμιση. Αν κάποια δε συγκεντρώνει τα χαρακτηριστικά αυτά (π.χ. χρέος από ΕΜΦΙΑ έτους 2015), ως προς αυτήν η αίτηση θα πρέπει να απορριφθεί ως μη νόμιμη.

Συνταγματικότητα ρύθμισης: Με τη νομοθετική επέμβαση που έγινε με το ν. 3869/10 υπηρετείται τόσο το δημόσιο συμφέρον, αφού η περιθωριοποίηση μεγάλου αριθμού πολιτών δημιούργησε ένα κρίσιμο κοινωνικό πρόβλημα και είχε σημαντικές επιπτώσεις στην εύρυθμη λειτουργία της οικονομίας, όσο και η αξία και προσωπικότητα του οφειλέτη, η οποία επιτάσσει τη χορήγηση σ' αυτόν μιας δεύτερης ευκαιρίας για την επάνοδο του στην κοινωνική και οικονομική ζωή. Η συνδρομή των λόγων αυτών δικαιολογούν τη νομοθετική εισαγωγή περιορισμών στις αξιώσεις των πιστωτών, μέσω της ενταξιακής διαδικασίας και της ρυθμιστικής παρέμβασης του δικαστηρίου, για το λόγο δε αυτό οι ρυθμίσεις του νόμου βρίσκονται εντός των συνταγματικών πλαισίων(βλ. Κρητικό «Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων » εκδ. 4^η σελ. 2 επ. και Βενιέρη-Κατσά «Εφαρμογή του Ν 3869/2010 για τα Υπερχρεωμένα Φυσικά Πρόσωπα» εκδ. 3^η σελ. 27 επ.).

Με το ν. 4336/15 ο νομοθέτης υπήγαγε στις ρυθμίσεις του νόμου και βεβαιωμένες οφειλές προς το Δημόσιο από φόρους κλπ, οφειλές προς τους Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού και τα νομικά τους πρόσωπα, καθώς και ασφαλιστικές οφειλές προς τους Οργανισμούς Κοινωνικής Ασφάλισης, όπως έχουν διαμορφωθεί με τις προσαυξήσεις και τους τόκους υπερημερίας, πλην αυτών από διοικητικά πρόστιμα και χρηματικές ποινές. Η ένταξη και των κατηγοριών αυτών χρεών του υπερχρεωμένου πολίτη στη ρυθμιστική διαδικασία που προβλέπει ο νόμος υπαγορεύτηκε από τους ίδιους πιο πάνω λόγους, για τους οποίους υπήγαγε και τις οφειλές προς

ιδιώτες και συνεπώς η ενδεχόμενη μείωσή τους με τη δικαστική ρύθμιση δεν είναι αντισυνταγματική.

2) ΔΑΝΕΙΑ ΑΠΟ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ

Τα χρέη από τη χορήγηση δανείων από φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης των αρθ. 15 και 16 ν. 3856/07, προστέθηκαν με το αρθ. 20 παρ. 15 του ν. 4019/11 στα εξαιρούμενα των ρυθμίσεων του νόμου του αρθ. 1 παρ. 2. Για τη συνταγματικότητα της ρύθμισης βλ. την ΕιρΠατρ 1144/2017, υπάρχει όμως και αντίθετη άποψη.

Με την τροποποίηση της διάταξης αυτής του αρθ. 1 παρ. 2 με το ν. 4336/15 δεν περιελήφθη στις περιοριστικά απαριθμούμενες περιπτώσεις εξαιρούμενων χρεών και τα χρέη αυτά και συνεπώς από 14-8-15 μπορούν να ενταχθούν στις ρυθμίσεις του νόμου (βλ. σε Βενιέρη-Κατσά εκδ. 3^η σελ. 198).

Β. ΕΞΑΙΡΟΥΜΕΝΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ μετά το ν. 4336/15

1. ΧΡΕΗ ΑΠΟ ΑΔΙΚΟΠΡΑΞΙΑ

Με το ν. 4336/15 προστέθηκαν στα εξαιρούμενα χρέη και αυτά που έχουν ως γενεσιουργό αιτία το αδίκημα από βαρειά αμέλεια και όχι μόνο από δόλο. Επίσης άλλαξε η διατύπωση του αρθ. 1 παρ. 2 των εξαιρούμενων λόγω αδικοπραξίας χρεών και αντί του όρου αυτού εισάγεται ο όρος «αδίκημα».

Ο όρος αδίκημα χρησιμοποιείται τόσο στο ποινικό όσο και στο αστικό δίκαιο. Οι έννοιες του αστικού και ποινικού αδικήματος δεν συμπίπτουν απόλυτα ως προς την έκτασή τους, καθόσον υπάρχουν αστικά αδικήματα που δεν είναι συγχρόνως και ποινικά όπως και το αντίθετο. Επίσης οι όροι «αδικοπραξία» και «αδίκημα» κατά την κρατούσα άποψη δεν ταυτίζονται. Ως αδικοπραξία (αδικοπραξία υπό ευρεία έννοια ή αντικειμενική αδικοπραξία) χαρακτηρίζεται κάθε άδικη πράξη ανεξάρτητα αν είναι υπαίτια (όπως η αδικοπραξία φρενοβλαβούς ή ανήλικου κάτω των 10 ετών, στην οποία λείπει η ικανότητα καταλογισμού και άρα το στοιχείο της υπαιτιότητας). Ως αδίκημα (αδικοπραξία υπό στενή έννοια ή υποκειμενική αδικοπραξία) χαρακτηρίζεται κάθε παράνομη και υπαίτια πράξη, από την οποία επέρχεται ζημία στα έννομα αγαθά άλλου προσώπου και γεννάται υποχρέωση αποζημίωσης. Με την παραπάνω έννοια όλα τα αδικήματα είναι και αδικοπραξίες όχι όμως και το αντίστροφο (βλ. για τα παραπάνω σε Γεωργιάδη-Σταθόπουλο Ερμ. ΑΚ εισαγ. παρατ. στα άρθρα 914-938 αριθ. 1 και 12).

Κατά την άποψή μου ο όρος «αδίκημα» στο νόμο χρησιμοποιείται με την έννοια του αστικού αδικήματος και όχι του ποινικού αδικήματος (βλ. για τις εννοιολογικές αυτές διακρίσεις των όρων «αδικοπραξία» και «αδίκημα» σε Γεωργιάδη-Σταθόπουλο Ερμ. ΑΚ εισαγ. παρατ. στα άρθρα 914-938 αριθ. 1 και 12).

Συνεπώς με τη διαφοροποίηση στη διατύπωση από την αρχική μορφή της διάταξης δεν εισάγεται τροποποίηση στη ρύθμιση, καθόσον και με την προηγούμενη διατύπωση, αυτή της «αδικοπραξίας», ουσιαστικά ο νομοθέτης εννοούσε την υπό στενή έννοια αδικοπραξία, δηλαδή το αστικό αδίκημα, αφού μόνο απ' αυτήν γεννάται υποχρέωση προς αποζημίωση. Υπέρ αυτού συνηγορεί και το γεγονός ότι, εφόσον βούληση του νομοθέτη ήταν η εξαίρεση να αφορά μόνο τα χρέη από ποινικό αδίκημα, δεν θα περιλάμβανε διάταξη σχετικά με την υποκειμενική υπόσταση του αδικήματος, ως προϋπόθεση της εξαίρεσης, αφού το υποκειμενικό στοιχείο προσδιορίζεται (ενιαία με το αντικειμενικό) στην ποινική διάταξη που προβλέπει τη συγκεκριμένη πράξη ως αδίκημα. Εκτός αυτού, δε γίνεται διάκριση στο ποινικό αδίκημα της αμέλειας σε βαρεία και ελαφρά, όπως στη συγκεκριμένη διάταξη (βλ. και σε Κρητικό εκδ. 4η σελ. 73, αντιθ. Βενιέρης-Κατσάς σελ. 180).

Η σημασία του υποκειμενικού στοιχείου του δόλου και της βαριάς αμέλειας.

Προκειμένου να εξαιρεθεί ένα χρέος που προέρχεται από αδικοπραξία του οφειλέτη πρέπει να ερευνηθεί αν η αδικοπραξία διαπράχθηκε από δόλο ή βαρεία αμέλεια, το δε βάρος της απόδειξης το έχουν οι πιστωτές (όπως και για τα υπόλοιπα εξαιρούμενα του νόμου χρέη, πχ ότι η ανάληψη του χρέους έγινε εντός του έτους από την κατάθεση της αίτησης). Συνεπώς ένα τέτοιο χρέος ο οφειλέτης θα το περιλάβει στην αίτησή του, απόκειται δε στους πιστωτές να επικαλεσθούν και αποδείξουν τη συνδρομή των στοιχείων της εξαίρεσης, δηλαδή ότι προέρχεται από αδικοπραξία, η οποία τελέστηκε από δόλο ή βαρεία αμέλεια, σε θετική δε περίπτωση η αίτηση ως προς το χρέος αυτό θα απορριφθεί ως μη νόμιμη. Σε διαφορετική περίπτωση το δικαστήριο θα το περιλάβει στη ρύθμιση (βλ. και σε Κρητικό εκδ. 4η σελ. 74 και Βενιέρη-Κατσά σελ. 183).

2) ΧΡΕΗ ΑΠΟ ΑΞΙΩΣΗ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΣΥΖΥΓΟΥ ΚΑΙ ΤΕΚΝΟΥ

Με την τροποποίηση της διάταξης του αρθ. 1 παρ. 2 με το ν. 4336/15 εισάγεται μια ακόμη κατηγορία εξαιρούμενων χρεών αυτά που προέρχονται από αξίωση για διατροφή του συζύγου ή του τέκνου κατά του υπόχρεου οφειλέτη. Η υποχρέωση αυτή πηγάζει από το νόμο, ακόμη μπορεί να πηγάζει από σύμβαση ή δικαστική απόφαση. Τέτοια υποχρέωση του οφειλέτη προβλέπεται και για τους ανιόντες του ή αδέρφια του (αρθ. 1486 επ. και 1504 ΑΚ). Για το λόγο αυτό θα πρέπει η εξαίρεση να επεκταθεί και στις αξιώσεις των προσώπων αυτών κατ' εφαρμογή των συνταγματικών αρχών της αναλογικότητας και ισότητας (βλ. έτσι Βενιέρης-Κατσάς εκδ. 3η σελ. 199).

III. Διαδικασία κατάθεσης της αίτησης μετά το ν. 4336/15 - Πρωτοκόλληση-Κατάθεση. Εφαρμοστέο δίκαιο

Με τις διατάξεις των παρ. 3 και 4 του άρθρου 4 μετά το ν. 4336/15 προβλέπεται ότι η γραμματεία του ειρηνοδικείου με την

παραλαβή της αίτησης προβαίνει σε πρωτοκόλληση της και στη συνέχεια σε τυπικό έλεγχο αυτής εντός δύο (2) εργασίμων ημερών από την παραλαβή της. Και εφόσον από τον έλεγχο δεν διαπιστώθηκε οποιαδήποτε έλλειψη όσον αφορά το περιεχόμενο της αίτησης, τα συνοδευτικά αυτής έγγραφα η αίτηση του οφειλέτη εισάγεται άμεσα προς προσδιορισμό δικασίμου για την συζήτηση, διαφορετικά καλείται ο αιτών να τη συμπληρώσει στην οριζόμενη προθεσμία. Εφόσον η προθεσμία περάσει άπρακτη ο φάκελος της αίτησης τίθεται στο αρχείο.

Ως προς τις αιτήσεις, λοιπόν, που κατατέθηκαν μετά το ν. 4336/15 στη διαδικασία κατάθεσης προβλέπεται ένα μεσοδιάστημα τυπικού ελέγχου. Το μεσοδιάστημα αυτό, μπορεί να είναι μεγαλύτερο του προβλεπόμενου από το νόμο, αφού δεν ορίζεται κάποια συνέπεια από την παρέλευση της προθεσμίας ελέγχου, εξαρτάται δε βασικά από φόρτο εργασίας της γραμματείας των δικαστηρίων αλλά και από τη βούληση τρίτων προσώπων ακόμη και αντιδίκων του οφειλέτη πχ τραπεζών. Είναι όμως ιδιαίτερα σημαντικό για την όλη υπόθεση, αφού με την κατάθεση της αίτησης συνδέονται ιδιαίτερα σοβαρές συνέπειες, όπως η έναρξη της εκ του νόμου προστασίας του οφειλέτη από τα καταδικαστικά μέτρα κλπ. Κυρίως δε μετά τη νομοθετική μεταβολή με τους ν. 4336 και 4346/15, οι οποίοι δεν έχουν αναδρομική ισχύ, για το νομοθετικό καθεστώς στο οποίο θα υπαχθεί η υπόθεση, ενόψει και της πληθώρας αιτήσεων που πρωτοκολλήθηκαν στο τέλος του 2015 στις οποίες ο προσδιορισμός δικασίμου έγινε το 2016.

Ανακύπτει, λοιπόν, το ζήτημα πότε ολοκληρώνεται η διαδικασία κατάθεσης της αίτησης, κατά το χρόνο της πρωτοκόλλησής της ή αυτόν της περαίωσης του τυπικού ελέγχου της γραμματείας.

Κατά την άποψή μου κατά το διάστημα αυτό του τυπικού ελέγχου της αίτησης από τη γραμματεία, η διαδικασία της κατάθεσης βρίσκεται σε εκκρεμότητα μέχρι την ολοκλήρωσή του.

Συνεπώς, λοιπόν, είναι να δεχθούμε ότι, εφόσον κατά την 4 παρ. 1 η διαδικασία του νόμου αρχίζει από την κατάθεση της αίτησης, οι δε αιτήσεις έχουν κατατεθεί νομότυπα με την προβλεπόμενη από το νόμο πρωτοκόλλησή τους, απλώς τελούν σε υπηρεσιακή εκκρεμότητα, η ολοκλήρωση της διαδικασίας κατάθεσης της αίτησης τελεί υπό την αίρεση της ενέργειας του τυπικού ελέγχου.

Επομένως με την περαίωσή του, ολοκληρώνεται αναδρομικά από το χρόνο της πρωτοκόλλησης η διαδικασία κατάθεσης και επέρχονται οι συνέπειες του νόμου που συνοδεύονται με την άσκηση της αίτησης. Ενόψει αυτού, στις αιτήσεις που πρωτοκολλήθηκαν πριν την 1-1-2016, θα εφαρμοστούν οι διατάξεις του προγενέστερου δικαίου (βλ. την ΕιρΠατρ 350/16, 391 και 392/2016). Το ίδιο θα πρέπει να γίνει δεκτό και για εκείνες τις αιτήσεις, που παρουσιάζουν ελλείψεις ως προς το περιεχόμενο ή το οριζόμενο από το νόμο συνοδευτικά έγγραφα, για τις οποίες προβλέπεται η χορήγηση από τη γραμματεία προθεσμίας

συμπλήρωσης. Κατά τη διατύπωση της παραπάνω διάταξης, η διαδικασία κατάθεσης των αιτήσεων αυτών ολοκληρώνεται μετά τη συμπλήρωση των ελλείψεων. Μέχρι τότε βρίσκονται σε εκκρεμότητα, η οποία όμως αίρεται με τη συμπλήρωση.

Συνεπές όμως είναι να δεχθούμε και ως προς αυτές, για τους ίδιους πιο πάνω λόγους, ότι, με την πλήρωση της αίρεσης της ολοκλήρωσης του τυπικού ελέγχου υπό την οποία τελούν επέρχονται οι συνέπειές τους αναδρομικά από το χρόνο της πρωτοκόλλησής τους.

Οι υπόλοιπες όμως δικονομικές συνέπειες της κατάθεσης των αιτήσεων (έναρξη προθεσμία επίδοσης κλπ) επέρχονται από την ολοκλήρωση του τυπικού ελέγχου και τη συμπλήρωση των ελλείψεων, χρόνο κατά τον οποίο προσδιορίζεται η δικάσιμος.

Με το ίδιο ζήτημα της ολοκλήρωσης της διαδικασίας κατάθεσης συνδέεται και η ακυρότητα ή μη του δικογράφου των αιτήσεων εκείνων που υπογράφονται και κατατέθηκαν από το διάδικο, οι οποίες πρωτοκολλήθηκαν πριν την εισαγωγή του νέου ΚΠολΔ, πριν δηλαδή την 1-1-2016. Εφόσον γίνει δεκτό ότι η διαδικασία κατάθεσης ολοκληρώνεται αναδρομικά από το χρόνο της πρωτοκόλλησης δεν πάσχει από ακυρότητα το δικόγραφό τους (βλ. περισσότερα παραπάνω).

ΙΙΙΑ. Δυνατότητα ένταξης εξαιρετέων υπό το προγενέστερο δίκαιο λόγω της νομοθετικής πρόβλεψης με το ν. 4336/15 για «επανυποβολή» της αίτησης και για «συμπληρωματική» αίτηση.

Στην παρ. 3 του αρθ. 2 των μεταβατικών διατάξεων του ν. 4336/15 ορίζεται ότι « 3. Οφειλέτες που έχουν ήδη υποβάλει αιτήσεις υπαγωγής στις διατάξεις της παρούσας ΥΠΟΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ Α.4, οι υποθέσεις των οποίων δεν έχουν συζητηθεί ή για τις οποίες δεν έχει επέλθει συμβιβασμός με τους πιστωτές τους, δύνανται να επανυποβάλλουν αιτήσεις προκειμένου να υπαχθούν στις διατάξεις του ν. 3869/2010, όπως αυτές ισχύουν μετά την τροποποίησή τους με το άρθρο 1 του παρόντος νόμου...». Κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 3 του αρθ. 2 (εδ. β'), εκδόθηκε η ΚΥΑ 8986/15, στην οποία γίνεται λόγος για υποβολή «αίτησης συμπλήρωσης οφειλών», στα δε υποδείγματα αίτησης, που περιέχονται στα παραρτήματα της υπουργικής απόφασης γίνεται παραπομπή στην εκκρεμή αίτηση ως προς τα χρέη που περιλαμβάνονται σ' αυτήν, η οποία συμπληρώνεται με τα νέα χρέη, που εξαιρούνταν πριν των ρυθμίσεων του νόμου, χωρίς όμως ρητή παραίτηση από την παλιά αίτηση.

Το ερώτημα είναι αν οι εξαιρετέες υπό το προγενέστερο δίκαιο απαιτήσεις, όπως χρέη από φόρους προς το Δημόσιο, ασφαλιστικές εισφορές κλπ, που πλέον υπάγονται στο νόμο, μπορεί ο οφειλέτης να τα εντάξει σε ρύθμιση επί αιτήσεων που εκκρεμούν κατά το χρόνο έναρξης ισχύος του 4336/15 (14-8-15).

ΕΠΑΝΥΠΟΒΟΛΗ

Κατά τη διατύπωση της παραπάνω διάταξη της παρ. 3 του αρθ. 2 των

μεταβατικών διατάξεων, και συγκεκριμένα με τη χρήση του όρου «επανυποβολή» της αίτησης νοείται νέα αίτηση, η οποία κατά περιεχόμενο θα περιλαμβάνει τα παλιά και τα νέα χρέη, δηλαδή θα περιλαμβάνει αυτούσια την παλιά αίτηση ως προς όλα της τα στοιχεία, η οποία συμπληρώνεται με τα νέα χρέη.

Στην επανυποβαλλόμενη αυτή αίτηση εμπεριέχεται εκ του νόμου παραίτηση από την παλαιά αίτηση (αρθ. 294 ΚΠολΔ), της οποίας έτσι παύει η εκκρεμοδικία και το δικαστήριο θα προχωρήσει στη συζήτηση της νέας αίτησης ως προς την οποία θα εφαρμόσει τις διατάξεις του νέου δικαίου (βλ. σε Κρητικό «Ρύθμιση Οφειλών Υπερχρεωμένων Φυσικών Προσώπων», εκδ. 4η σελ. 567 και ΕιρΠατρ 536/2018).

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ

Όμως με την ΚΥΑ 8986/15, που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση της πιο πάνω διάταξης, γίνεται λόγος για υποβολή «αίτησης συμπλήρωσης οφειλών». Μια τέτοια αίτηση, δεν μπορεί παρά να θεωρηθεί ως συμπληρωματική της πρώτης.

Κατ' αρχάς η ΚΥΑ 8986/15 εκδόθηκε καθ' υπέρβαση των ορίων της εξουσιοδοτικής διάταξης και ως αντισυνταγματική (αρθ. 43 Συντ.) είναι ανίσχυρη (βλ. και σε Κρητικό «Ρύθμιση Οφειλών Υπερχρεωμένων Φυσικών Προσώπων», εκδ. 4η σελ. 563 επ. με παραπομπές).

Και αυτό γιατί, η διατύπωση της παρ. 3 του αρθ. 2 των μεταβατικών διατάξεων, με τη χρήση του όρου «επανυποβολή» της αίτησης και αυτή της ΚΥΑ 8986/15 με τη χρήση του όρου «αίτησης συμπλήρωσης οφειλών» είναι εντελώς διαφορετικές. Άλλο επανυποβολή της αίτησης και άλλο συμπληρωματική αίτηση. Στην πρώτη περίπτωση πρόκειται για νέα αίτηση, στην οποία εμπεριέχεται σαφής παραίτηση από την εκκρεμή, ενώ στη δεύτερη πρόκειται για απλή συμπλήρωση της ήδη εκκρεμούς αίτησης με νέα χρέη.

Πέραν όμως αυτού το ζήτημα είναι πως θα αντιμετωπιστεί μια νέα αίτηση συμπληρωματική της εκκρεμούς, δηλαδή τέτοια που να περιέχει νέα χρέη εξαιρετικά κατά το προγενέστερο δίκαιο σε συμπλήρωση της παλιάς; Σε ποιο νομοθετικό καθεστώς θα υπαχθούν οι δύο αιτήσεις, οι οποίες κατ' ανάγκη θα συνεκδικαστούν;

Σημείωση: Ως τέτοια δε θα πρέπει να εκτιμηθεί από το δικαστήριο και η αίτηση με περιεχόμενο σύμφωνα με το υπόδειγμα της ΚΥΑ 8986/15, αφού ως προς τα υπόλοιπα, πλην των χρεών, στοιχεία του περιεχομένου της παραπέμπει στην εκκρεμή.

Προφανώς δεν μπορεί να εφαρμοστεί το προηγούμενο δίκαιο για την παλιά και το νέο για τη συμπληρωματική. Κάτι τέτοιο δεν είναι νοητό αφού: α) περιέχονται διαφορετικές επιμέρους ρυθμίσεις, όπως, η διάρκεια της ρύθμισης του αρθ. 8 παρ. 2, ο τρόπος ικανοποίησης των απαιτήσεων του Δημοσίου κλπ στα πλαίσια της ρύθμισης για τη διάσωση της κατοικίας (σύμμετρη ικανοποίηση των πιστωτών ή κατ' ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων των αρθ. 974 επ. ΚΠολΔ) κλπ. β) Εξάλλου στη συντριπτική πλειοψηφία των εκκρεμών αιτήσεων έχει ήδη γίνει προσωρινή ρύθμιση με τον ορισμό προσωρινών καταβολών, που αποτελεί

μέρος της οριστικής ρύθμισης, με την οποία αναγκαία συνέχεται και συνεπώς ως προς τις αιτήσεις αυτές έχει γίνει ήδη η επιλογή του εφαρμοστέου δικαίου με την ένταξη της ρύθμισης στο προγενέστερο δίκαιο.

Δεν είναι νοητό στην ίδια απόφαση να εφαρμοστούν δύο διαφορετικά δίκαια (ενδεχομένως και τρία), αφού κάτι τέτοιο θα δημιουργήσει σύγχυση και αδιέξοδα. Συνεπώς ένα δίκαιο θα εφαρμοστεί, αυτό που διέπει την παλιά αίτηση, με το οποίο θα εκδικαστεί και η νέα, η οποία είναι συμπληρωματική της αρχικής.

Σύμφωνα όμως με το προγενέστερο δίκαιο (ν. 3869/10 και 4161/13), τα χρέη προς το Δημόσιο, Οργανισμούς Κοινωνικής Ασφάλισης κλπ εξαιρούνται της ρύθμισης του νόμου. Παράλληλα η ένταξη της κατηγορίας αυτής χρεών στο ρυθμιστικό πεδίο εφαρμογής του νόμου που έγινε με το ν. 4336/15 καταλαμβάνει τις αιτήσεις που έχουν κατατεθεί μετά έναρξης της ισχύος του, μετά δηλαδή την 14η-8-15, εφόσον από τη διάταξη της παρ. 5 των μεταβατικών διατάξεων του συνάγεται η σαφής και αναμφίβολη βούληση του νομοθέτη περί μη αναδρομικότητας του νέου νόμου (βλ. και αρθ. 14 παρ. 11 του ν. 4346/15). Συνεπώς ως προς τα χρέη αυτά, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του προγενέστερου δικαίου, θα πρέπει ν' απορριφθεί η συμπληρωματική αίτηση ως μη νόμιμη (ΕιρΠατρ 716-2016).

4. ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΧΡΕΩΝ

I. Ουσιαστικές προϋποθέσεις

Ια Αδυναμία πληρωμών.

Αδυναμία πληρωμών: Για να ενταχθεί ο οφειλέτης στις ρυθμίσεις του νόμου θα πρέπει να αποδείξει (φέρει ο ίδιος το βάρος της απόδειξης) ότι βρίσκεται σε κατάσταση μόνιμης και γενικής αδυναμίας πληρωμών. Ως αδυναμία πληρωμών νοείται η έλλειψη ρευστότητας, δηλαδή η αρνητική σχέση μεταξύ του διαθέσιμου εισοδήματος του οφειλέτη και των ληξιπρόθεσμων χρεών του. Έλλειψη ρευστότητα είναι η έλλειψη χρημάτων, και συνεπώς δεν ενδιαφέρει για τη στοιχειοθέτησή της η ύπαρξη περιουσιακών στοιχείων από την εκποίηση των οποίων θα μπορούσαν να πληρωθούν τα χρέη του. Διαθέσιμο εισόδημα είναι αυτό που απομένει μετά την αφαίρεση από τα έσοδα του ποσού των δαπανών που απαιτούνται για την κάλυψη των βασικών βιοτικών αναγκών. Ληξιπρόθεσμα χρέη είναι οι απαιτήσεις των οποίων επήλθε ο χρόνος εκπλήρωσης κατά την έννοια των διατάξεων των αρθ. 323 και 324 ΑΚ. Αρνητική δε είναι η σχέση όταν η ρευστότητα

του οφειλέτη δεν του επιτρέπει να ανταποκριθεί στον κύριο όγκο των οφειλών του, χωρίς να στερηθεί τα στοιχειώδη για μια αξιοπρεπή διαβίωση.

ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ

Εφόσον από τις αποδείξεις προκύψει ότι κάποιο χρέος δεν μπορεί να ενταχθεί στο νόμο, επειδή περιλαμβάνεται στα εξαιρούμενα των ρυθμίσεων του νόμου (πχ αποδειχθεί ότι έχει ως γενεσιουργό αιτία αδικοπραξία που διαπράχθηκε από δόλο ή βαρεία αμέλεια (μετά το ν. 4336/15) δεν θα περιληφθεί στη ρύθμιση.

ΑΜΦΙΣΒΗΤΟΥΜΕΝΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ – ΕΛΕΓΧΟΣ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ

Εφόσον αμφισβητείται απαίτηση από τον οφειλέτη ή πιστωτή ως προς την ύπαρξή της ή το ύψος της το δικαστήριο οφείλει να ελέγξει ως προδικαστικό ζήτημα την ύπαρξη της αμφισβητούμενης αυτής απαίτησης κατ' αρθ. 8 παρ. 1 ν. 3869/10, προκειμένου να αποφανθεί αν θα ενταχθεί ή όχι στη ρύθμιση και σε ποιο ύψος, έλεγχος ο οποίος θα γίνει με την ίδια διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας. Προϋπόθεση βέβαια ενός τέτοιου ελέγχου είναι να μην έχει κριθεί τελεσίδικα από το αρμόδιο δικαστήριο, οπότε θα δεσμεύεται το δικαστήριο της ρύθμισης, λόγω του δεδικασμένου. Εφόσον δεν υπάρχει αμφισβήτηση για την ύπαρξη και το ύψος κάποιας απαίτησης το δικαστήριο δεν μπορεί να προβεί αυτεπάγγελτα στον έλεγχο του ύψους της απαίτησης, όπως σαφώς συνάγεται από τη διάταξη του αρθ. 8 παρ. 1 του νόμου, σύμφωνα με την οποία «...το Δικαστήριο ελέγχει την ύπαρξη των αμφισβητούμενων απαιτήσεων ...», δηλαδή πρέπει να υπάρχει αμφισβήτηση για την ύπαρξη και το ύψος της απαίτησης, η οποία μπορεί να προκύψει από τον οφειλέτη ή τους πιστωτές.

Τέτοια περίπτωση αμφισβητούμενης απαίτησης αντιμετώπισε η ΕιρΠατρ 444/15 επί απώλειας πιστωτικής κάρτας. Επίσης μπορεί να προκύψει και επί δάνειου με ρήτρα σε ελβετικό φράγκο και από ανατροπή σύμβασης πώλησης αυτοκινήτου με παρακράτηση της κυριότητας μετά από υπαναχώρηση του πιστωτή (βλ. σχετική εισήγηση στην ημερίδα των δικηγορικών συλλόγων Ηλείας και Αμαλιάδας της 6-6-15).

Η επαλήθευση της απαίτησης έχει πάντοτε προσωρινό χαρακτήρα, όμως το δικαστήριο πρέπει να σχηματίσει πλήρη δικανική πεποίθηση.

Εάν η τελεσίδικη κρίση του αρμόδιου δικαστηρίου είναι διαφορετική χωρεί υποκατάσταση κατ' αρθ. 8 παρ. 2 σε συνδυασμό με το αρθ. 904 ΑΚ.

Το ειρηνοδικείο μπορεί να διατάξει την κατάθεση στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων των χρηματικών διανομών που αντιστοιχούν σε αμφισβητούμενη απαίτηση, την οποία εντάσσει στη ρύθμιση, μέχρι την επαλήθευσή της με τελεσίδικη δικαστική απόφαση (βλ. και σε Κρητικό εκδ 3η σελ. 264).

III. Ενστάσεις πιστωτών.

(προβάλλονται από τους πιστωτές που φέρουν και το βάρος της απόδειξης)

1. Η δόλια περιέλευση σε κατάσταση αδυναμίας πληρωμών.

Σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 1 ν. 3869 απαραίτητη προϋπόθεση για την υπαγωγή στις ευεργετικές ρυθμίσεις του νόμου είναι ο οφειλέτης να μην έχει περιέλθει εκ δόλου σε μόνιμη αδυναμία πληρωμής των ληξιπροθέσμων χρηματικών οφειλών του.

Έχει κριθεί ότι η εξαιτίας του δόλου μόνιμη αδυναμία του οφειλέτη δεν είναι αναγκαίο να εμφανιστεί μετά την ανάληψη του χρέους αλλά μπορεί να υπάρχει και κατά την ανάληψη αυτού, όταν δηλαδή ο οφειλέτης ήδη από την αρχή, αναλαμβάνοντας το χρέος, γνωρίζει ότι με βάση τα εισοδήματά του και τις εν γένει ανάγκες του δεν μπορεί να το εξυπηρετήσει. Περίπτωση ενδεχόμενου δόλου συντρέχει και όταν ο οφειλέτης συμφωνεί με ικανό αριθμό πιστωτικών ιδρυμάτων την απόλαυση μεγάλου αριθμού τραπεζικών προϊόντων, προβλέποντας ως ενδεχόμενο ότι ο υπερδανεισμός του με βάση τις υφιστάμενες ή ευλόγως αναμενόμενες μελλοντικές οικονομικές του δυνατότητες, σε συνδυασμό με το ύψος των οφειλών του, θα τον οδηγήσει σε κατάσταση αδυναμίας πληρωμών και όμως αποδέχεται το αποτέλεσμα αυτό (ΒΛ.ΑΠ 65/17, 153/17, 286/17 ΝΟΜΟΣ). -Για την πληρότητα της ένστασης δολιότητας θα πρέπει να προτείνονται από τους πιστωτές που φέρουν το βάρος της επίκλησης και απόδειξης με σαφήνεια και πληρότητα τα γεγονότα που τη θεμελιώνουν κατά διάταξη του αρθ. 1 παρ. 1 εδ. α' του ν. 3869/2010 ένσταση της δολιότητας. Ειδικότερα θα πρέπει να αναφέρεται πότε ο οφειλέτης ανέλαβε κάθε συγκεκριμένη δανειακή υποχρέωση και ποιο το ύψος της, ποια εισοδήματά του, ατομικά και οικογενειακά κατά το συγκεκριμένο χρόνο, ώστε συγκρινόμενα να θεμελιώνεται αδυναμία εξυπηρέτησης των δανείων με βάση τις υφιστάμενες τότε αλλά και δυνάμενες να προβλεφθούν μελλοντικές οικονομικές του δυνατότητες. Επίσης θα πρέπει να αναφέρονται μεταγενέστερα περιστατικά, τα οποία συγκροτούν υπαιτιότητα του οφειλέτη για την περιέλευσή του σε κατάσταση αδυναμίας πληρωμών, περιστατικά δηλαδή τέτοια τα οποία συνετέλεσαν στο να οδηγηθεί σ' αυτήν την κατάσταση, τα οποία γνώριζε ή μπορούσε να προβλέψει (βλ. ΕιρΠατρ 432 και 433/17).

2. Η καταχρηστικότητα της υποβολής της αίτησης ρύθμισης και του αιτήματός του οφειλέτη να εντάξει στις ρυθμίσεις του νόμου τα χρέη.

α) Στηρίζεται συνήθως στον ισχυρισμό ότι ο οφειλέτης δε βρίσκεται σε κατάσταση αδυναμίας πληρωμών ή ότι επιδιώκει με την ένταξή του στο νόμο τη διαγραφή σημαντικού μέρους των χρεών του και ότι δεν μεταβλήθηκε η οικονομική του κατάσταση σε σχέση μ' αυτήν κατά το χρόνο λήψης των δανείων, με δυσμενείς συνέπειες για τους πιστωτές.

Ο ισχυρισμός ότι οφειλέτης δε βρίσκεται σε κατάσταση αδυναμίας πληρωμών συνιστά αιτιολογημένη άρνηση της αίτησης, και ειδικότερα άρνηση της προϋπόθεσης της πραγματικής μόνιμης αδυναμίας πληρωμής ληξιπρόθεσμων χρεών των, η οποία κρίνεται με την έρευνα της ουσιαστικής βασιμότητας της αιτήσεως (βλ. και ΕιρΚουφ 3/2015) και όχι ένσταση καταχρηστικότητας. Το δε γεγονός της μεταβολής ή μη της οικονομικής του κατάστασης συνδέεται επίσης με το ζήτημα της αδυναμίας πληρωμών και εξετάζεται κατά την έρευνα της συνδρομής της ουσιαστικής αυτής προϋπόθεσης ένταξής του στο νόμο. Συνεπώς το γεγονός της μη μεταβολής της δε στοιχειοθετεί καταχρηστική συμπεριφορά, ούτε σε συνδυασμό με άλλα περιστατικά.

Ούτε οι επικαλούμενες επαχθείς για τους πιστωτές συνέπειες από την ένταξη του οφειλέτη στη ρύθμιση του ν. 3869/10 καθιστά την αίτησή του καταχρηστική, καθόσον η δικαστική ρύθμιση του χρέους στα πλαίσια της νομοθετικής αυτής ρύθμισης, αποτελεί μεν επέμβαση στην απαίτησή τους, οι οποίες όμως διαμορφώθηκαν σε ψηλά σε σχέση με το ύψος των δανείων ποσά λόγω των ψηλών επιτοκίων που ισχύουν στο χώρο της καταναλωτικής, κυρίως, πίστης με συνέπεια την υπερχρέωση του οφειλέτη, η οποία καθιστά αναγκαία τη μείωσή τους ώστε να εξασφαλιστεί σ' αυτόν ένα ελάχιστο επίπεδο διαβίωσης και να μπορέσει να επανενταχθεί στην οικονομική και κοινωνική δραστηριότητα, που αποτελεί σκοπό του νόμου και εξυπηρετεί το γενικότερο συμφέρον, που υπερτερεί αυτού των πιστωτριών τραπεζών (βλ. Αθ. Κρητικός «Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων» 3η εκδ. σελ. 2 επ., ΕιρΠατρ 266/2014, ΕΙΡ ΠΑΡ16/2014, ΕΙΡ ΚΟΡΙΝΘ 31/2014 ΝΟΜΟΣ).

β) Επίσης η περί καταχρηστικότητας ένσταση στηρίζεται στο ότι η πρόταση για καταβολές στο σχέδιο διευθέτησης είναι προσχηματική και ως τέτοια αντίκειται στη διάταξη του αρθ. 281 ΑΚ. Το σχέδιο διευθέτησης των οφειλών καθορίζεται κατά την ελεύθερη κρίση του οφειλέτη, χωρίς κάποιο περιορισμό, αρκεί να είναι επαρκώς προσδιορισμένο ώστε να μπορεί να προκαλέσει τη συναίνεση των πιστωτών και τη σύναψη δικαστικού συμβιβασμού. Δεν προβλέπεται δικαστικός έλεγχος του σχεδίου, ούτε απαράδεκτο του δικογράφου, εναπόκειται δε στους πιστωτές να αποδεχθούν ή απορρίψουν το σχέδιο,

οπότε ακολουθεί η ρυθμιστική παρέμβαση του δικαστηρίου, το οποίο ερευνά αυτεπάγγελα τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη καθώς και τη δυνατότητα εξόφλησης των χρεών του με βάση και τις προσωπικές και οικογενειακές του ανάγκες και καθορίζει το καταβλητέο μηνιαία ποσό, χωρίς να δεσμεύεται από την πρόταση του οφειλέτη (Βλ. και Εφαρμογή του Ν 3869/2010 για τα υπερχρεωμένα φυσικά πρόσωπα, Ι. Βενιέρης-Θ. Κατσά, 3η έκδοση, σελ. 246 επ. ΕΙΡ ΚΑΛΥΜΝ 5/2014, ΕΙΡ ΦΛΩΡΙΝ 22/2014 , ΕιρΠατρ 287/2014 και 52/2012, ΝΟΜΟΣ).

γ) Για την ένσταση της καταχρηστικής συμπεριφοράς επί μεταβίβασης περιουσιακού στοιχείου του οφειλέτη, μπορεί να στοιχειοθετηθεί επί μεταβίβασης απρόσοδου ακινήτου, το οποίο όμως θα μπορούσε να ρευστοποιηθεί στα πλαίσια της ρύθμισης του αρθ. 9 παρ. 1 του νόμου, ή να θεμελιώσει ένταξη του οφειλέτη στη ρύθμιση του αρθ. 9 παρ. 2 για διάσωση του ακινήτου της κατοικίας, μέσω της οποίας θα μπορούσαν οι πιστωτές να ικανοποιήσουν μέρος τουλάχιστο των απαιτήσεών τους ίσο με το 80% της αντικειμενικής του αξίας του ακινήτου, ή της εμπορικής πλέον μετά το ν. 4346/15 (βλ. σχετ. την ΕιρΠατρ 483/15 ΝΟΜΟΣ).

δ) Τέλος η ένσταση περί καταχρηστικής άσκησης της αίτησης απορρίπτεται κατά το μέρος που αφορά στην άσκηση του δικονομικού δικαιώματος υποβολής της αίτησης περί ρύθμισης των οφειλών, ως μη νόμιμη, γιατί η άσκησή της δεν προσκρούει στην απαγόρευση του άρθρου 281 ΑΚ, που αφορά στην άσκηση δικαιωμάτων που απορρέουν από διατάξεις ουσιαστικού και όχι δικονομικού δικαίου (ΑΠ 1006/1999, ΑΠ 116/1997, ΜΠΡ ΧΑΝ 197/2014, ΕΙΡ ΑΛΕΞΑΝΔ 13/2014 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ).

3. Της ανειλικρίνειας.

Με τη διάταξη της παραγράφου 1 του αρθ. 10 ν. 3869/10 επιβάλλεται στον οφειλέτη το καθήκον για ειλικρινή δήλωση των περιουσιακών του στοιχείων και εισοδημάτων του, καθ' όλο το διάστημα της διαδικασίας της ρύθμισης που αρχίζει με την κατάθεση της αίτησης του αρθ. 4 παρ. 1, αλλά και την περίοδο της ρύθμισης μέχρι και την πιστοποίηση της απαλλαγής του κατ' αρθ. 11 παρ. 1 του νόμου (είναι διαφορετικό το ζήτημα της δυνατότητας προβολής της παράβασης μέχρι 2 χρόνια από την έκδοση της απόφασης του αρθ. 11 παρ. 1).

Ειδικότερες λοιπόν εκδηλώσεις του καθήκοντος της ειλικρινούς δήλωσης αποτελούν : α) Η υποχρέωση για ειλικρίνεια και πληρότητα της

κατάστασης που περιέχεται στην αίτηση ρύθμισης σχετικά με τα ατομικά περιουσιακά του στοιχεία και τα εισοδήματά αυτού και του συζύγου του. β) Η υποχρέωση να περιλάβει στην αίτησή του όλους τους πιστωτές και τις απαιτήσεις του ακόμη και τις αμφισβητούμενες (βλ. και σε Κρητικό εκδ. 3η σελ. 368), με εξαίρεση μετά το ν. 4336/15 αυτές προς το Δημόσιο, ΟΤΑ κλπ (αρθ. 1 παρ. 3) ως προς τις οποίες καθιερώνεται δυνητική, κατ' επιλογή του οφειλέτη, ένταξή τους στις ρυθμίσεις του νόμου. γ) η υποχρέωση του οφειλέτη για ειλικρίνεια στη δήλωσή του για τις μεταβιβάσεις περιουσιακών του στοιχείου την τελευταία τριετία πριν την κατάθεση της αίτησης (βλ. σε Κρητικό εκδ. 3η σελ. 366).

-Η παράβαση των παραπάνω υποχρεώσεων του οφειλέτη σχετικά με την ειλικρινή παρουσίαση της εισοδηματικής (και της συζύγου και προστατευόμενων μελών) και περιουσιακής του κατάστασης (μόνο της δικής του) κλπ, εφόσον έγινε από δόλο ή βαριά αμέλεια έχει ως συνέπεια, σύμφωνα με τη διάταξη του αρθ. 10 παρ. 1, τη απόρριψη της αίτησης για ρύθμιση των οφειλών με απαλλαγή, ή την έκπτωση από τη ρύθμιση και την απαλλαγή, που έχει ήδη αποφασιστεί.

-Προϋπόθεση επέλευσης των δυσμενών αυτών συνεπειών είναι η συνδρομή υπαιτιότητάς του οφειλέτη, και συγκεκριμένα θα πρέπει η ανειλικρινής δήλωση αναφορικά με τα πιο πάνω ζητήματα να οφείλεται σε δόλο ή βαρειά αμέλειά του (ελαφρά αμέλεια δεν αρκεί). Εκτός αυτού η παράβαση της υποχρέωσης θα πρέπει να είναι ουσιώδης, δηλαδή πρόσφορη να μειώσει την ικανοποίηση των πιστωτών, χωρίς να χρειάζεται και να έχει επέλθει βλάβη στα συμφέροντά τους, αρκεί η προσφορότητα της ανειλικρίνειας (βλ. ΕίρΠοδ 11/2012, ΕιρΘεσ 5105/2011, ΕιρΠατρ 2/2011, ΕιρΧαν 309/2011, ΕιρΦλωρ 22/2014 ΝΟΜΟΣ, επίσης σε Κρητικό εκδ. 3η σελ. 369 και Βενιέρη σελ. 715). Έτσι δεν καταλαμβάνονται από το νόμο και δε στοιχειοθετείται υπαίτια παράβαση του καθήκοντος της αλήθειας, επουσιώδεις παραβάσεις (πχ ασήμαντης αξίας περιουσιακό στοιχείο που δε θα ρευστοποιούνταν ή πολύ μικρό εισόδημα), από τις οποίες δε θίγονται τα συμφέροντα των πιστωτών ή η ζημία τους αξιολογείται ως ασήμαντη.

ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΠΑΡΑΛΕΙΨΗΣ

Τέτοια δυνατότητα πρέπει να γίνει δεκτή επί ουσιώδους παράλειψης με αυτόβουλη ενέργειά του είτε με κατάθεση σχετικού εγγράφου στο φάκελο της γραμματείας ή με τις προτάσεις του (όχι με την προσθήκη) κατά τη συζήτηση της αίτησης ρύθμισης, ή με τα έγγραφα που προσκομίζει κατά τη συζήτηση ή με κάθε πρόσφορο μέσο (πχ με κοινοποίηση εξωδίκου στους πιστωτές) πριν την υποβολή αίτησης έκπτωσής του από πιστωτή. Σε μια τέτοια περίπτωση η παράβαση δεν μπορεί να αποδοθεί σε υπαιτιότητα (δόλο ή βαρειά αμέλεια) του οφειλέτη (βλ. για συμπλήρωση περιουσιακού στοιχείου με δήλωση στα πρακτικά της δίκης

την ΜΠΡ ΧΑΝ 670/2013 και ΕΙΡ ΑΘ 99/2012 ΝΟΜΟΣ).

ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

α. έλλειψης παράβασης καθήκοντος αλήθειας

ΕΙΡ ΦΛΩΡΙΝ 22/2014 7310/2011 ΕΙΡ ΘΕΣΣΑΛ ΝΟΜΟΣ, ΕΙΡ ΙΩΑΝ 8/2011, ΕΙΡ ΠΑΤΡ 2/2011 , ΜΠΡ ΧΑΝ 670/2013 , ΕΙΡ ΠΑΤΡΩΝ 2/2012 ΝΟΜΟΣ,

β. Παράβασης καθήκοντος αλήθειας

ΕιρΚυπαρ 45/2015. ΜΠΡ ΚΟΡΙΝΘ 39/2015, ΕΙΡ ΡΟΔ 11/2012 , ΕΙΡ ΑΘ 324/2012 και 441/2012, ΕΙΡ ΧΑΝ 380/2013 ΝΟΜΟΣ.

4. Ένσταση παράλειψης επικαιροποίησης (ισχύουν ό,τι και επί της ένστασης ανειλικρίνειας).

ΑΠΟΔΕΙΞΗ

Στην εκούσια δικαιοδοσία ισχύει η αρχή της ελεύθερης απόδειξης. Ο δικαστής για το σχηματισμό της δικανικής του πεποίθησης λαμβάνει υπόψη του κάθε πρόσφορο αποδεικτικό μέσο ακόμη και άκυρα ή ανυπόστατα αποδεικτικά μέσα (ανυπόγραφα έγγραφα, έγγραφα χωρίς επίκληση, ένορκες βεβαιώσεις χωρίς κλήτευση). Ο δικαστής δεν υποχρεώνεται να περιοριστεί στο αποδεικτικό υλικό που προσκόμισαν οι διάδικοι, αλλά μπορεί και αυτεπάγγελτα να αναζητήσει αποδεικτικά στοιχεία (πχ από δημόσιες αρχές) ακόμη και στο διαδίκτυο (πχ στοιχεία για την εμπορική αξία της κατοικίας ή αυτοκινήτου), δεν είναι δυνατή όμως η απόδειξη με βάση τις ιδιωτικές γνώσεις του δικαστή. Ισχύει η αρχή της πλήρους απόδειξης, η δημιουργία δηλαδή πλήρους δικαστικής πεποίθησης και δεν αρκεί η πιθανολόγηση.

Η ΡΥΘΜΙΣΗ ΓΙΑ ΜΗΝΙΑΙΕΣ ΚΑΤΑΒΟΛΕΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 8 ΠΑΡ. 2

Σύμφωνα με τη διάταξη του αρθ. 8 παρ. 2 «Αν τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη δεν είναι επαρκή, το δικαστήριο αφού αφαιρέσει το ποσό που απαιτείται για την κάλυψη των εύλογων δαπανών διαβίωσης του ίδιου και των προστατευόμενων μελών της οικογένειάς του, όπως..... διατάσσει την καταβολή μηνιαίως, για χρονικό διάστημα τριών (3) ετών, του ποσού που απομένει με βάση τα περιουσιακά στοιχεία και τα πάσης φύσεως εισοδήματά του, για την ικανοποίηση των απαιτήσεων των πιστωτών, συμμέτρως διανεμόμενου».

Κατ' αρχάς πρέπει να επισημανθεί ότι από τη διατύπωση της διάταξης «Αν τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη δεν είναι επαρκή» φαίνεται

ότι το δικαστήριο θα πρέπει κατά πρώτον να επιλέξει τη ρύθμιση των χρεών του οφειλέτη με τη ρευστοποίηση ενός περιουσιακού στοιχείου. Θα προηγηθεί δηλαδή η εφαρμογή της ρύθμισης της διάταξης του αρθ. 9 παρ. 1 του νόμου, και ενδεχομένως να μην οριστούν μηνιαίες καταβολές από τα εισοδήματά του της ρύθμισης του αρθ. 8 παρ. 2, εφόσον προβλέπεται ότι από το προϊόν της εκποίησης θα ικανοποιηθούν πλήρως οι πιστωτές.

Όμως, παρά τη διατύπωση της διάταξης του αρθ. 8 παρ. 2, θα πρέπει το δικαστήριο, κατά πρώτον να επιλέξει τη ρύθμιση των χρεών του οφειλέτη με μηνιαίες καταβολές με βάση τα εισοδήματα και τις ανάγκες του, η οποία είναι υποχρεωτική και δεν μπορεί να την παρακάμψει το δικαστήριο. Το υποχρεωτικό της ρύθμισης αυτής, παρά τη διατύπωση του αρθ. 8 συνάγεται αναμφίβολα από το γεγονός ότι η νομοθετική επέμβαση που έγινε με το ν. 3869/10 είχε ως σκοπό την απαλλαγή του υπερχρεωμένου οφειλέτη από τα χρέη του, που δεν μπορεί να εξυπηρετήσει, ώστε να του δοθεί η δυνατότητα να επανενταχθεί στην οικονομική και κοινωνική δραστηριότητα, πραγματοποιώντας ένα νέο ξεκίνημα.

Η απαλλαγή αυτή από το υπόλοιπο των χρεών του οφειλέτη επέρχεται σύμφωνα με τη διάταξη του αρθ. 11 του νόμου μόνο με την κανονική τήρηση της ρύθμισης του αρθ. 8 παρ. 2 για τις μηνιαίες καταβολές, που όρισε το δικαστήριο. Η απαλλαγή, δηλαδή δεν εξαρτάται από την πορεία των άλλων δύο ρυθμίσεων, οι οποίες είναι αυτοτελείς. Συγκεκριμένα ως προς τη ρύθμιση της διάσωσης της κατοικίας σε περίπτωση πλημμελούς εκπλήρωσης της επιβληθείσας υποχρέωσης μηνιαίων καταβολών παρέχεται στους πιστωτές το δικαίωμα της καταγγελίας της. Επίσης ως προς τη ρύθμιση του αρθ. 9 παρ. 1 της εκποίησης περιουσιακού στοιχείου είτε θα ολοκληρωθεί με τη διανομή από τον εκκαθαριστή του προϊόντος της εκποίησης στους πιστωτές, είτε, εφόσον δεν ευοδωθεί η προσπάθεια, θα διαταχθεί η παύση των εργασιών της (βλ. περισσότερα κάτω από το αρθ. 9 παρ. 1). Απλώς ενδέχεται σε περίπτωση που ολοκληρωθεί επιτυχώς και το εκπλειστηρίασμα επαρκεί για την ικανοποίηση των πιστωτών να δικαιολογεί τη μεταρρύθμιση των ρυθμίσεων για καταβολές των αρθ. 8 παρ. 2 και 9 παρ. 2.

Ειδικά στην περίπτωση μικρών χρεών, τέτοιων δηλαδή που μπορούν οι πιστωτές να ικανοποιηθούν πλήρως από τη ρύθμιση του αρθ. 9 παρ. 1 για εκποίηση, ενδεχομένως δε σε συνδυασμό και μ' αυτή για τη διάσωση της κατοικίας το δικαστήριο και πάλι θα προχωρήσει κατά πρώτο λόγο στη ρύθμιση για μηνιαίες καταβολές του αρθ. 8 παρ. 2, η οποία

κατά τα προλεχθέντα είναι υποχρεωτική έστω και αν υπάρχουν περιουσιακά στοιχεία, που μπορούν να εκποιηθούν.

Επίσης έχω την άποψη ότι η υποχρεωτική αυτή ρύθμιση θα πρέπει στη συνέχεια συνδυαστεί μ' αυτήν του αρθ. 9 παρ. 2 των καταβολών για τη διάσωση της κατοικίας του οφειλέτη. Μόνο εφόσον δεν ικανοποιηθούν οι πιστωτές από τις καταβολές των δύο αυτών ρυθμίσεων θα πρέπει ακολουθήσει ως τελευταία επιλογή η ρύθμιση του αρθ. 9 παρ. 1 της εκποίησης ρευστοποιήσιμων περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη (αντίθετα σε Κρητικό εκδ. 3η σελ. 275 επ.). Και αυτό γιατί, ενδέχεται οι δύο αυτές ρυθμίσεις για μηνιαίες καταβολές, να οδηγήσουν σε πλήρη εξόφληση των χρεών του οφειλέτη. Οπότε το δικαστήριο δε χρειάζεται να προσφύγει στην επαχθή γι' αυτόν ρύθμιση της ρευστοποίησης περιουσιακού του στοιχείου. Εξάλλου η ρύθμιση αυτή είναι ιδιαίτερα επισφαλής, αφού δεν είναι βέβαιο ότι το ακίνητο θα προκαλέσει αγοραστικό ενδιαφέρον, ιδίως σε περιόδους ύφεσης στην αγορά, όπως η διανυόμενη, ενώ θα προκαλέσει προβλήματα, γιατί το δικαστήριο θα χρειαστεί να επανέλθει και να τροποποιήσει την απόφασή του ώστε να ορίσει μηνιαίες καταβολές της ρύθμισης του αρθ. 8 παρ. 2, την οποία παρέκαμψε, ενώ θα προκληθούν και έξοδα από την αποτυχημένη προσπάθεια εκποίησης (δαπάνες και αμοιβή εκκαθαριστή), τα οποία δύσκολα θα μπορέσουν να καλυφθούν από τον ήδη υπερχρεωμένο οφειλέτη (Βλ. ΕΙΡ.ΠΑΤΡ 440/17).

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΡΥΘΜΙΣΗΣ ΑΡΘΡΟΥ 8 ΠΑΡ. 2

Η διάρκεια της ρύθμισης για καταβολές από τα εισοδήματα του οφειλέτη ορίστηκε με το ν. 4161/13, που καταλαμβάνει και τις εκκρεμείς προγενέστερες του αιτήσεις, σε 3-5 χρόνια κατά την κρίση του δικαστηρίου, με το ν. δε 4336/15 για τις μεταγενέστερες του αιτήσεις, αυτές δηλαδή μετά τις 15-8-15, σε 3 χρόνια.

Στο ν. 4549/18 δεν περιελήφθη διάταξη για τη διάρκεια της ρύθμισης, οπότε ισχύουν τα ανωτέρω.

Με το αρθ. 59 παρ. 2 ν. 4549/18 τροποποιήθηκε η διάταξη του αρθ. 5 παρ. 3. Σύμφωνα με τη νέα διάταξη οι μηνιαίες καταβολές από την κατάθεση της αίτησης μέχρι την έκδοση της οριστικής απόφασης, άρα τόσο οι εκούσιες (αρθ. 4 παρ. 6^{α'}) όσο

και αυτές που ορίστηκαν με την προσωρινή διαταγή ή την απόφαση αναστολής του αρθ. 6 παρ. 1 και 2, συνυπολογίζονται στις καταβολές του αρθ. 8 παρ. 2. Στο τελευταίο άρθρο προστέθηκε διάταξη, σύμφωνα με την οποία από το ποσό της μηνιαίας δόσης που ορίστηκε για διάστημα 3 ετών αφαιρείται ό,τι καταβλήθηκε συνολικά σε εκτέλεση της προσωρινής διαταγής του αρθ. 5 ή της απόφασης αναστολής του αρθ. 6 παρ. 1 και 2 (προφανώς και οι εκούσιες καταβολές, όπως συνάγεται από τη διάταξη του αρθ. 5 παρ. 3 σε συνδυασμό και μ' αυτή του αρθ. 4 παρ. 6^α), διαιρούμενο δια του πλήθους των δόσεων της παρούσας παραγράφου ($3 \times 12 = 36$ δόσεις). Από το συνδυασμό των διατάξεων αυτών συνάγονται τα ακόλουθα:

1. Δεν προβλέπεται πλέον συνυπολογισμός του χρόνου των προκαταβολών.
2. Το ποσό των προσωρινών καταβολών μειώνει το ποσό της μηνιαίας δόσης. Παράδειγμα, μηνιαία δόση 100 ευρώ για 3 χρόνια και προσωρινές καταβολές συνολικού ποσού 600 ευρώ. Το τελευταίο ποσό διαιρείται δια του αριθμού των 36 δόσεων (3 χρόνια $\times$ 12) και αναλογεί σε κάθε δόση το ποσό των 16,67 ευρώ. Κατά το ποσό αυτό μειώνεται η μηνιαία δόση που ορίστηκε επί τριετία, η οποία έτσι διαμορφώνεται σε 83,33 ευρώ ($100 - 16,67$).
3. Αν οι προσωρινές καταβολές εξαντλούν το ποσό της μηνιαίας δόσης, είτε επειδή ήταν μεγάλες, είτε επειδή είχαν μεγάλη διάρκεια, ή από το συνδυασμό και των δύο αυτών παραγόντων, τότε έχει εξαντληθεί η υποχρέωση του οφειλέτη για μηνιαίες καταβολές, ενδεχομένως δε να κατέβαλε ποσό μεγαλύτερο του οφειλόμενου με βάση τη ρύθμιση. Στην περίπτωση αυτή συντρέχουν, κατ' αρχάς, οι προϋποθέσεις πιστοποίησης της απαλλαγής του οφειλέτη κατά την 11 παρ. 1 του νόμου, την οποία μπορεί να ζητήσει με αυτοτελή αίτηση, μετά όμως την πάροδο της 3ετους διάρκειας της ρύθμισης. Και αυτό γιατί ενδέχεται κατά το διάστημα της τριετίας της ρύθμισης να συμβούν γεγονότα που να δικαιολογούν την τροποποίησή της με την αύξηση του ποσού των μηνιαίων δόσεων κατ' αρθ. 8 παρ. 4 του νόμου (αύξηση εισοδημάτων οφειλέτη ή μείωση βιοτικών αναγκών του) και έτσι να προκύψει υποχρέωση για καταβολές κάποιου ποσού. Εφόσον μετά το συνυπολογισμό προκύψει ότι ο οφειλέτης κατέβαλε μεγαλύτερο ποσό αυτού της οριστικής ρύθμισης, δε τίθεται ζήτημα επιστροφής των επιπλέον καταβληθέντων στους πιστωτές. Οι επιπλέον

καταβολές που έγιναν θα πρέπει να θεωρηθούν ως απλές καταβολές έναντι των χρεών κατά την 417 επ. ΑΚ και όχι ως καταβολές ρύθμισης με δυνατότητα αναζήτησής τους κατά την 904 ΑΚ από τον οφειλέτη, δηλαδή θα συνυπολογιστούν στο συνολικό χρέος του.

4. Καταργήθηκε η διάταξη του αρθ. 9 παρ. 5 για την καταβολή του ποσού της διαφοράς ένα έτος μετά την ολοκλήρωση της ρύθμισης, αφού πλέον αυτό επιμερίζεται στις μηνιαίες δόσεις της οριστικής ρύθμισης.

Διαχρονικό δίκαιο : στις μεταβατικές διατάξεις του αρθ. 68 παρ. 8 υπάρχει νομοθετική πρόβλεψη ως προς τις εκκρεμείς αιτήσεις, σύμφωνα με την οποία η πιο πάνω ρύθμιση εφαρμόζεται και στις εκκρεμείς δίκες. Και εφόσον πρόκειται για αιτήσεις του υπάγονται στο νομοθετικό καθεστώς των ν. 4336 και 4346/15, δηλαδή επί αιτήσεων που κατατέθηκαν μετά τις 15-8-15 δεν γεννάται ζήτημα, αφού η ρύθμιση του αρθ. 5 παρ. 3 είναι ίδια μ' αυτή του ν. 4549/18 με μόνη τη διαφορά ότι δεν συνυπολογίζεται πλέον ο χρόνος των προσωρινών καταβολών. Επί των αιτήσεων όμως που κατατέθηκαν υπό την ισχύ του ν. 4161/13, καθίσταται προβληματική η εφαρμογή της νέας ρύθμισης. Και αυτό γιατί, με τη διάταξη του αρθ. 5 παρ. 2 εδ. β', όπως ίσχυε υπό το ν. 4161/13 ο συνυπολογισμός μπορούσε να οριστεί και στη ρύθμιση της διάσωσης της κατοικίας του αρθ. 9 παρ. 2. Στην τελευταία όμως αυτή διάταξη υπό τη νέα της μορφή δεν υπάρχει αντίστοιχη ρύθμιση αυτής του νέου αρθ. 8 παρ. 2 ως προς το συνυπολογισμό. Εφόσον το δικαστήριο όρισε με την απόφαση της προσωρινής διαταγής ή των ασφαλιστικών μέτρων του αρθ. 6 παρ. 1 και 2 το συνυπολογισμό στη ρύθμιση του αρθ. 9 παρ. 2, δεν μπορεί πλέον με την απόφαση της οριστικής ρύθμισης να ανατρέψει την προηγούμενη απόφαση και να ορίσει το συνυπολογισμό στη ρύθμιση του αρθ. 8 παρ. 2. Το νομοθετικό αυτό κενό, έχω την άποψη ότι θα πρέπει να καλυφθεί με την αναλογική εφαρμογή της διάταξης του τελευταίου εδαφίου του αρθ. 8 παρ. 2. Δηλαδή ο συνυπολογισμός να γίνει μεν στη ρύθμιση του αρθ. 9 παρ. 2 της διάσωσης της κατοικίας, όπως όρισε η απόφαση της προσωρινής διαταγής ή των ασφαλιστικών μέτρων του αρθ. 6 παρ. 1 και 2, με τον τρόπο όμως που ορίζεται στη νέα διάταξη του αρθ. 8 παρ. 2. Ο συνυπολογισμός αυτός θα έχει ως συνέπεια τη μείωση της μηνιαίας δόσης του αντιτίμου που οφείλεται για τη διάσωση της κατοικίας.

- Η παραπάνω νομοθετική μεταβολή αποτελεί κατ' αρθ. 758 ΚΠολΔ λόγο μεταρρύθμισης της απόφασης. Συνεπώς ο οφειλέτης μπορεί να ζητήσει με αίτηση μεταρρύθμισης να γίνει ο συνυπολογισμός όπως ορίζει η νέα διάταξη του αρθ. 8 παρ. 2 και να αποφύγει έτσι να καταβάλει το ποσό της διαφοράς εντόκως ένα χρόνο

μετά τη λήξη της ρύθμισης, όπως προέβλεπε η διάταξη του αρθ. 9 παρ. 5 ν. 4346/15. Η μεταρρυθμιστική απόφαση ισχύει από τη δημοσίευσή της. Μπορεί όμως το δικαστήριο να προσδώσει αναδρομική ισχύ από το χρόνο υποβολής της αίτησης μεταρρύθμισης (αρθ. 8 παρ. 4). Εφόσον μεταρρυθμιστεί η απόφαση ώστε να προσαρμοστεί στο νέο δίκαιο, δε θα ισχύσει πλέον ο συνυπολογισμός του χρόνου των προσωρινών καταβολών, δηλαδή η ρύθμιση θα ισχύσει για μια πλήρη 3ετία, ή 3-5 χρόνια κατά το ν. 4161/13. Εφόσον διέρρευσε κάποιο χρονικό διάστημα διάρκειας της ρύθμισης, το ποσό που οφείλει να καταβάλει ο οφειλέτης μετά το συνυπολογισμό (83,33 ευρώ μηνιαίως κατά το παραπάνω παράδειγμα), θα καταβληθεί για τον υπολειπόμενο χρόνο της ρύθμισης. Οι επιπλέον καταβολές (16,67 ευρώ μηνιαίως κατά το παραπάνω παράδειγμα) που έγιναν θα πρέπει να θεωρηθούν ως απλές καταβολές έναντι των χρεών κατά την 417 επ. ΑΚ και θα συνυπολογιστούν στο συνολικό χρέος. Ενδεχομένως, επί μικρών χρεών, το ποσό της οφειλής που απομένει μετά το συνυπολογισμό των καταβολών της ρύθμισης του αρθ. 8 παρ. 2 να είναι μικρότερο αυτού που ορίστηκε να καταβάλει ο οφειλέτης για τη διάσωση της κατοικίας του, οπότε κατ' ανάγκη θα μεταρρυθμιστεί και η διάταξη της απόφασης για τη ρύθμιση του αρθ. 9 παρ. 2 κατ' αρθ. 758 ΚΠολΔ, με τον ορισμό μικρότερου ποσού μηνιαίων καταβολών. Η μεταρρύθμιση θα πρέπει να γίνει και χωρίς να υποβληθεί σχετικό αίτημα, αφού δεν μπορεί ο οφειλέτης να κληθεί να καταβάλει περισσότερα των οφειλομένων.

Στη διάταξη του αρθ. 62 παρ. 3 2β του ν. 4549/18 προβλέπεται η κατανομή των μηνιαίων δόσεων της ρύθμισης αρθ. 8 παρ. 2 και αυτής του αρθ. 9 παρ. 2 κατά το χρονικό διάστημα των καταβολών της πρώτης ρύθμισης. Σε περίπτωση μεταρρύθμισης της απόφασης, κατά τα ανωτέρω, και εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της κατανομής (βλ. παρακάτω), η απόφαση μπορεί, μετά την υποβολή σχετικού αιτήματος, να μεταρρυθμιστεί έτσι ώστε να προσαρμοστεί στο νέο δίκαιο και κατά τη διάταξή της αυτή. Η κατανομή των μηνιαίων δόσεων των δύο ρυθμίσεων θα οριστεί για το χρόνο από την έναρξη ισχύος της μεταρρυθμιζόμενης απόφασης.

Ως προς τις αιτήσεις που έχουν εκδικαστεί και δεν έχει εκδοθεί απόφαση, ισχύουν οι ρυθμίσεις του προγενέστερου δικαίου.

Ειδικότερα στο χρόνο διάρκειας της ρύθμισης των 3-5 ή 3 ετών θα συνυπολογιστεί και αυτός που ορίστηκε με την προσωρινή διαταγή για τις προκαταβολές έναντι της συγκεκριμένης ρύθμισης, αυτής δηλαδή του αρθ. 8 παρ. 2. Αν δεν ορίστηκε με την προσωρινή διαταγή σε ποια ρύθμιση θα γίνει ο συνυπολογισμός, μπορεί να συνάγεται ερμηνευτικά από το περιεχόμενό της προσωρινής ρύθμισης (βλ. σχέδιο απόφασης) και συγκεκριμένα από την πρόβλεψη της σύμμετρης ικανοποίησης των πιστωτών (προσωρινές διαταγές υπό το ν. 4161/13, βλ. απόφαση σε σχέδιο). Σε κάθε πάντως περίπτωση (εφόσον δηλαδή ούτε ερμηνευτικά

συνάγεται) ο συνυπολογισμός θα πρέπει να γίνεται στη ρύθμιση του αρθ. 8 παρ. 2, που προηγείται, όπως και των εκούσιων προκαταβολών, εφόσον υπήρξαν τέτοιες. Σε περίπτωση που εξαντλήθηκε ο χρόνος της ρύθμισης αυτής (5ετία ή 3ετία κατ' ανώτατο όριο) με την προσωρινή διαταγή, το δικαστήριο δεν μπορεί να ορίσει επιπλέον χρόνο καταβολών, το δε ποσό της διαφοράς, εφόσον οριστούν μεγαλύτερες μηνιαίες καταβολές αυτών της προσωρινής διαταγής θα κληθεί ο οφειλέτης να καταβάλει σε ένα χρόνο και μάλιστα εντόκως σύμφωνα με τη διάταξη της 9 παρ. 4 ή 5. Ουσιαστικά με τη διάταξη αυτή επιμηκύνεται η ρύθμιση της 8 παρ. 2 κατά ένα χρόνο, δηλαδή σε 6 ή 4 χρόνια κατ' ανώτατο όριο. Συνεπώς η απαλλαγή του οφειλέτη κατά την 11 παρ. 1 θα επέλθει μετά και τη συμπλήρωση του χρόνου αυτού της επιμήκυνσης, και την ολοκλήρωση των επιπλέον καταβολών που ορίστηκαν, αφού αποτελεί μέρος της ρύθμισης των καταβολών της 8 παρ. 2. Από την άλλη πλευρά η μη τήρηση της πρόσθετης αυτής υποχρέωσης του οφειλέτη θα έχει τις δυσμενείς συνέπειες της 11 παρ. 2 (έκπτωση ή μη απαλλαγή).

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΟΡΙΣΜΟ ΤΟΥ ΠΟΣΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΒΟΛΩΝ

Α) τα περιουσιακά στοιχεία και τα πάσης φύσεως εισοδήματά του οφειλέτη από τα εισοδήματά του.

Ως προς το κριτήριο των περιουσιακών στοιχείων υπό το νέο δίκαιο

Η διάταξη με τη νέα της διατύπωση θέτει ως επιπλέον κριτήριο, αυτό των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη για τον προσδιορισμό των μηνιαίων καταβολών. Η διατύπωση είναι ατυχής, καθόσον τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη στα πλαίσια της ρύθμισης του αρθ. 8 παρ. 2 ενδιαφέρουν μόνο εφόσον είναι προσοδοφόρα. Αν αποφέρουν εισόδημα αυτό περιλαμβάνεται στα πάσης φύσεως εισοδήματα. Συνεπώς δε χρειάζοταν ειδική αναφορά στην περιουσία του οφειλέτη. Η αναφορά και στην περιουσία του οφειλέτη δεν μπορεί να ερμηνευτεί ως συνεκτίμηση από το δικαστήριο και της αξίας της ώστε να προσδιοριστεί το ποσό των μηνιαίων καταβολών (όπως επί συνεκτίμησης για τον προσδιορισμό της έκτασης της υποχρέωσης συνεισφορά των συζύγων αρθ. 1390 ΑΚ). Κάτι τέτοιο θα είχε ως συνέπεια την επιβολή υποχρέωσης στον οφειλέτη για εκούσια εκποίηση περιουσιακού του στοιχείου προκειμένου να εξεύρει του απαραίτητους πόρους για την εξυπηρέτηση των δόσεων που θα ορίσει το δικαστήριο. Όμως, δεν είναι βέβαιο ότι θα επιτευχθεί η εκποίηση και μάλιστα άμεσα ώστε να εξυπηρετηθεί η ρύθμιση που αρχίζει από τη δημοσίευση

της απόφαση, ούτε το ποσό που θα αποφέρει. Εξάλλου το ζήτημα της τύχης της περιουσίας του οφειλέτη αποτελεί αντικείμενο της ρύθμισης του αρθ. 9 , στα πλαίσια της οποίας , είτε θα εξεταστεί αν είναι ρευστοποιήσιμη ή όχι είτε θα διαταχθεί η διάσωση εφόσον πρόκειται για τη κύρια κατοικία.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΟΦΕΙΛΕΤΗ ΚΛΠ

Στην έννοια των εισοδημάτων περιλαμβάνεται κάθε πηγή εσόδων, όπως μισθός, σύνταξη, μισθώματα, τόκοι, μερίσματα, διατροφή, εφάπαξ λόγω συνταξιοδότησης, αποζημίωση απόλυσης, αρκεί να επαναλαμβάνονται σταθερά εφόσον είναι περιοδική παροχή ή να έχουν εισπραχθεί εφόσον πρόκειται για εφάπαξ παροχή και να μην έχουν αναλωθεί, το δε ύψος του θα αποδεικνύεται κατά βάση με την προσκόμιση σχετικών βεβαιώσεων αποδοχών ή συντάξεων, από το έντυπο Ε1 της φορολογικής δήλωσης κλπ. Δεν περιλαμβάνονται στα εισοδήματα αβέβαιες απαιτήσεις (αξίωση αποζημίωσης λόγω ατυχήματος, ή λόγω απόλυσης), για τις οποίες οφειλέτης θα πρέπει να ενημερώσει το φάκελο μόλις εισπραχθούν, οπότε θα ληφθούν υπόψη κατά τη ρύθμιση ή δικαιολογείται τροποποίησή της.

Η διάταξη του αρθ. 8 αναφέρεται γενικά για εισοδήματα, εννοώντας προφανώς αυτά του οφειλέτη. Παράλληλα όμως στη διάταξη του αρθ. 4 παρ. 1 ορίζεται ότι στην αίτηση πρέπει να αναφέρονται τα εισοδήματα του οφειλέτη και της συζύγου. Ειδικά τα εισοδήματα της συζύγου ενδιαφέρουν προκειμένου να καθοριστεί η συνεισφορά της στις οικογενειακές δαπάνες στα πλαίσια της υποχρέωσής της που απορρέει από τις διατάξεις των αρθ. 1389 και 1390 ΑΚ. Όμως στα πλαίσια του ν. 3869/10 εκείνο που ενδιαφέρει είναι να καθοριστεί από το οικογενειακό περίσσευμα το ποσό που θα κληθεί να καταβάλλει ο οφειλέτης στους πιστωτές του στα πλαίσια της ρύθμισης για μηνιαίες καταβολές του αρθ. 8, σε αντίθεση με τις διατάξεις των αρθ. 1389 και 1390 ΑΚ που προσδιορίζουν το μέγεθος της συνεισφοράς του κάθε συζύγου στις οικογενειακές ανάγκες. Συνεπώς ενδέχεται να γίνει δεκτή μεγαλύτερη επιβάρυνση της συζύγου απ' αυτήν που της αναλογεί με βάση την υποχρέωση συνεισφοράς των αρθ. 1389 και 1390 ΑΚ ώστε να διευκολυνθεί ο οφειλέτης στην εξυπηρέτηση των χρεών του (βλ. σε Κρητικό εκδ. 3^η σελ. 278).

Από τη διατύπωση των δύο αυτών διατάξεων δε φαίνεται να ενδιαφέρουν για τον προσδιορισμό των μηνιαίων δόσεων τα εισοδήματα άλλων προσώπων και ειδικότερα αυτά των προστατευόμενων μελών της οικογένειας του οφειλέτη (υπέρ της άποψης αυτής Κρητικός εκδ. 3^η σελ. 278 και Βενιέρης-Κατσάς σελ. 488 με παρατ. σε αντίθετη Ειρθεσ 1748/12). Κατά την άποψή μου θα πρέπει να δεχθούμε ότι θα συνεκτιμηθούν και τα ενδεχόμενα εισοδήματα προστατευόμενου μέλους (πχ μίσθωμα, μέρος κλπ ανήλικου τέκνου από ατομική περιουσία). Η άποψη αυτή στηρίζεται στην ίδια διάταξη, η οποία προκειμένου να καθοριστεί το ποσό που τελικά θα καταβάλει ως μηνιαία δόση ο οφειλέτης, ορίζει ως δεύτερο κριτήριο τις βιοτικές ανάγκες όχι μόνο του οφειλέτη αλλά όλων των προστατευόμενων μελών της οικογένειας. Συνεπώς τα δύο αυτά οικονομικά μεγέθη, δηλαδή αυτό των εισοδημάτων και αυτό των βιοτικών αναγκών, από τη σύγκριση των οποίων θα προκύψει το ποσό των καταβολών θα πρέπει να προσδιορίζονται από τους ίδιους παράγοντες ώστε να είναι ισοδύναμα. Υπέρ της άποψης αυτής συνηγορεί και η διατύπωση του αρθ. 9 παρ. 2, η οποία ως προς τον οικονομικό μέγεθος των εισοδημάτων ρητά αναφέρει ως προσδιοριστικό του παράγοντα το οικογενειακό εισόδημα, δηλαδή αυτό όλων των μελών της οικογένειας και όχι μόνο των συζύγων.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ

Στην αίτηση πρέπει να περιέχεται ακριβής περιγραφή της οικογενειακής κατάστασης του οφειλέτη (έγγαμος ή μη και τα προστατευόμενα μέλη, πχ παιδιά ανήλικα ή ανάπηρα ή σπουδαστές κλπ), η οποία αποδεικνύεται με την προσκόμιση σχετικού πιστοποιητικού οικογενειακής κατάστασης (πρέπει να προσκομίζεται πρόσφατο). Η αναφορά αυτή συνδέεται με τις βιοτικές ανάγκες του οφειλέτη και των προστατευόμενων μελών της οικογένειάς του, και τις εύλογες δαπάνες που απαιτούνται για την κάλυψή τους, που αποτελούν το δεύτερο κριτήριο για τον καθορισμό των μηνιαίων δόσεων στα πλαίσια της ρύθμισης του αρθ. 8. Όσον αφορά το είδος των δαπανών, κατά βάση θα ληφθούν υπόψη οι δαπάνες που παρατίθενται στην αιτιολογική έκθεση του ν. 4346/15 και στον πίνακα εύλογων δαπανών της 54/15 απόφασης της ΤτΕ, χωρίς να δεσμεύεται το δικαστήριο να περιλάβει και άλλες δαπάνες που θα

κρίνει ως αναγκαίες, ή και αντιστρόφως να αφαιρέσει κάποιες απ' αυτές. Ως προς τον προσδιορισμό του ποσού τους, το δικαστήριο θα διαμορφώσει την κρίση του, στηριζόμενο στις αποδείξεις που θα προσκομιστούν και στα διδάγματα της κοινής πείρας (βλ. αρθ. 1493 ΑΚ για τον προσδιορισμό του μέτρου διατροφής με βάση τις βιοτικές ανάγκες), σχετικά με τις ιδιαίτερες συνθήκες διαβίωσης (όπως καθορίζονται από τον τόπο κατοικίας, την ηλικία, την κατάσταση της υγείας, των ιδιαίτερων αναγκών πχ εκπαίδευσης) του συγκεκριμένου οφειλέτη και της οικογένειάς του κατά το χρόνο συζήτησης της αίτησης. Στα προστατευόμενα μέλη της οικογένειας του οφειλέτη περιλαμβάνονται ο σύζυγος, τα ανήλικα παιδιά, τα ενήλικα παιδιά που σπουδάζουν ή υπηρετούν τη στρατιωτική τους θητεία, ή είναι ανάπηρα ή είναι άνεργα, οι υπερήλικες ή με σοβαρά προβλήματα υγείας γονείς κλπ εφόσον δεν έχουν δυνατότητα αυτοδιατροφής, στο βαθμό που εξαρτώνται και βαρύνουν οικονομικά τον οφειλέτη (βλ. αρθ. 1485 επ. ΑΚ). Η έκθεση υπολογισμού των ευλόγων δαπανών διαβίωσης και της μεθοδολογία υπολογισμού της ΕΛΣΤΑΤ, στην οποία παραπέμπει το αρθ. 8 παρ. 2 έχει συμβουλευτικό και όχι δεσμευτικό χαρακτήρα για το δικαστήριο.

ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΣΥΖΥΓΩΝ: Συνηθίζεται να προβάλλεται από τον οφειλέτη ζήτημα διάστασης με τη σύζυγό του, προκειμένου, προφανώς, να αποφύγει το συνυπολογισμό των εισοδημάτων της στη ρύθμιση. Η διάσταση στα πλαίσια εφαρμογής του νόμου 3869/10 δεν ενδιαφέρει τόσο ως προς το βουλητικό-ψυχικό της στοιχείο, εφόσον οι σύζυγοι συνεχίζουν να συνοικούν και να συμπεριφέρονται ως μέλη της ίδιας οικογένειας, αλλά μόνο εφόσον συνδυάζεται με πραγματική άρση της συμβίωσης για το παρόν και το μέλλον, η οποία δεν είναι ευκαιριακή αλλά έχει διάρκεια και μονιμότητα. Αποτελεί επομένως ζήτημα απόδειξης της πραγματικής κατάστασης της διάστασης, που έχει διαμορφωθεί από διάφορες εκδηλώσεις των συζύγων με κύρια αυτή της άρσης της συνοίκησης με τη μετεγκατάσταση του ενός συζύγου, συνδυαζόμενη με την πλήρη παραμέληση της υποχρέωσής του για συμβολή στα βάρη της οικογένειας. Σε μια τέτοια περίπτωση (διάστασης) ο οφειλέτης σύζυγος δεν υποχρεούται να αναφέρει στην αίτηση τα εισοδήματα του συζύγου, αφού δε διαβιώνει απ' αυτά. Το συνηθέστερο πάντως θα είναι παρά την πραγματική διάσταση, ο σύζυγος να συμβάλλει χρηματικά οικειοθελώς ή στα πλαίσια συμφωνίας, ή μετά από δικαστική παρέμβαση (αξίωση διατροφής επί διάστασης διαρκούντος του γάμου κατ'

αρθ. 1391 ΑΚ)στις ανάγκες της οικογένειας, οπότε θα σταθμιστεί από το δικαστήριο η συμβολή του αυτή. Εφόσον συμβαίνει κάτι τέτοιο, θα πρέπει ο οφειλέτης να αναφέρει στην αίτηση το ποσό της διατροφής που λαμβάνει (Βλ. ενδεικτικά ΕιρΠατρ 89/2012, ΕιρΣικυώνος 117/2014 ΤΝΠ-ΝΟΜΟΣ).

ΜΗΔΕΝΙΚΕΣ Ή ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΕΣ ΚΑΤΑΒΟΛΕΣ

Η διάταξη του αρθ. 8 παρ. 5 παρέχει την ευχέρεια στο δικαστήριο να ορίσει μικρού ύψους ή και μηδενικές ακόμη μηνιαίες καταβολές εφόσον συντρέχουν στο πρόσωπο του οφειλέτη εξαιρετικές περιστάσεις, όπως χρόνια ανεργία, ανεπάρκεια εισοδήματος για την κάλυψη των βασικών βιοτικών αναγκών του, σοβαρή ασθένεια κλπ. Και οι καταβολές αυτές αποτελούν ρύθμιση του αρθ. 8 παρ. 2 και ο χρόνος τους συνυπολογίζεται στο συνολικό χρόνο της ρύθμισης των 3-5 ή 3 ετών, με την ολοκλήρωση της οποίας επέρχεται απαλλαγή του οφειλέτη κατ' αρθ. 11 του νόμου. Σχετικό αίτημα δε χρειάζεται στην αίτηση (βλ. και σε Κρητικό σελ. 304 και Βενιέρη σελ. 531 με παραπομπές), ενώ δε δεσμεύεται το δικαστήριο να ορίσει τέτοια ρύθμιση και αν ακόμη ο οφειλέτης πρότεινε κάποιο ποσό στο σχέδιο διευθέτησης, εφόσον αποδεικνύεται αρνητική μεταβολή στο διαθέσιμο εισόδημά του το μεσοδιάστημα μέχρι τη συζήτηση της αίτησης.

Στην απόφαση θα περιέχεται και διάταξη, με την οποία θα ορίζεται νέα δικάσιμος όχι ενωρίτερα από 5 μήνες προκειμένου να επανεξεταστεί η υπόθεση και να ελεγχθεί η τυχόν μεταβολή της περιουσιακής του κατάστασης και των εισοδημάτων του οφειλέτη και να προσδιοριστούν ενδεχομένως μεγαλύτερες μηνιαίες καταβολές για τον υπολειπόμενο χρόνο της ρύθμισης. Η νέα δικάσιμος που θα οριστεί πρέπει να είναι ρητή ώστε να μη χρειάζονται νέες κλητεύσεις και περιττές δαπάνες, οι δε διάδικοι θα ενημερώνονται γι' αυτήν με δική τους επιμέλεια. Μετά την επανεξέταση της υπόθεσης το δικαστήριο μπορεί να ορίσει μηνιαίες καταβολές εφόσον αποδεικνύεται θετική μεταβολή του διαθέσιμου εισοδήματος του οφειλέτη ή σε αντίθετη περίπτωση να εμμένει στην αρχική απόφαση και για τον υπόλοιπο χρόνο της ρύθμισης.

Η επανεξέταση της υπόθεσης στα πλαίσια της ρύθμισης του αρθ. 8 παρ. 2 και 5, και ο τυχόν ορισμός μεγαλύτερων μηνιαίων καταβολών ενδέχεται να μην επηρεάζει τη ρύθμιση για εξαίρεση από την εκποίηση

της κύριας κατοικίας. Αυτό μπορεί να συμβαίνει όταν τα χρέη του οφειλέτη ανέρχονται σε μεγάλου ύψους, και μόνο μικρό μέρος τους ικανοποιείται στα πλαίσια της ρύθμισης του αρθ. 9 παρ. 2, γεγονός που καθιστά αδύνατη την πλήρη ικανοποίηση των πιστωτών του με τον ορισμό καταβολών στα πλαίσια της ρύθμισης του αρθ. 8 παρ. 2 του νόμου. Στην περίπτωση αυτή το δικαστήριο μπορεί να προχωρήσει στη ρύθμιση της διάσωσης της κατοικίας του αρθ. 9 παρ. 2 και στον ορισμό μηνιαίων καταβολών, με ταυτόχρονο ορισμό περιόδου χάριτος. Επίσης μπορεί να περιλάβει και διάταξη για εκποίηση περιουσιακού στοιχείου κατ' αρθ. 9 παρ. 1. Έτσι η απόφαση θα είναι οριστική κατά το μέρος που διατάσσει τη διάσωση της κύριας κατοικίας με τον ορισμό μηνιαίων δόσεων, και εκποίηση περιουσιακού στοιχείου, ενώ κατά το μέρος που ορίζει καταβολές (μηδενικές) για ορισμένο χρόνο στα πλαίσια της ρύθμισης του αρθ. 8 παρ. 2 και νέα δικάσιμο προς επανεξέταση των καταβολών της τελευταίας ρύθμισης είναι εν μέρει οριστική και μη οριστική (βλ. σε Κρητικό εκδ. 3^η σελ. 306 και Βενιέρη – Κατσά εκδ. 3^η σελ. 536).

Ενδέχεται όμως η επανεξέταση της υπόθεσης ο τυχόν ορισμός μεγαλύτερων μηνιαίων καταβολών να πρόκειται να επηρεάσει τη ρύθμιση για εξαίρεση από την εκποίηση της κύριας κατοικίας της, ή αυτή για εκποίηση (επί μικρού ύψους χρεών που μπορούν να εξοφληθούν μόνο με τη ρύθμιση του αρθ. 9 παρ. 2). Στην περίπτωση αυτή συντρέχει λόγος αναβολής της έκδοσης απόφασης ως προς τη ρύθμιση του αρθ. 9 παρ. 2, η οποία θα γίνει κατά την επανεξέταση της υπόθεσης στη δικάσιμο που θα οριστεί (ΕιρΠατρ 111/14 ΝΟΜΟΣ). Το δικαστήριο θα περιοριστεί μόνο στη διάταξη περί διάσωσης της κατοικίας χωρίς και να ορίζει μηνιαίες καταβολές, οι οποίες θα οριστούν κατά την επανεξέταση της υπόθεσης.

Τέλος μπορεί και να μην οριστεί νέα δικάσιμος προκειμένου να ελεγχθεί η τυχόν μεταβολή της περιουσιακής της κατάστασης και των εισοδημάτων του οφειλέτη, όταν δεν αναμένεται η βελτίωση της οικονομικής του κατάστασης (πχ μεγάλης ηλικίας οφειλέτης ή με σοβαρά προβλήματα υγείας που δεν του επιτρέπουν να εργαστεί) (ΕιρΠατρ

416/16). Στην περίπτωση αυτή, αυτονόητο είναι ότι, εφόσον βελτιωθούν τα εισοδήματα του οφειλέτη μπορεί να αναπροσαρμοστούν οι μηνιαίες δόσεις με ανάκληση ή μεταρρύθμιση της απόφασης κατ' αρθ. 8 παρ. 4 ν. 3869/10 και 758 ΚΠολΔ.

ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΔΑΠΑΝΗ

Σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 6 εδ. β' του αρθ. 8 δεν επιδικάζεται δικαστική δαπάνη, δηλαδή στην ουσία πάντοτε συμψηφίζεται μεταξύ των διαδίκων .

IVβ. Ρύθμιση εκποίησης ρευστοποιήσιμου περιουσιακού στοιχείου (αρθ. 9 παρ. 1)-Περιεχόμενο της ρύθμισης-Εκκαθαριστής .

Από τη στιγμή που οφειλέτης υπέβαλε αίτηση ένταξης του στις ρυθμίσεις του νόμου τα περιουσιακά του στοιχεία, πρέπει να διατεθούν για την ικανοποίηση των πιστωτών του. Κατ' αρχάς όλα τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη είναι υπέγγυα στους πιστωτές του, με εξαίρεση τα ακατάσχετα (βλ. γι' αυτά το αρθ. 953 ΚΠολΔ) σύμφωνα με τη ρητή διάταξη του αρθ. 9 παρ. 1 εδ. β' του νόμου. Όμως δε θα εκποιηθούν όλα, όπως αναφέρεται στην τελευταία αυτή διάταξη με τη νέα της (εσφαλμένη) διατύπωση, αλλά μόνο τα ρευστοποιήσιμα, δηλαδή εκείνα που μπορούν να προκαλέσουν αγοραστικό ενδιαφέρον και να συμβάλουν στην ικανοποίηση των πιστωτών, όπως σαφώς συνάγεται από το πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του ίδιου άρθρου, το οποίο ρητά αναφέρεται σε «ρευστοποιήσιμη περιουσία». Επίσης αναλογικής εφαρμογής τυγχάνει και η διάταξη του αρθ. 951 παρ. 2 ΚΠολΔ, σύμφωνα με την οποία η κατάσχεση δεν επιτρέπεται να επεκταθεί σε περισσότερα περιουσιακά στοιχεία απ' όσα χρειάζονται για να ικανοποιηθεί η απαίτηση και για να καλυφθούν τα έξοδα της διαδικασίας. Η ρευστοποίηση αυτή πλέον θα γίνει μέσα από τη διαδικασία που ορίζει ο νόμος 3869/10, γι' αυτό και αναστέλλονται τα καταδικαστικά μέτρα των πιστωτών είτε αυτοδικαίως είτε με την προσωρινή διαταγή των αρθ. 5 παρ. 3 του νόμου και 781 ΚΠολΔ, είτε με την απόφαση ασφαλιστικών μέτρων των αρθ. 6 παρ. 1 και 2 του νόμου. Η δεύτερη, λοιπόν, ρύθμιση, αφορά τη τύχη της περιουσίας του οφειλέτη, η οποία σύμφωνα με τις διατάξεις των αρθ. 9 παρ. 1 και 2, προβλέπεται να διατεθεί για την ικανοποίηση των απαιτήσεων των πιστωτών. Η διάθεση αυτή της περιουσίας του οφειλέτη γίνεται μέσω της προβλεπόμενης από τις διατάξεις των παρ. 1 και 2 του αρθ. 9 του νόμου διαδικασίας, η πρώτη από τις οποίες αναφέρεται στην εκποίηση των περιουσιακών στοιχείων, που θα κριθούν από το δικαστήριο ως ρευστοποιήσιμα, η δε δεύτερη στην εξαίρεση από την εκποίηση της

κύριας κατοικίας έναντι όμως ανταλλάγματος, που εκπληρώνεται με μηνιαίες καταβολές, επειδή ακριβώς πρόκειται για ρευστοποιήσιμο περιουσιακό στοιχείο, ώστε να εξισορροπηθεί η απώλεια των πιστωτών του προϊόντος της εκποίησής της.

ΕΝΝΟΙΑ ΡΕΥΣΤΟΠΟΙΗΣΙΜΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Στην έννοια της περιουσίας του οφειλέτη περιλαμβάνεται κάθε περιουσιακό στοιχείο του οφειλέτη, για το οποίο αποδεικνύεται ότι έχει αποκτήσει εμπράγματο δικαίωμα, ανεξάρτητα από τον τρόπο με τον οποίο απόκτησε το δικαίωμά του αυτό και τέτοιος νόμιμος τρόπος είναι και η χρησικτησία. Συνεπώς ένα τέτοιο περιουσιακό στοιχείο μπορεί κατ' αρχάς να εκποιηθεί ή διασωθεί (εφόσον πρόκειται για την κύρια κατοικία) κατά το αρθ. 9 παρ. 1 και 2 του νόμου. Βέβαια στα υπό ρευστοποίηση περιουσιακά στοιχεία δεν περιλαμβάνονται αυτά του συζύγου και των ανηλίκων παιδιών, αφού μόνο η περιουσία του οφειλέτη είναι υπέγγυα στους πιστωτές του όχι δε και αυτή τρίτων προσώπων (βλ. και σε Βενιέρη-Κατσά εκδ. 3η σελ. 552 με παραπομπές).

Εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του αρθ. 9 παρ. 1 το δικαστήριο θα διατάξει την εκποίηση εκείνων των περιουσιακών στοιχείων, που θα κριθούν ρευστοποιήσιμα, δηλαδή εκείνων ως προς τα οποία θα κριθεί ότι πρόκειται να προκαλέσουν αγοραστικό ενδιαφέρον και να αποφέρουν αξιόλογο τίμημα για την ικανοποίηση των πιστωτών του οφειλέτη και αφού ληφθούν υπόψη και τα έξοδα της διαδικασίας εκποίησης (αμοιβή εκκαθαριστή, έξοδα δημοσιεύσεων κλπ). Σε διαφορετική περίπτωση το δικαστήριο θα πρέπει να οδηγηθεί σε κρίση περί της μη εκποίησής τους. Τέτοιες περιπτώσεις μη ρευστοποιήσιμων περιουσιακών στοιχείων είναι ακίνητα μικρής εμπορικής αξίας (αγροκτήματα, οικόπεδα ή και κτίσματα σε απομακρυσμένη πόλη ή χωριό κλπ), ακίνητα στα οποία ο οφειλέτης έχει ποσοστό συγκυριότητας, ή την επικαρπία, αυτοκίνητα μη εμπορεύσιμα λόγω παλαιότητας ή μεγάλου κυβισμού (λόγω τεκμηρίου φορολογίας).

Επίσης μη ρευστοποιήσιμα περιουσιακά στοιχεία είναι εκείνα επί των οποίων ο οφειλέτης δεν έχει εμπράγματο δικαίωμα, παρά μόνο δικαίωμα κατοχής. Τέτοιες περιπτώσεις είναι αυτή της πώλησης αυτοκινήτου με παρακράτηση της κυριότητας από τον πωλητή, καθώς και αυτή της παραχώρησης σε δικαιούχο στέγασης της χρήσης διαμερίσματος από τον Ο.Ε.Κ., για το οποίο δεν έχει εκδοθεί τίτλος κυριότητας (οριστικό παραχωρητήριο). Και στις δύο περιπτώσεις ο οφειλέτης έχει δικαίωμα προσδοκίας, το οποίο εξαρτάται από την αναβλητική αίρεση της αποπληρωμής του τιμήματος, κύριος δε και νομέας παραμένει ο πωλητής του αυτοκινήτου και ο Ο.Ε.Κ. (ήδη ΟΑΕΔ ως καθολικός διάδοχός του, βλ. για την περίπτωση αυτή την ΕιρΠατρ 59/13 Δνη 2013-1473 και 1487/15, που απέρριψε το αίτημα διάσωσης κατοικίας, επίσης σε Βενιέρη-Κατσά εκδ. 3η σελ. 552 με παραπομπές).

Αν ο επικαλούμενος τίτλος κυριότητας δεν είναι ασφαλής μπορεί για

το λόγο αυτό να θεωρήσει ότι το συγκεκριμένο περιουσιακό στοιχείο είναι απρόσφορο για ρευστοποίηση και να μη διαταχθεί η εκποίησή του (βλ. και σε Κρητικό εκδ. 3η σελ. 317). Πάντως τίτλος κυριότητας είναι και η χρησιμότητα.

Ακόμη μπορεί να μη διαταχθεί η εκποίηση περιουσιακού στοιχείου, παρότι είναι ρευστοποιήσιμο σε περίπτωση ολοσχερούς ικανοποίησης των πιστωτών από τις δύο ρυθμίσεων για μηνιαίες καταβολές των αρθ. 8 παρ. 2 και 9 παρ. 2, στις οποίες εντάχθηκε ο οφειλέτης (βλ. σχετ. παραπάνω ΕΙΡΠΑΤΡ 440/17, βλ. και σε Βενιέρη-Κατσά εκδ. 3η σελ. 566 και 570 με παραπομπές).

ΑΠΟΦΑΣΗ

Η εκποίηση διατάσσεται αυτεπάγγελα και δε χρειάζεται αίτημα από τους πιστωτές ή τον οφειλέτη.

Στην απόφαση θα πρέπει να γίνεται λεπτομερής αναφορά των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη, καθώς και αιτιολόγηση της κρίσης για το ρευστοποιήσιμό τους ή μη. Επίσης θα πρέπει να περιγράφεται η διαδικασία εκποίησης που θα επιλεγεί, θα ορίζεται εκκαθαριστής, με περιγραφή των κύριων καθηκόντων του, καθώς και των ειδικών καθηκόντων που ενδεχομένως του ανατεθούν, και επίσης η υποχρέωση του οφειλέτη για προκαταβολή ορισμένου ποσού για τα πρώτα έξοδά του.

ΡΕΥΣΤΟΠΟΙΗΣΗ- ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ- ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΤΗΣ

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Για την εκποίηση των κινητών ή ακινήτων του οφειλέτη ο νομοθέτης όρισε να γίνει με τον πλέον πρόσφορο τρόπο, με τρόπο δηλαδή που θα εξασφαλίζει το μεγαλύτερο δυνατό τίμημα με τις μικρότερες δαπάνες. Έτσι το δικαστήριο έχει να επιλέξει μεταξύ τριών δυνατοτήτων. Αυτής της ενώπιον συμβολαιογράφου εκποίησης κατ' ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων των αρθ. 959 επ. και 998 επ. ΚΠολΔ, αυτής με πώληση, με ενσφράγιστες προσφορές προς τον εκκαθαριστή (στη θέση του εισηγητή, ο θεσμός του οποίου δεν προβλέπεται στην πτώχευση των φυσικών προσώπων αρθ. 149 ΠτωχΚ), κατ' εφαρμογή των διατάξεων των αρθ. 77, 146, 147 και 149 επ. ΠτωχΚ, τα οποία έχουν εφαρμογή κατ' αρθ. 15 ν. 3869/10, ή τέλος αυτή της ελεύθερης εκποίησης (αρθ. 966 παρ. 2 ΚΠολΔ). Η ενώπιον του συμβ/φου εκποίηση είναι ιδιαίτερα δαπανηρή, γι' αυτό και επιλέγεται σε εξαιρετικές περιπτώσεις (πχ επί σημαντική αξίας ακινήτου, βλ. τις ΕιρΣαμ 83/2012 και ΕιρΘεσ 5668/13 ΝΟΜΟΣ). Η δεύτερη επιλογή που ακολουθείται από μερίδα της νομολογίας είναι αυτή της διαδικασίας που προβλέπεται από τις οι διατάξεις των αρθ. 77 και 147 επ. του Πτωχευτικού Κώδικα, ανάλογα προσαρμοζόμενες στις ανάγκες του ν. 3869/10 (βλ. ΕιρΠατρ 444/15 και 659/2016, ΕιρΚρωπ 978/2014, ΕιρΚομ 47/2012 ΝΟΜΟΣ).

Η τρίτη τέλος επιλογή που ακολουθείται από μερίδα της νομολογίας είναι αυτή της ελεύθερης εκποίησης, κατά τον πλέον πρόσφορο τρόπο κατά την κρίση του εκκαθαριστή, όπως π.χ. αγγελίες στο διαδίκτυο,

σε εφημερίδες προσφορές στις πιστώτριες κλπ, (βλ. ΕιρΑΘ 211/2013, ΕιρΠολ 84/14, ΕιρΚορ 1354/2013 ΝΟΜΟΣ).

Η δεύτερη και τρίτη επιλογή ακολουθούνται κατά βάση από τα δικαστήρια ή και συνδυασμός τους.

Σε κάθε πάντως περίπτωση στην απόφαση πρέπει να ορίζεται το ελάχιστο τίμημα της εκποίησης, που είναι αυτό της εμπορικής αξίας του περιουσιακού στοιχείου, η τιμή πρώτης προσφοράς (κατά τις νέες διατάξεις των αρθ. 954 παρ. 2 και 993 παρ. 2γ' ΚΠολΔ ορίζεται ίση με τα 2/3 της εμπορική αξίας), καθώς και ο τόπος που θα γίνει (κατάστημα του Ειρηνοδικείου). Επίσης μπορεί να ορίζεται είτε συγκεκριμένος χρόνος μέσα στον οποίο θα πρέπει ο εκκαθαριστής να ολοκληρώσει το έργο της εκποίησης, είτε οι επαναλήψεις του πλειστηριασμού κατά τακτά διαστήματα (βλ. ενδεικτικά τις ΕιρΘεσ 5668/13, ΕιρΠατρ 444/15 και ΕιρΠολ 84/14 οπ), καθώς και η κοινοποίηση της διακήρυξης του πλειστηριασμού (και των τυχόν επαναλήψεών του) προς το Δημόσιο, ενδεχομένως και στους πιστωτές, η δημοσίευσή της στο Δελτίο Δικαστικών Δημοσιεύσεων του Ταμείου Νομικών και στον τύπο. Τέλος ορίζεται ο τρόπος διαχείρισης του τιμήματος που θα εισπράξει ο εκκαθαριστής από την εκποίηση (κατάθεση σε λογαριασμό κατ' αρθ. 69 ΠτωχΚ) και η διαδικασία διανομή του στη συνέχεια στους πιστωτές κατά τη σειρά που ορίζει ο νόμος, με τη σύνταξη του πίνακα διανομής, την τοιχοκόλλησή του στο Ειρηνοδικείο και τη δημοσίευσή του στο Δελτίο Δικαστικών Δημοσιεύσεων του Ταμείου Νομικών (αρθ. 153 ΠτωχΚ).

ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΤΗΣ

Ως εκκαθαριστής θα οριστεί κατά τη διακριτική ευχέρεια του δικαστηρίου είτε το πρόσωπο που θα προτείνουν οι πιστωτές που έχουν την πλειοψηφία των πιστώσεων, είτε πρόσωπο από τον κατάλογο των πραγματογνωμόνων του αρθ. 371 ΚΠολΔ. Συνήθως θα πρόκειται για δικηγόρο που έχει τις κατάλληλες γνώσεις να διεκπεραιώσει την όλη διαδικασία.

Όσον αφορά τα καθήκοντα του εκκαθαριστή, καθορίζονται από το αρθ. 9 παρ. 1 του νόμου σε συνδυασμό με τα σχετικά με το σύνδικο άρθρα του ΠτωχΚώδ. Στην απόφαση δεν χρειάζεται λεπτομερής αναφορά όλων των καθηκόντων του αρκεί η παραπομπή στις πιο πάνω διατάξεις, ενώ συνάγονται σαφώς από τη διαδικασία εκποίησης που θα οριστεί. Ρητή αναφορά απαιτείται ως προς ορισμένες ειδικές υποχρεώσεις και ενέργειες, όπως αυτή της κατάρτισης και μεταγραφής, για λογαριασμό του οφειλέτη, του συμβολαιογραφικού εγγράφου της μεταβίβασης του ακινήτου (εφόσον δεν επιλεγεί η ενώπιον συμβ/φου εκποίηση οπότε δε χρειάζεται), η μέριμνα για την αποδοχή κληρονομίας ή την έκδοση κληρονομητηρίου, ή τη σύσταση οριζόντιας ή κάθετης ιδιοκτησίας, και τη μεταγραφή τους, εφόσον απαιτούνται προκειμένου να προχωρήσει η διαδικασία της εκποίησης (βλ. και σε Βενιέρη-Κατσά εκδ. 3^η σελ. 582 και 592), καθώς και τη συμμετοχή του σε συγκεκριμένες δίκες του οφειλέτη που αφορούν στην υπό εκποίηση περιουσία (17 παρ. 4

ΠτωχΚ), στις οποίες νομιμοποιείται ως μη δικαιούχος διάδικος (βλ. και σε Κρητικό εκδ. 3η σελ. 323 και Βενιέρη-Κατσά εκδ. 3η σελ. 582)

ΑΜΟΙΒΗ ΚΑΙ ΔΑΠΑΝΕΣ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΤΗ

Το ζήτημα των δαπανών του εκκαθαριστή για την εκτέλεση του έργου που του ανατέθηκε (δαπάνες δημοσιεύσεων, κοινοποιήσεων κλπ), τις οποίες πρέπει να προκαταβάλει για να ξεκινήσει τη διαδικασία, καθώς και της αμοιβής του στην περίπτωση που απέτυχε η προσπάθεια εκποίησης περιουσιακού στοιχείου του οφειλέτη, έχει προκαλέσει την απροθυμία των εκκαθαριστών να αναλάβουν καθήκοντα και δικαιολογημένα, αφού δεν είναι υποχρεωμένοι να χρηματοδοτήσουν τη διαδικασία της εκποίησης.

Ο εκκαθαριστής δικαιούται να λάβει αντιμισθία, η οποία θα αφαιρεθεί από το διανεμόμενο ποσό (αρθ. 81 και 154 παρ. 1 ΠτωχΚ). Όμως ο ν. 3869/10 δεν προβλέπει την προκαταβολή εξόδων στον εκκαθαριστή, για τις δαπάνες της διαδικασίας της εκποίησης, σε αντίθεση με τον ΠτωχΚ, ο οποίος στη διάταξη του αρθ. 5 παρ. 4 προβλέπει την προκαταβολή από τον οφειλέτη ποσού 500 ευρώ για την αντιμετώπιση των πρώτων εξόδων της πτώχευσης. Η διάταξη αυτή του ΠτωχΚ προβλέπει ως υπόχρεο για την προκαταβολή των εξόδων τον οφειλέτη. Μερίδα της νομολογίας εφαρμόζοντας αναλογικά τη διάταξη αυτή του ΠτωχΚ επέβαλαν στον οφειλέτη την υποχρέωση να προκαταβάλει ένα ποσό για τα πρώτα έξοδα της διαδικασίας της εκποίησης (βλ. Ειρθεσ 1735/2014 και ΕιρΠολ 84/14 ΝΟΜΟΣ).

Όπως προαναφέρθηκε η διάταξη του αρθ. 5 παρ. 4 του ΠτωχΚ προβλέπει ως υπόχρεο για την προκαταβολή των εξόδων τον οφειλέτη. Παράλληλα ο οφειλέτης επέχει θέση εντολέως κατά την έννοια των αρθ. 713 επ. ΑΚ. Συνεπώς κατ' ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων των αρθ. 721 και 722 ΑΚ υποχρεούται είτε σε προκαταβολή των εκ των προτέρων προβλέψιμων δαπανών, υποχρέωση που γεννάται αμέσως εκ του νόμου, είτε στην εκ των υστέρων απόδοση των δαπανών, μετά την εκτέλεση της εντολής. Παράλληλα ο εκκαθαριστής έχει και αξίωση για την αντιμισθία του, για το έργο της εκκαθάρισης που καθορίζεται ελεύθερα από το δικαστήριο σύμφωνα με το αρθ. 81 ΠτΚ.

Οι αξιώσεις αυτές του εκκαθαριστή (για δαπάνες και αντιμισθία) υφίστανται και στην περίπτωση που δεν πραγματοποιήθηκε τελικά η ρευστοποίηση λόγω έλλειψης αγοραστικού ενδιαφέροντος.

Το ζήτημα είναι πως θα ασκηθούν.

Κατ' αναλογική εφαρμογή της διάταξης του αρθ. 721 ΑΚ, το δικαστήριο με την απόφαση της ρύθμισης μπορεί και αυτεπάγγελα να ενεργοποιήσει την υποχρέωση του οφειλέτη για προκαταβολή των δαπανών αφού η σχετική υποχρέωση του εντολέως υφίσταται από το νόμο, και δε χρειάζεται αίτηση του εντολοδόχου, η οποία στην προκείμενη διαδικασία δεν μπορεί να υπάρχει αφού δε μετέχει σ' αυτή ο

εκκαθαριστής, ο οποίος δεν έχει ακόμη οριστεί και αναλάβει καθήκοντα.

Έτσι η απόφαση που διορίζει τον εκκαθαριστή, θα ορίσει και τα προβλέψιμα προκαταβλητέα έξοδα της διαδικασίας, για τα οποία θα υποχρεώσει σε προκαταβολή τον οφειλέτη κατ' εφαρμογή του αρθ. 721 ΑΚ σε συνδυασμό και με το αρθ. 5 παρ. 4 του ΠτωχΚ (βλ. ΕιρΠατρ 659/2016 και 432/17). Και εφόσον αποτύχει η εκποίηση και παύσουν οι εργασίες της δε διατηρεί καμία αξίωση γ' αυτά ο οφειλέτης. Αν όμως ευοδωθεί η προσπάθεια θα συνυπολογιστούν στα έξοδα του εκκαθαριστή κατ' αρθ. 154 του ΠτωχΚ.

Ζήτημα όμως ανακύπτει αν ο οφειλέτης τελικά δεν προκαταβάλλει τα έξοδα. Η απόφαση περί ρύθμισης δεν αποβάλλει εκ του λόγου αυτού την ισχύ της και εφόσον την τηρήσει ο οφειλέτης απαλλάσσεται του υπολοίπου των χρεών του. Το μόνο που μπορεί να γίνει στην περίπτωση που ο οφειλέτης δεν τηρήσει την υποχρέωση για προκαταβολή των εξόδων είναι να ζητηθεί από νομιμοποιούμενο (πχ πιστωτή) η ανάκληση της απόφασης ως προς το σκέλος της που αφορά την εκποίηση του περιουσιακού στοιχείου, αφού δεν θα δεχθεί τελικά ο εκκαθαριστής να αναλάβει τα καθήκοντά του χωρίς προκαταβολή των εξόδων, οπότε στην περίπτωση αυτή οι πιστωτές μπορούν να κινήσουν διαδικασία αναγκαστικής εκτέλεσης κατά του περιουσιακού αυτού στοιχείου εφόσον πλέον δεν καλύπτεται από τη δεσμευτικότητα της απόφασης ρύθμισης των χρεών. Η δυνατότητά τους όμως αυτή έχει ως χρονικό ορίζοντα την ολοκλήρωση της ρύθμισης των καταβολών του αρθ. 8 παρ. 2, αφού μετά την πιστοποίηση της τήρησης της ρύθμισης από τον οφειλέτη, οπότε επέρχεται απόσβεση ή άφεση των χρεών του οφειλέτη. Έτσι ουσιαστικά το βάρος και η διακινδύνευση της εκποίησης μεταφέρεται στους πιστωτές, οι οποίοι θα πρέπει να πετύχουν τη ρευστοποίηση μέσω της διαδικασίας της αναγκαστικής εκτέλεσης ώστε να ικανοποιηθούν από το εκπλειστηρίασμα και μάλιστα υπό συνθήκες πίεσης χρόνου, μέχρι δηλαδή την απόσβεση της απαίτησής τους με την απαλλαγή του οφειλέτη.

IVγ. Ρύθμιση εξαίρεση από την εκποίηση της κύριας κατοικίας του οφειλέτη- προϋποθέσεις- περιεχόμενο ρύθμισης υπό το ν. 3869/10 μετά την τροποποίησή του με το ν. 4161/13.

Καταλαμβάνει τις εκκρεμείς αιτήσεις που κατατέθηκαν πριν το ν. 4336/15, δηλαδή πριν τις 15-8-15.

A. Προϋποθέσεις:

1) Ακίνητο Κατοικίας & Βοηθητικοί χώροι:

Ως κατοικία κατά την έννοια του αρθ. 51 ΑΚ, χαρακτηρίζεται εκείνη που χρησιμεύει για την κάλυψη των βασικών στεγαστικών αναγκών του οφειλέτη και της οικογένειάς του . Στις ανάγκες αυτές θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι περιλαμβάνονται και εκείνες για την αποθήκευση αντικειμένων του οικιακού εξοπλισμού, στάθμευση του αυτοκινήτου κλπ, για την εξυπηρέτηση των οποίων απαιτείται η ύπαρξη βοηθητικών χώρων (αποθήκη, γκαράζ) . Οι βοηθητικοί αυτοί χώροι της κύριας κατοικίας κατά τη σύγχρονη αντίληψη των συναλλαγών, περιλαμβάνονται στην ρύθμιση του αρθ. 9 παρ. 2 του ν. 3869/10 περί εξαίρεσης από την εκποίηση (ΕιρΠατρ 18/12, 89/12 ΝΟΜΟΣ, 663/15 και 414/16, βλ. και σε Κρητικό εκδ. 3η σελ. 328 και Βενιέρη-Κατσά εκδ. 3η σελ. 605 με παραπομπές) .

Στη ρύθμιση εμπίπτει και η προκατασκευασμένη κατοικία και η λυόμενη ξύλινη (βλ. σε Βενιέρη-Κατσά εκδ. 3η σελ. 605 με παραπομπές), όχι όμως ακίνητο που δεν έχει δομηθεί (πχ οικόπεδο, ή υπό ανέγερση οικοδομή), ούτε τα μη οικοδομήματα, όπως τροχόσπιτο (βλ. και σε Κρητικό εκδ. 3η σελ. 329 και Βενιέρη-Κατσά έκδ. 3η σελ. 604).

Δεν εμπίπτει επίσης στη ρύθμιση δεύτερο ακίνητο του οφειλέτη (πχ εξοχικό), που δεν χρησιμοποιείται ως κατοικία της οικογένειας, γιατί η οικογένεια έχει ως κατοικία άλλο ακίνητο του οφειλέτη (ΕιρΠατρ 89/12 ΝΟΜΟΣ και σε Κρητικό εκδ. 3η σελ. 331).

2) Εμπράγματο δικαίωμα κυριότητας, ψιλής κυριότητας, συγκυριότητας, ή επικαρπίας επί του ακινήτου της κατοικίας. Συνεπώς δεν μπορεί να ενταχθεί στη ρύθμιση ακίνητο επί του οποίου ο οφειλέτης έχει μόνο δικαίωμα κατοχής και όχι εμπράγματο δικαίωμα αυτής (βλ. ΕιρΠατρ 1487/15 για κατοικία από τον Ο.Ε.Κ., για την οποία δεν είχε εκδοθεί οριστικό παραχωρητήριο και την 663/15 για βοηθητικό χώρο ανοικτής θέσης στάθμευσης, βλ. και την 432/17 που διέταξε την επανάληψη της συζήτησης προκειμένου να ολοκληρωθεί η διαδικασία μεταγραφής του τίτλου). Ούτε πολύ περισσότερο ακίνητο το οποίο ο οφειλέτης έχει ήδη μεταβιβάσει πριν την κατάθεση της αίτησης κατά πλήρη κυριότητα σε τρίτο (πχ τέκνο). Μια τέτοια μεταβίβαση ενδεχομένως υπόκειται σε διάρρηξη με τη συνδρομή των προϋποθέσεων των αρθ. 939 επ. ΑΚ, ή μπορεί να οδηγήσει σε απόρριψη της αίτησης λόγω δολιότητας ή καταχρηστικότητας. Εφόσον όμως δε συμβεί κάτι τέτοιο τίθεται ζήτημα προστασίας της κατοικίας αυτής, στην περίπτωση που είχε ήδη εγγραφεί επ' αυτής εμπράγματη ασφάλεια υπέρ πιστωτή του οφειλέτη (πχ λήψη στεγαστικού δανείου και εγγραφή προσημείωσης ή υποθήκης προς

εξασφάλιση του πιστωτή). Ο οφειλέτης δεν μπορεί πλέον να εντάξει στη ρύθμισή του την κατοικία αφού δεν έχει εμπράγματο δικαίωμα επ' αυτής. Παράλληλα ο ενέγγυος αυτός πιστωτής μπορεί κατά το μέρος που δεν θα ικανοποιηθεί από τη ρύθμιση του οφειλέτη να στραφεί με την εμπράγματη αγωγή κατά του τρίτου κυρίου του ακινήτου. Ο τελευταίος, κατ' αρχάς, δεν μπορεί να ενταχθεί στις ρυθμίσεις του νόμου αφού δεν είναι ο ίδιος οφειλέτης του χρέους. Σύμφωνα, όμως, με τη διάταξη του αρθ. 1294 ΑΚ παρέχεται η δυνατότητα στον ιδιοκτήτη του ακινήτου να εξοφλήσει το ενυπόθηκο χρέος ώστε να αποφύγει την εκτέλεση παρότι δεν είναι ο ίδιος οφειλέτης. Συνεπώς ο τρίτος αυτός κύριος του ενυπόθηκου ακινήτου θα πρέπει προκειμένου να αποφύγει τη σε βάρος του ακινήτου του εκτέλεση να υποβάλει δική του αίτηση εντάσσοντας το χρέος του οφειλέτη στις ρυθμίσεις του νόμου 3869/10, μεταξύ των οποίων και αυτή του αρθ. 9 παρ. 2 για την εξαίρεση από την εκποίηση του ακινήτου της κατοικίας. Η δυνατότητά του αυτή βρίσκει έρεισμα στην πιο πάνω διάταξη του αρθ. 1294 ΑΚ σε συνδυασμό μ' αυτή του αρθ. 1298 ΑΚ, σύμφωνα με την οποία ο τρίτος κύριος με την εξόφληση της ενυπόθηκης απαίτησης υποκαθίσταται στα δικαιώματα του ενυπόθηκου δανειστή (βλ. ΕιρΠατρ 706- 2016 και σε Κρητικό εκδ. 3η σελ. 330 και 410 και σε Βενιέρη-Κατσά σελ. 741, κατά τον οποίο ο τρίτος κύριος πρέπει να αντιμετωπιστεί ως ένα είδος συνοφειλέτη του οφειλέτη).

3) Η πραγματική χρησιμοποίηση του ακινήτου ως κύριας κατοικίας από τον οφειλέτη και την οικογένειά του (βλ. την ΕΙΡΠΑΤΡ 431/17 που απέρριψε διάσωσης ακινήτου του οφειλέτη, επειδή χρησιμοποιεί ως κύρια κατοικία άλλο ακίνητο της συζύγου) . Κατ' εξαίρεση και αν ακόμη ο οφειλέτης κατοικεί ή διαμένει σε ξένο ακίνητο (μισθωμένο ή παραχωρημένο δωρεάν κατά χρήση από γονέα) μπορεί να εξαιρεθεί από την εκποίηση το μοναδικό ακίνητό του που μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως κατοικία(δυσνητική κατοικία βλ. ΕιρΠατρ 59/13 Δνη 2013-1473 και 414/16). Τέτοιες περιπτώσεις είναι αυτή της εκμίσθωσης του δικού του διαμερίσματος με μεγαλύτερο μίσθωμα απ' αυτό που πληρώνει σε ξένο διαμέρισμα ή της εκμίσθωσης άλλου διαμερίσματος που πληροί τις πρόσκαιρα αυξημένες οικογενειακές ανάγκες στέγασης, ή αυτή που το έχει εκμισθώσει ή παραμένει ακατοίκητο λόγω της διαμονής του σε άλλη πόλη. Προϋπόθεση για να εξαιρεθεί από την εκποίηση η δυσνητική κατοικία του οφειλέτη είναι η σύζυγός του να μη διαθέτει ακίνητο που να μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως κύρια κατοικία τους. Συνεπώς δε συντρέχει η απαγόρευση αυτή όταν το ακίνητο της συζύγου δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως κατοικίας πχ επειδή είναι ημιτελής ή

πεπαλαιωμένο και ακατάλληλο, ή πολύ μικρό και δεν καλύπτει τις στεγαστικές ανάγκες της οικογένειας.

-Με το ν. 4346/15 τροποποιήθηκε η διάταξη και καταργήθηκε η απαγόρευση αυτή, η οποία, καταλαμβάνει τις αιτήσεις που είχαν κατατεθεί πριν τη 1-1-16 (έναρξη ισχύος του ν. 4346/15), ενόψει και της μεταβατικής του διάταξης που απαγορεύει την αναδρομική εφαρμογή των διατάξεών του. Συνεπώς για τις μετά τη 1-1-16 αιτήσεις ο οφειλέτης μπορεί να διασώσει τη δυνητική του κατοικία έστω και αν ο σύζυγός του διαθέτει άλλο ακίνητο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως κύρια κατοικία τους.

Ζήτημα είναι αν στην περίπτωση που εντάσσονται και οι δύο σύζυγοι σε ρύθμιση για ατομικά τους και κοινά χρέη, μπορεί καθένας να διασώσει το δικό του ακίνητο. Δε φαίνεται τέτοια δυνατότητα. Μια κατοικία μπορεί να διασωθεί, αυτή που χρησιμοποιείται ως οικογενειακή στέγη ή υπάρχει δυνατότητα χρησιμοποίησής της ως τέτοιας μετά την άρση των λόγων και κωλυμάτων που δεν επιτρέπουν προσωρινά τη χρησιμοποίησή της (βλ. ΕιρΠατρ 659- 2016 και 431/17).

Υποστηρίζεται η άποψη ότι λόγω της νομοθετικής αυτής μεταβολής μπορεί ο οφειλέτης να ζητήσει τη μεταρρύθμιση της απόφασης (αρθ. 758 ΚΠολΔ), η οποία, λόγω της απαγόρευσης, απέρριψε το αίτημα εξαίρεσης από την εκποίηση της δυνητικής του κατοικία, επί δε των εκκρεμών αιτήσεων ότι μπορεί να υποβάλλει συμπληρωματικό αίτημα για διάσωση της δυνητικής του κατοικίας (βλ. σε Βενιέρη-Κατσά εκδ. 3η, σελ. 606, 607). Πιστεύω ότι τέτοια δυνατότητα δεν υφίσταται για τους λόγους που εκθέτω σχετικά με την μεταρρύθμιση των αποφάσεων που εκδόθηκαν υπό το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς ώστε να εναρμονιστούν στις νέες διατάξεις.

4) Η αντικειμενική αξία του ακινήτου της κατοικίας (και των βοηθητικών χώρων), στην οποία συνυπολογίζεται και αυτή του οικοπέδου στο οποίο έχει κτιστεί (περίπτωση μονοκατοικίας), να μην υπερβαίνει το προβλεπόμενο από τις ισχύουσες διατάξεις όριο αφορολόγητης απόκτησης πρώτης κατοικίας προσαυξημένο κατά 50% (βλ. για τα ποσά στο αρθ. 1 ν. 1078/1980).

5) Αίτημα εξαίρεσης (η εξαίρεση δε χωρεί αυτεπαγγέλτως), για το οποίο δε χρειάζεται πανηγυρική διατύπωση, μπορεί να συνάγεται από το όλο περιεχόμενο της αίτησης (ΕιρΠατρ 2 και 4/11 ΝΟΜΟΣ), ακόμη δε μπορεί να υποβληθεί και μεταγενέστερα μέχρι τη συζήτηση με τις

προτάσεις και δήλωση στα πρακτικά της δίκης (βλ. και σε Κρητικό εκδ. 3η σελ. 333 και σε Βενιέρη-Κατσά εκδ. 3η σελ. 601 με παραπομπές).

ΑΝΤΑΛΛΑΓΜΑ

Με τη διάταξη του αρθ. 9 παρ. 2 του νόμου, επιβάλλεται στον οφειλέτη προκειμένου να πετύχει την εξαίρεση από την εκποίηση της κύριας κατοικίας του η πρόσθετη υποχρέωση να καταβάλει ως αντίτιμο ένα ποσό, το οποίο συνδέεται με την αξία του ακινήτου της κατοικίας. Με τη ρύθμιση αυτή, το Δικαστήριο ουσιαστικά προβαίνει σε αναδιάρθρωση των υπολοίπων χρεών του οφειλέτη, που δεν θα ικανοποιηθούν από τις καταβολές του άρθρου 8 παρ. 2, επιβάλλοντας σ' αυτόν την εξυπηρέτηση ενός πρόσθετου χρέους που αποτελείται από το σύνολο των υπολοίπων των χρεών του, αυτών δηλαδή που απομένουν μετά την αφαίρεση των καταβολών που ορίστηκαν στα πλαίσια της ρύθμισης του αρθ. 8 παρ. 2. Το ποσό αυτό ορίστηκε αρχικά σε 85% της εμπορικής της αξίας της κατοικίας και στη συνέχεια μετά το ν. 4161/13 στο 80% της αντικειμενικής της αξίας κατά το χρόνο συζήτησης της αίτησης. Το τελευταίο αυτό ποσό ισχύει για όλες τις εκκρεμείς αιτήσεις μέχρι τις 31-12-15, σύμφωνα με το αρθ. 24 ν. 4161/13 και το αρθ. 2 παρ. 6 (μεταβατικές διατάξεις) του ν. 4336/15, δηλαδή τόσο γι' αυτές που κατατέθηκαν υπό το ν. 3869/10 με την αρχική του μορφή, όσο και αυτές που κατατέθηκαν μετά τους ν. 4161/13 και 4336/15.

Τόσο υπό το ν. 3869/10 με την αρχική του μορφή, όσο και μετά την τροποποίησή του μετά το ν. 4161/13 προέκυψε ζήτημα ερμηνείας της διάταξης λόγω της χρησιμοποίησης της πρόθεσης «μέχρι το 85%» και «μέχρι και το 80%». Μερίδα της νομολογίας και της θεωρίας (βλ. σε Βενιέρη-Κατσά εκδ. 3η, σελ. 614 με παραπομπές) υποστηρίζει την άποψη ότι το δικαστήριο μπορεί να ορίσει ποσό μικρότερο του 85 ή 80% της εμπορικής ή αντικειμενικής αξίας της κατοικίας, ακόμη δε και πολύ μικρές καταβολές μέχρι και μηδενικές, εφόσον συντρέχουν εξαιρετικές περιστάσεις κατ' ανάλογη εφαρμογή του αρθ. 8 παρ. 5 του νόμου. Από σημαντική όμως μερίδα της νομολογίας και θεωρίας υποστηρίχθηκε η αντίθετη άποψη, η οποία είναι η μάλλον κρατούσα, την οποία και θεωρώ ως ορθότερη (βλ. ενδεικτικά ΜΠΡΘεσ/κης 17753/2012, ΜΠΣυρ 110/15, ΜΠΚαβ 194/15, ΜΠΡΠρεβ 48/2013 ΕιρΠατρ 407/13, 287/14, ΕιρΑθ 181/2013, ΕιρΕυρ 9/15, Ειρθηβ 3/13, ΕιρΓιαν 31/13, Κρητικό εκδ. 3η, σελ. 337 και παρατηρήσεις του κάτω από τις ΕιρΙλίου 211/14 ΕφΑΔ 2015-468 και ΕιρΑθ 186/12 ΕφΑΔ 2013-171). Η ορθότητα της άποψης αυτής επιβεβαιώνεται από το νεότερο νομοθέτη του ν.

4346/15, ο οποίος θεσπίζει ένα συγκεκριμένο αντάλλαγμα για την εξαίρεση από την εκποίηση του ακινήτου της κατοικίας, που συνδέεται με την εμπορική της αξία μειωμένη κατά τα έξοδα αναγκαστικής εκτέλεσης, χωρίς τη χρήση της πρόθεσης «μέχρι», το οποίο είναι πλέον υποχρεωτικό, με την έννοια ότι δεν μπορεί να οριστεί μικρότερο ποσό κατά την κρίση του δικαστηρίου, έστω και αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του αρθ. 8 παρ. 5 του.

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΡΥΘΜΙΣΗΣ

Η διάρκεια της ρύθμισης για τις καταβολές της διάσωσης της κατοικίας ορίζεται σε 20 χρόνια. Εισάγεται όμως η δυνατότητα παράτασης της διάρκειας μέχρι τα 35 χρόνια με κριτήριο τη διάρκεια των δανειακών συμβάσεων, με τις οποίες χορηγήθηκαν οι πιστώσεις στον οφειλέτη. Στο χρόνο αυτό δε θα συνυπολογιστεί αυτός που ορίστηκε με την προσωρινή διαταγή για τις προκαταβολές έναντι της συγκεκριμένης ρύθμισης. Όσον αφορά το ζήτημα του συνυπολογισμού των προσωρινών καταβολών που ορίστηκαν με την προσωρινή διαταγή για τη ρύθμιση αυτή επί αιτήσεων που κατατέθηκαν υπό το ν. 4161/13 και είναι εκκρεμείς έγινε λόγος παραπάνω.

Ο νόμος, πέραν την χρονικής διάρκειας των συμβάσεων, δεν ορίζει άλλα κριτήρια για τον προσδιορισμό της διάρκειας αποπληρωμής του πρόσθετου χρέους για τη διάσωση της κύριας κατοικίας του οφειλέτη. Ως τέτοια από τη νομολογία λαμβάνονται υπόψη το ύψος του χρέους που πρέπει να αποπληρώσει ο οφειλέτης, η οικονομική του κατάσταση και η ηλικία του (βλ. ενδεικτικά τις ΕιρΠατρ 2,3/11 και 407/13 οπ, επίσης σε Βενιέρη-Κατσα εκδ. 3η σελ. 624 με παραπομπές).

Η έναρξη των καταβολών της διάσωσης της κατοικίας ορίζεται μετά τη λήξη της περιόδου χάριτος που χορηγείται (βλ. παρακάτω).

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

Με τη διάταξη του αρθ. 9 παρ. 2 ν. 3869/10 προβλέπεται η χορήγηση περιόδου χάριτος (δε χρειάζεται ειδικό αίτημα, βλ. σε Κρητικό εκδ. 3η, σελ. 343), η διάρκεια της οποίας αφήνεται στην εύλογη κρίση του δικαστηρίου. Συνήθως χορηγείται κατά το χρόνο της ρύθμισης για καταβολές επί τετραετία του αρθ. 8 παρ. 2, ώστε να μη συμπίπτουν οι δύο ρυθμίσεις για καταβολές και να επιβαρύνεται ο οφειλέτης με δύο μηνιαίες δόσεις, με κίνδυνο να μην μπορεί να ανταποκριθεί και να εκπέσει της ρύθμισης (βλ. ΕιρΠατρ 591/2015 ΝΟΜΟΣ). Ακόμη θα πρέπει να γίνει δεκτή η ευνοϊκότερη για τον οφειλέτη λύση του μη

συνυπολογισμού του χρόνου της περιόδου χάριτος σ' αυτόν της τοκοχρεωλυτικής εξόφλησης των 20 ετών, έστω και αν συνολικά υπάρχει υπέρβαση της 20ετίας (ΕιρΠατρ 127/12 ΝΟΜΟΣ). Έτσι η διάρκεια της ρύθμισης, η οποία θα αρχίζει με τη λήξη της περιόδου χάριτος πχ 3 χρόνων, θα ολοκληρώνεται επί 20ετούς πχ ρύθμισης μετά 23 χρόνια.

Η αποπληρωμή των μηνιαίων δόσεων για τη διάσωση της κύριας κατοικίας του οφειλέτη ορίζεται έντοκη με επιτόκιο που δεν μπορεί να υπερβαίνει αυτό της ενήμερης οφειλής ή το μέσο επιτόκιο στεγαστικού δανείου με κυμαινόμενο επιτόκιο, που θα ισχύει κατά το χρόνο της αποπληρωμής, σύμφωνα με το στατιστικό δελτίο της Τράπεζα της Ελλάδος αναπροσαρμοζόμενο με επιτόκιο αναφοράς αυτό των Πράξεων Κύριας Αναχρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, χωρίς ανατοκισμό (άρθ. 9 παρ. 2 εδ. γ').

ΕΙΔΙΚΑ ΕΠΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΩΝ ΚΑΤΟΧΩΝ ΕΜΠΡΑΓΜΑΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΣΤΟ ΑΚΙΝΗΤΟ ΤΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

Σύμφωνα με τη διάταξη του αρθ. 9 παρ. 2 εδ. τελευταίο προκειμένου να προστατεύσει ο οφειλέτης το ακίνητο της κατοικίας θα πρέπει να έχει εμπράγματο δικαίωμα επ' αυτής και συγκεκριμένα κυριότητα, συγκυριότητα, ψιλή κυριότητα, ή επικαρπία, αφού μόνο αυτό είναι υπέγγυο στους πιστωτές του, δηλαδή μόνο αυτό αποτελεί αντικείμενο ενδεχόμενης αναγκαστικής εκποίησης. Συνεπώς εκείνο που προστατεύει ο οφειλέτης είναι κυρίως το εμπράγματο δικαίωμά του επί του ακινήτου τη κατοικίας, καταβάλλοντας ως αντάλλαγμα αντίστοιχο αυτού μέρος του 80% της αντικειμενικής της αξίας. Έτσι ο οφειλέτης κύριος του ακινήτου της κατοικίας θα καταβάλει ποσό τουλάχιστο ίσο με το 80% της αντικειμενικής της αξίας (εφόσον τα χρέη του είναι μεγαλύτερα του ποσού αυτού), ο συγκύριος με ποσοστό συγκυριότητας πχ 50% αδιαίρετα το 50% του 80% της αντικειμενικής αξίας της κατοικίας, ο δε ψιλός κύριος και ο επικαρπωτής το 80% της αντικειμενικής αξίας της ψιλής κυριότητας και της επικαρπίας αντίστοιχα(ΕιρΠατρ 84-2012, 715/16 και 416/16).

-Πρέπει ακόμη να σημειωθεί ότι στη ρύθμιση του αρθ. 9 παρ. 2 θα συνυπολογιστούν οι μηνιαίες καταβολές που ορίστηκαν στα πλαίσια της ρύθμισης του αρθ. 8 παρ. 2 για το ίδιο χρέος, επί δε συνοφειλετών σ' ολόκληρο και αυτές του συνοφειλέτη του για κοινό χρέος εφόσον έχει ενταχθεί και αυτός σε ρύθμιση. Είναι βέβαιο δε ότι θα έχουν πραγματοποιηθεί λόγω της περιόδου χάριτος η οποία συμπίπτει με τη χρονική διάρκεια της ρύθμισης του αρθ. 8 παρ. 2. Δε συντρέχει όμως λόγος συνυπολογισμού στην περίπτωση που δε

υφίσταται έννομο συμφέρον, εφόσον δηλαδή δεν ασκεί επιρροή στο ύψος του χρέους που θα εξυπηρετηθεί από τη ρύθμιση του αρθ. 9 παρ. 2. Αυτό θα συμβαίνει όταν και μετά το συνυπολογισμό θα εξυπηρετηθεί το ίδιο μέρος του χρέους (πχ επί μεγάλου ύψους χρέους, που υπερβαίνει και μετά το συνυπολογισμό το 80% της αντικειμενικής αξίας της κατοικίας).

-Στην περίπτωση που εξαιρείται της εκποίησης μαζί με το ακίνητο της κύριας κατοικίας της συγκυριότητας των συνοφειλετών και βοηθητικός χώρος (αποθήκη, γκαράζ) της αποκλειστικής κυριότητας του ενός, ως προς το δεύτερο θα οριστούν ατομικές μηνιαίες καταβολές στον κύριο αυτού με βάση την αντικειμενική του αξία (βλ. τέτοια περίπτωση στην ΕιρΠατρ 663-2015). Επίσης αν ο κοινός πιστωτής δεν έχει εμπράγματη ασφάλεια στο βοηθητικό χώρο από το ποσό που αντιστοιχεί στο 80% της αντικειμενικής του αξίας θα ικανοποιηθούν συμμετρως όλοι οι πιστωτές.

ΔΙΑΝΟΜΗ ΜΗΝΙΑΙΩΝ ΔΟΣΕΩΝ

-Σκοπός της ρύθμισης του αρθ. 9 παρ. 2, όπως αυτός συνάγεται από το όλο περιεχόμενό της και συγκεκριμένα από την πρόβλεψη της κατά προτεραιότητα ικανοποίησης των πιστωτών που έχουν εμπράγματη ασφάλεια στο ακίνητο της κατοικίας (επί εκκρεμών αιτήσεων μέχρι τις 14-8-15), είναι, πέραν της διατήρησης από τον οφειλέτη και την οικογένειά του της κύριας κατοικίας τους, η παράλληλη ικανοποίηση βασικά των πιστωτών που συνέβαλαν με τη δανειοδότηση στην απόκτησή της, αφού αυτοί συνήθων θα έχουν εξασφαλίσει την απαίτησή τους από το δάνειο με εμπράγματη ασφάλεια στην κατοικία. Παράλληλα με τους πιστωτές αυτούς θα ικανοποιηθούν, επίσης κατά προτεραιότητα και εκείνοι που έχουν επίσης εμπράγματη ασφάλεια στην κατοικία ανεξάρτητα αν τα προς αυτούς χρέη συνδέονται με την κτήση της. Τέλος και αφού καλυφθούν οι απαιτήσεις των δύο αυτών κατηγοριών πιστωτών, θα ικανοποιηθούν οι γενικοί προνομιούχοι και οι υπόλοιποι πιστωτές συμμετρως όμως, από τις υπόλοιπες δόσεις που τυχόν θα οριστούν.

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ Η ΣΕΙΡΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ

-Από τις σταδιακές καταβολές για τη διάσωση της κύριας κατοικίας ικανοποιούνται κατά προτεραιότητα οι πιστωτές που έχουν εμπράγματη ασφάλεια στο ακίνητο της κατοικίας (όχι σε άλλο ακίνητο του οφειλέτη), όχι όμως και οι γενικοί προνομιούχοι, όπως συμβαίνει επί εκποίησης άλλου ακινήτου του οφειλέτη (αρθ. 9 παρ. 1). Εφόσον

υπάρχουν περισσότεροι πιστωτές της κατηγορίας αυτής, η κατανομή των δόσεων θα γίνει με τη σειρά της χρονικής προτεραιότητας κατά τις διατάξεις των αρθ. 1272 και 1300 ΑΚ, κατά τη χρονολογική δηλαδή τάξη της εγγραφής κάθε υποθήκης. Η προσημείωση παρέχει δικαίωμα προτίμησης όπως ακριβώς η υποθήκη. Όταν καλυφθούν από τις μηνιαίες καταβολές οι απαιτήσεις των πιστωτών αυτών, ικανοποιούνται πλέον συμμετρως από τις υπόλοιπες δόσεις όλοι οι πιστωτές, όπως και στη ρύθμιση του αρθ. 8 παρ. 2.

Αν όμως εξαντληθεί το ποσό που αντιστοιχεί στο 80% της αντικειμενικής αξίας της κατοικίας στους πιστωτές με εμπράγματα ασφάλεια, δεν μπορεί να ικανοποιηθεί το υπόλοιπο των απαιτήσεων, γιατί δεν μπορεί από το νόμο να επιβληθεί άλλη υποχρέωση στον οφειλέτη.

V. Συνδυασμός των τριών ρυθμίσεων

- Οι ρυθμίσεις του αρθ. 9 παρ. 1 και 2 δεν αποκλείουν αυτή του άρθρ. 8 παρ. 2, αντίθετα η τελευταία είναι υποχρεωτική για το δικαστήριο, την οποία δεν μπορεί να παρακάμψει ανεξάρτητα από το αν υπάρχει ή όχι αίτημα του οφειλέτη (βλ. παραπάνω).

Ενδέχεται λοιπόν (το πιθανότερο) να υπάρξουν στην ίδια απόφαση δύο ρυθμίσεις με καταβολές, η μία για καταβολές του αρθ. 8 παρ. 2 και η δεύτερη γι' αυτές του αρθ. 9 παρ. 2 προκειμένου να διασώσει ο οφειλέτης την κύρια κατοικία του. Επίσης μπορεί να συνδυαστούν με την τρίτη ρύθμιση της ικανοποίηση των πιστωτών μέσω ρευστοποίηση της περιουσίας του οφειλέτη κατ' αρθ. 9 παρ. 1.

5. Οι ρυθμίσεις μετά τις τροποποιήσεις με τους ν. 4336/15 και 4346/15

B. Η ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 9 ΠΑΡ. 2 ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΑΙΡΕΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΜΕΤΑ ΤΟ Ν. 4336/15

Εφαρμόζεται για τις αιτήσεις που κατατέθηκαν μεταξύ 15-8 και 31-12-15.

Η μοναδική τροποποίηση αφορά τη διανομή του ποσού του ανταλλάγματος που υποχρεούται να καταβάλει ο οφειλέτης για τη διάσωση της κατοικίας του, η οποία ορίζεται να γίνεται συμμετρως μεταξύ των πιστωτών και ισχύει για τις αιτήσεις που κατατέθηκαν μεταξύ 14-8 και 31-12-15. Κατά τα λοιπά ισχύουν οι ρυθμίσεις του προγενέστερου δικαίου, όπως ο υπολογισμός του ανταλλάγματος της διάσωσης με βάση

την αντικειμενική αξία της κατοικίας.

B1. Η ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 9 ΠΑΡ. 2 ΜΕΤΑ ΤΟ Ν. 4346/15

Εφαρμόζεται για τις αιτήσεις που κατατέθηκαν μετά τη 1-1-16 σύμφωνα με το αρθ. 14 παρ. 11 ν. 4346/15

Οι διαφοροποιήσεις της νέας ρύθμισης εντοπίζονται: α) στα κριτήρια που θέτει για την ένταξη του οφειλέτη στη ρύθμιση της διάσωσης (εισοδηματικά κλπ), β) στο αντάλλαγμα για τη διάσωση της κατοικίας (ίσο με την εμπορική της αξία μειωμένη κατά τα έξοδα εκτέλεσης), γ) στον τρόπο διανομής του στους πιστωτές, δ) στη δυνατότητα του οφειλέτη να υποβάλει σχέδιο αποπληρωμής του ποσού του ανταλλάγματος. Ακόμη, ε) ως προς τη διάσωση της δυνητικής κατοικίας, καταργήθηκε η απαγόρευση, του να μη διαθέτει η σύζυγος του οφειλέτη ακίνητο που να μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως κύρια κατοικία τους.

A) ΚΡΙΤΗΡΙΑ 1. Εισοδηματικά κριτήρια

Διαθέσιμο οικογενειακό εισόδημα μικρότερο του 170% των εύλογων δαπανών διαβίωσης.

α) Διαθέσιμο οικογενειακό εισόδημα: έσοδα οφειλέτη και προστατευόμενων μελών της οικογένειάς από κάθε πηγή, μείον οι άμεσοι φόροι, οι εισφορές για κοινωνική ασφάλιση, οι κρατήσεις του Ν. 4093/2012 ή υπέρ δημοσίου και η εισφορά αλληλεγγύης του Ν. 3986/2011, και αφού προστεθεί το σύνολο των επιδομάτων και άλλων ενισχύσεων, καθώς και το εισόδημα που απαλλάσσεται από το φόρο ή φορολογείται με ειδικό τρόπο, (βλ. για τον προσδιορισμό του την ΥΑ 130377/15 αρθ. 2).

β) Εύλογες δαπάνες διαβίωσης του οφειλέτη και της οικογένειάς του, όπως προσδιορίζονται στα αρθ. 5 παρ. 3 και 8 παρ. 2.

Για τον προσδιορισμό των δύο αυτών οικονομικών μεγεθών ισχύει ό,τι λέχθηκε παραπάνω στα πλαίσια της ρύθμισης του αρθ. 8 παρ. 2, οπότε δε χρειάζεται νέος προσδιορισμός τους στην απόφαση (και την αίτηση).

2. Αντικειμενική αξία της κατοικίας:

Τα προβλεπόμενα όρια είναι χαμηλότερα σε σχέση με το προγενέστερο δίκαιο, και συγκεκριμένα για άγαμο 180.000 ευρώ + 40.000 ευρώ για έγγαμο + 20.000 ευρώ για κάθε παιδί μέχρι τα τρία.

Ήδη με τη διάταξη του αρθ. 62 παρ. 3 ν. 4549/18, η οποία εφαρμόζεται και επί των εκκρεμών αιτήσεων (αρθ. 68 μεταβατικών διατάξεων) προβλέπεται η δυνατότητα να ληφθεί υπόψη αντί της αντικειμενικής ή εμπορική αξία του ακινήτου της κατοικίας, ορίζοντας και τη διαδικασία υπό την οποία θα οριστεί το ύψος της. Αυτό μπορεί να ζητηθεί είτε από πιστωτή, είτε από τον οφειλέτη ανάλογα με το αν η εμπορική

αξία είναι μεγαλύτερη ή μικρότερη της αντικειμενικής και υπερβαίνει ή όχι τα παραπάνω όρια που ορίζει ο νόμος.

3. Συνεργάσιμος δανειολήπτης

Θεσπίζεται ως υποχρεωτικό προαπαιτούμενο ο χαρακτηρισμός του οφειλέτη ως «συνεργάσιμου δανειολήπτη», σύμφωνα με τον Κώδικα Δεοντολογίας. Ο οφειλέτης πρέπει να συμμετέχει ενεργά στη θεσπιζόμενη από τον Κώδικα Δεοντολογίας διαδικασία ώστε να εξασφαλίσει το χαρακτηρισμό του ως «συνεργάσιμου δανειολήπτη», και να εντάξει στη ρύθμιση της διάσωσης την κύρια κατοικία του. Όμως δεν απαιτείται και να συμφωνήσει ο οφειλέτης με την πρόταση του πιστωτή του, αρκεί η συμμετοχή του στη διαδικασία εξεύρεσης λύσης προς διευθέτηση του χρέους (βλ. και σε Βενιέρη-Κατσά εκδ. 3η σελ. 637 και εισήγηση Αρβανιτίδη στο σεμινάριο της ΕΣΔ της 3-4/11/15). Συνεπώς η ενδεχόμενη άρνησή του στην προτεινόμενη από την τράπεζα λύση δεν έχει συνέπειες.

Ο Κώδικας Δεοντολογίας δεν καταλαμβάνει άλλους πιστωτές πλην των τραπεζών, ούτε τα δάνεια από τράπεζες των οποίων οι συμβάσεις έχουν καταγγελθεί.

Εφόσον εισάγεται ως προϋπόθεση της ένταξης στη ρύθμιση της διάσωσης της κύριας κατοικίας του οφειλέτη, ο χαρακτηρισμός του ως συνεργάσιμου δανειολήπτη, θα πρέπει να αναφέρεται στην αίτηση ότι ήταν συνεργάσιμος όποτε του ζητήθηκε από τους πιστωτές του πιστωτικά ιδρύματα, οι οποίοι και θα πρέπει να αποδείξουν το αντίθετο. Δεν αρκεί όμως για το σχηματισμό δικανικής πεποίθησης το σχετικό πιστοποιητικό της τράπεζας, το οποίο δε δεσμεύει το δικαστήριο. Αν είναι ή όχι συνεργάσιμος δανειολήπτης θα αποδειχθεί, επί αμφισβήτησης, από το σύνολο των αποδείξεων. Έτσι μπορεί να κριθεί ότι η ανταπόκριση στην πρόσκληση για ενημέρωση της μεταβολής της οικονομικής του κατάστασης μετά την προθεσμία των 15 ημερών, ή και η παράλειψη ακόμη της ενημέρωσης επουσιώδους όμως μεταβολής (τέτοιας, δηλαδή που δεν θα στοιχειοθετούσε ανειλικρίνεια κατά το αρθ. 10 του νόμου) δεν τον καθιστά μη συνεργάσιμο.

Σημειωτέον ότι ο Κώδικας Δεοντολογίας εφαρμόζεται από 1-1-16, χρόνο από τον οποίο οι τράπεζες μπορούν να προσφύγουν στην προβλεπόμενη στον κώδικα αυτό διαδικασία για διευθέτηση της οφειλής.

ΠΟΣΟ ΑΠΟΠΛΗΡΩΜΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΣΩΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

Η διάταξη του αρθ. 9 παρ. 2 ορίζει ότι, «Το σχέδιο διευθέτησης οφειλών θα προβλέπει ότι ο οφειλέτης θα καταβάλλει το μέγιστο της δυνατότητας αποπληρωμής του και ότι καταβάλλει ποσό τέτοιο ώστε οι πιστωτές του δεν θα βρεθούν, χωρίς τη συναίνεσή τους, σε χειρότερη οικονομική θέση από αυτήν στην οποία θα βρίσκονταν σε περίπτωση αναγκαστικής εκτέλεσης».

Κατά την αιτιολογική έκθεση «Ειδική μέριμνα λαμβάνεται ώστε να μην βλάπτονται τα συμφέροντα των πιστωτών, καθώς τίθεται ως βάση του

ποσού που θα λάβουν δυνάμει του σχεδίου ρύθμισης το ποσό το οποίο θα ελάμβαναν σε περίπτωση αναγκαστικής εκτέλεσης της κύριας κατοικίας του οφειλέτη.».

Από τη διατύπωση της διάταξης αυτής σε συνδυασμό και με την αιτιολογική έκθεση σαφώς προκύπτει ότι το ποσό που τελικά θα επιβαρυνθεί ο οφειλέτης για τη διάσωση της κατοικίας του είναι αυτό που θα απέδιδε ένας αναγκαστικός πλειστηριασμός του ακινήτου της κατοικίας, δηλαδή το ποσό που θα επιτυγχανόταν από την αναγκαστική εκποίηση μείον τις δαπάνες εκτέλεσης. Το ποσό αυτό αποτελεί υποχρεωτικό αντάλλαγμα, το οποίο ο οφειλέτης θα πληρωθεί οπωσδήποτε ανεξάρτητα από την οικονομική του δυνατότητα. Αυτό υπό την προϋπόθεση βέβαια ότι τα χρέη του, που απομένουν μετά την αφαίρεση του ποσού των καταβολών επί τριετία του αρθ. 8 παρ. 2 υπερβαίνουν το ποσό αυτό. Γιατί διαφορετικά θα κληθεί να καταβάλει ποσό ίσο με το υπόλοιπο των χρεών του, τα οποία και θα εξοφλήσει πλήρως.

Η εκτίμηση του ποσού αυτού θα γίνει κατ' αρχάς, κατά τα οριζόμενα στην 54/15 απόφαση της ΤτΕ, δηλαδή από εκτιμητή που θα ορίσει ο πιστωτής με την μεγαλύτερη εξασφαλισμένη απαίτηση, ή και από πιστοποιημένο εκτιμητή που μπορεί να ορίσει ο οφειλέτης ή ακόμη απ' αυτόν που θα ορίσει το δικαστήριο. Οι εκτιμητές αυτοί θα προσδιορίσουν το ποσό αποπληρωμής αφού λάβουν υπόψη την τιμή πρώτης προσφοράς κατά τα αρθ. 954 παρ. και 993 παρ. 2 ΚΠολΔ (2/3 της εμπορικής αξίας του ακινήτου ή και υψηλότερη), καθώς και τα έξοδα της εκτέλεσης με βάση τους σχετικούς πίνακες των δικαστικών επιμελητών και του υπαλλήλου της εκτέλεσης. Οι εκτιμήσεις αυτές δεν είναι δεσμευτικές για το δικαστήριο αλλά αξιολογούνται ελεύθερα (βλ. και την 54/15 απόφαση της ΤτΕ), η δε κρίση θα σχηματιστεί από το σύνολο των αποδεικτικών μέσων που θα προσκομιστούν (πχ εκτίμηση μεσίτη, αγγελίες σε εφημερίδες ή στο διαδίκτυο κλπ). Έτσι το δικαστήριο με βάση το σύνολο των αποδείξεων θα ορίσει το ποσό του ανταλλάγματος, που θα πρέπει να καταβάλει ο οφειλέτης για τη διάσωση της κατοικίας του, ίσο με την εμπορική αξία της κατοικίας ή 2/3 αυτής, εφόσον κριθεί ότι λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του ακινήτου, των συνθηκών της αγοράς κλπ, δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί μεγαλύτερη τιμή σε περίπτωση αναγκαστικής εκτέλεσης, μειωμένο κατά τα έξοδα της εκτέλεσης.

Ως έξοδα εκτέλεσης κατά τις διατάξεις των αρθ. 932 και 975 ΚΠολΔ νοούνται όλες οι δαπάνες που γίνονται από τον επισπεύδοντα την εκτέλεση δανειστή και αποβλέπουν στο γενικό συμφέρον όλων των δανειστών, εφόσον είναι αναγκαίες για τη διαδικασία της εκτέλεσης από την έναρξή της μέχρι και την περάτωσή της, δηλαδή ανάγονται στην προδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσης, στην κατάσχεση, στη συντήρηση του κατασχεθέντος πράγματος, στον πλειστηριασμό και στην κατάταξη των δανειστών. Τέτοια έξοδα είναι τα έξοδα και αμοιβή του δικ.

επιμελητή τόσο για την έκθεση κατάσχεσης όσο και για την αρχική τουλάχιστον περίληψη κατασχετήριας έκθεσης, η αμοιβή του υπαλλήλου του πλειστηριασμού, όπως τα όριά της καθορίζεται από τις οικείες υπουργικές αποφάσεις κλπ (Βλ. ΑΠ 14 και 1074/2015 ΝΟΜΟΣ).

ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗ ΤΟΥ ΟΦΕΙΛΕΤΗ ΚΑΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΤΟΥ

- Σύμφωνα με τη διάταξη του αρθ. 9 παρ. 2 ο οφειλέτης μπορεί να υποβάλλει σχέδιο διευθέτησης οφειλών ζητώντας να εξαιρεθεί από την εκποίηση το ακίνητο της κατοικίας του. Παράλληλα Με την 54/15 απόφαση της ΤτΕ ορίζεται και ένα δεύτερο οικονομικό μέγεθος αυτό της «μέγιστης δυνατότητας αποπληρωμής του οφειλέτη». Ο υπολογισμός της γίνεται κατά τα οριζόμενα στην απόφαση αυτή της ΤτΕ και το παράρτημα της, δηλαδή καθορίζεται αφενός από την «τρέχουσα ικανότητα αποπληρωμής», δηλαδή τη διαφορά μεταξύ διαθέσιμου εισοδήματος και ευλόγων δαπανών διαβίωσης και αφετέρου από τη «μελλοντική ικανότητα αποπληρωμής», η οποία προκύπτει από την ενσωμάτωση ανά 5ετία στο ποσό της τρέχουσας ικανότητας αποπληρωμής τιμαριθμικής προσαύξησης ύψους 5% (που μπορεί να είναι μεγαλύτερη ή μικρότερη στις περιπτώσεις που ορίζει η απόφαση της ΤτΕ)

Με τη διάταξη του αρθ. 9 παρ. 2 εδ. α' και την 54/15 απόφαση της ΤτΕ θεσπίζεται δυνατότητα του οφειλέτη να ορίσει με το σχέδιο διευθέτησης για την εξαίρεση από την εκποίηση της κατοικίας του τις καταβολές που επιθυμεί με βάση τα οικονομικά του δεδομένα, με τις οποίες καταβολές θα γίνει η αποπληρωμή του πιο πάνω ανταλλάγματος της διάσωσης, το οποίο σημειώνεται είναι σε κάθε περίπτωση υποχρεωτικό (βλ. για τη θέση αυτή και σε Βενιέρη-Κατσά εκδ. 3η σελ. 642).

Ποιά είναι η έννοια της διάταξης αυτής.

Πέντε είναι οι καθοριστικοί παράγοντες της ρύθμισης αυτής.

1. Το ποσό που θα επιτυγχανόταν από την αναγκαστική εκποίηση του ακινήτου της κατοικίας, που αποτελεί το υποχρεωτικό αντάλλαγμα για τη διάσωση.

2. Η διάρκεια της ρύθμισης που θα προκριθεί για το συγκεκριμένο οφειλέτη στα χρονικά όρια που ορίζει ο νόμος.

3. Το ποσό της μηνιαίας υποχρεωτικής δόσης, που προκύπτει από τη διαίρεση των προηγούμενων δύο μεγεθών.

4. Η τρέχουσα ικανότητα αποπληρωμής του οφειλέτη, που ταυτίζεται με το ποσό που ορίστηκε ως μηνιαία δόση στα πλαίσια της ρύθμισης του αρθ. 8 παρ. 2, δηλαδή διαθέσιμο εισόδημα μείον εύλογες δαπάνες διαβίωσης.

5. Η μελλοντική ικανότητα αποπληρωμής του οφειλέτη, η οποία θα προκύψει από τις αποδείξεις και συγκεκριμένα από το επάγγελμα, τις πηγές εισοδήματος, την ηλικία, τις οικογενειακές υποχρεώσεις κλπ του συγκεκριμένου οφειλέτη, με δύο βασικούς προσδιοριστικούς της βελτίωσής της παράγοντες, την αύξηση των εισοδημάτων ή τη μείωση των δαπανών.

Ο οφειλέτης για να αξιοποιήσει τη δυνατότητα που του παρέχει η διάταξη αυτή να προσδιορίσει εκείνος τον τρόπο εκπλήρωσης της επιβαλλόμενης από το νόμο πρόσθετης υποχρέωσης (χρέους) για τη διάσωση της κατοικίας του, θα πρέπει, α) να προτείνει μηνιαία δόση τέτοια που να μην αφήνεται σημαντικά απ' αυτή της υποχρεωτικής δόσης και β) να επικαλεσθεί και αποδείξει μελλοντική ικανότητα αποπληρωμής τέτοια που να μπορεί να καλύψει τη διαφορά στα χρονικά όρια της διάρκειας της ρύθμισης.

Συνεπώς η ευχέρεια αυτή μικρή πρακτική αξία θα έχει. Και αυτό, γιατί όσο μεγαλύτερη είναι η διαφορά μεταξύ προτεινόμενου ποσού και αυτού της υποχρεωτικής δόσης τόσο δυσκολότερη θα είναι η δυνατότητα κάλυψής της με τις μελλοντικές καταβολές. Εκτός αυτού το δικαστήριο δεσμεύεται ως προς την τρέχουσα μέγιστη ικανότητα αποπληρωμής με το ποσό που έχει ήδη δεχθεί στα πλαίσια της ρύθμισης για καταβολές του αρθ. 8 παρ. 2, που ταυτίζεται επίσης μ' αυτό της διαφοράς των δύο μεγεθών (διαθέσιμο εισόδημα και εύλογες δαπάνες διαβίωσης) της 2ης προϋπόθεσης για ένταξη στη ρύθμιση της διάσωσης. Ακόμη ο οφειλέτης θα πρέπει να αποδείξει την αύξηση της μελλοντικής μέγιστης ικανότητας αποπληρωμής και μάλιστα στο βαθμό που θα καθιστά εφικτή την τήρηση της ρύθμισης. Θα πρέπει δηλαδή να αποδείξει γεγονότα τέτοια που δικαιολογούν τη μελλοντική αύξηση (μετά 5,10 ή 15 χρόνια) των εισοδημάτων του ή μείωση των εξόδων του (πχ αύξηση των αποδοχών του, μείωση των δαπανών λόγω ενηλικίωσης των παιδιών, ή ολοκλήρωση των σπουδών τους, ή αποπληρωμή δανείου συζύγου κλπ). Συνεπώς η πρακτική αξία της ρύθμισης αυτής είναι πολύ μικρή αν όχι ασήμαντη, αφού με τα σημερινά οικονομικά δεδομένα είναι σχεδόν αδύνατο να μπορεί ένας υπερχρεωμένος οφειλέτης με αποδεδειγμένη αδυναμία πληρωμών να αποδείξει ότι στο μέλλον θα αυξηθεί η μέγιστη ικανότητά του αποπληρωμής σε βαθμό που να μπορεί να ανταποκριθεί στην καταβολή μεγαλύτερου ποσού μηνιαίας δόσης για τη διάσωση της κατοικίας του. Και αν ακόμη δεχθούμε την τιμαριθμική αύξηση του 5% της ΤτΕ, η ελάφρυνση είναι ασήμαντη. Πχ επί μηνιαίας δόσης 300 ευρώ με βάση το υποχρεωτικό ποσό (πχ 72.000) και τη διάρκεια της ρύθμισης (20 χρόνια ή 240 μήνες), ο οφειλέτης για να εκπληρώσει τη ρύθμιση θα πρέπει να ξεκινήσει με μηνιαία δόση 280 περίπου ευρώ, δηλαδή η μηνιαία ελάφρυνσή του την 1η 5ετία θα είναι μόλις 20 ευρώ και τη 2η μόλις 6 ευρώ.

Συνεπώς κατά κανόνα το δικαστήριο, (το οποίο δε δεσμεύεται από το σχέδιο διευθέτησης του οφειλέτη), θα οδηγηθεί σε ρύθμιση που θα επιβάλλει στον οφειλέτη την υποχρεωτική δόση (βλ. παραπάνω), αφού προηγουμένως αποφανθεί αρνητικά για την πρότασή του για διαφορετικό τρόπο

εκπλήρωσης της υποχρέωσης, δοθέντος ότι είναι εξαιρετικά δύσκολο να αποδειχθεί τέτοια δυνατότητα του οφειλέτη. Θα αποφανθεί δηλαδή ότι δεν αποδείχθηκε τρέχουσα και μελλοντική ικανότητα αποπληρωμής τέτοια, από την οποία να προκύπτει με βεβαιότητα ότι θα εκπληρώσει με τον προτεινόμενο απ' αυτόν τρόπο την υποχρέωσή του αποπληρωμής του υποχρεωτικού ανταλλάγματος για τη διάσωση της κατοικίας, στα χρονικά πλαίσια διάρκειας της ρύθμισης, που θα ορίσει (βλ. σχέδιο απόφασης ως προς τη διάταξη για τη διάσωση της κατοικίας).

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΗ ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΣΩΣΗΣ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘ. 8 ΠΕΡΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΜΗΔΕΝΙΚΩΝ ΚΑΤΑΒΟΛΩΝ

Στη διάταξη του αρθ. 62 παρ. 6 του ν. 4549/18, η οποία καταλαμβάνει και τις υποθέσεις στις οποίες η απόφαση δημοσιεύτηκε πριν την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού (14-6-18) κατ' αρθ. 68 παρ. 11, ορίζεται ότι οι διατάξεις του αρθ. παρ. 3-6, εφαρμόζονται και στο σχέδιο διευθέτησης για την εξαίρεση από την εκποίηση της κατοικίας του οφειλέτη και ότι η μεταρρύθμιση της απόφασης γίνεται εντός των ορίων του αρθ. 9 παρ. 2 όπως εφαρμόστηκε από τη μεταρρυθμιζόμενη απόφαση.

Με τη διάταξη του αρθ. 9 παρ. 2 εδ. α' θεσπίζεται δυνατότητα του οφειλέτη να ορίσει με το σχέδιο διευθέτησης για την εξαίρεση από την εκποίηση της κατοικίας του τις καταβολές που επιθυμεί με βάση τα οικονομικά του δεδομένα, με τις οποίες καταβολές θα γίνει η αποπληρωμή του ανταλλάγματος της διάσωσης (βλ. για τη θέση αυτή και σε Βενιέρη-Κατσά εκδ. 3η σελ. 642). Όμως, όπως προαναφέρθηκε, το δικαστήριο δε δεσμεύεται από το σχέδιο διευθέτησης του οφειλέτη. Κατά κανόνα δε, θα οδηγηθεί σε ρύθμιση που θα επιβάλλει στον οφειλέτη την υποχρεωτική δόση για τη διάσωση της κατοικίας του (εμπορική αξία μείον έξοδα εκτέλεσης δια αριθμού δόσεων), αφού προηγουμένως αποφανθεί αρνητικά επί της πρότασής του για διαφορετικό τρόπο εκπλήρωσης της υποχρέωσης. Θα αποφανθεί δηλαδή ότι δεν αποδείχθηκε τρέχουσα και μελλοντική ικανότητα αποπληρωμής τέτοια, από την οποία να προκύπτει με βεβαιότητα ότι θα εκπληρώσει με τον

προτεινόμενο απ' αυτόν τρόπο την υποχρέωσή του αποπληρωμής του υποχρεωτικού ανταλλάγματος για τη διάσωση της κατοικίας, στα χρονικά πλαίσια διάρκειας της ρύθμισης, που θα ορίσει το δικαστήριο. Συνεπώς η πρακτική αξία της διάταξης περιορίζεται μόνο σε εκείνες τις περιπτώσεις που η ρύθμιση για τη διάσωση της κατοικίας έχει δεχθεί το σχέδιο διευθέτησης του οφειλέτη και έχει ορίσει η καταβολή των δόσεων να γίνουν με τον προτεινόμενο απ' αυτόν τρόπο. Στην περίπτωση αυτή και μόνο έχει εφαρμογή η νέα διάταξη και μπορεί να μεταρρυθμιστεί η απόφαση, μετά από αίτημα του οφειλέτη ή των πιστωτών ορίζοντας διαφορετικό τρόπο πληρωμής των δόσεων, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του αρθ. 8 παρ. 4, ακόμη και μηδενικές καταβολές για κάποιο διάστημα. Σε κάθε περίπτωση, όμως, η μεταρρυθμιστική απόφαση δεσμεύεται από τη ρύθμιση που όρισε η μεταρρυθμιζόμενη απόφαση ως προς το υποχρεωτικό ανάλλαγμα της διάσωσης της κατοικίας, το οποίο θα καταβληθεί οπωσδήποτε και δεν μπορεί να οριστεί μικρότερο ποσό, καθώς και ως προς το χρόνο αποπληρωμής του, όπως ρητά ορίζεται με τη διάταξη του αρθ. 62 παρ. 6 του ν. 4549/18,. Συνεπώς, εφόσον η απόφαση δε δέχθηκε το σχέδιο διευθέτησης του οφειλέτη (κανόνας) δεν υπάρχει πεδίο εφαρμογής της διάταξης αυτής.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

Στη νέα διάταξη του αρθ. 9 παρ 2 μετά τους ν. 4336 και 4346/15 έχει παραληφθεί η πρόβλεψη της δυνατότητας για χορήγηση περιόδου χάριτος. Αυτό, προφανώς, οφείλεται σε παραδρομή αφού έρχεται σε πλήρη αντίθεση με το όλο πνεύμα και το σκοπό των ρυθμίσεων του νόμου και ειδικά αυτής της διάταξης του αρθ. 8 παρ. 2, που προβλέπει τον ορισμό μηνιαίων καταβολών με βάση τα εισοδήματα και τις ανάγκες του οφειλέτη. Και αυτό γιατί, εφόσον συμπέσουν οι δύο ρυθμίσεις για μηνιαίες καταβολές, αυτές δηλαδή των αρθ. 8 παρ. 2 και 9 παρ. 2, ο οφειλέτης θα κληθεί να καταβάλει κατά την πρώτη ζετία, που θα λειτουργήσουν παράλληλα, ποσά σημαντικά μεγαλύτερα αυτών που δύναται με βάση τα εισοδήματα και τις ανάγκες του, που αποτελούν και τα κριτήρια για τον ορισμό του ποσού των καταβολών της ρύθμισης της

8 παρ. 2, γεγονός που οδηγεί με μαθηματική ακρίβεια στην έκπτωση του, αντί της επιδιωκόμενης απαλλαγής του. Γι' αυτό, η παράλειψη θα πρέπει να καλυφθεί ερμηνευτικά με βάση το πνεύμα των ρυθμίσεων του νόμου για την πραγμάτωση του επιδιωκόμενου μέσω αυτών σκοπού του. Εφόσον η εκπλήρωση της ρύθμισης του αρθ. 8 παρ. 2 εξαρτάται κατά το νόμο από τα εισοδηματικά κριτήρια που θεσπίζει η διάταξη αυτή, η δε πραγμάτωσή της είναι αδύνατη εφόσον λειτουργήσει παράλληλα με τη ρύθμιση του αρθ. 9 παρ. 2, αφού ανατρέπεται πλήρως η βάση της για τον ορισμό των δόσεων, δηλαδή η τρέχουσα ικανότητα αποπληρωμής του οφειλέτη, όπως αυτή κρίθηκε με βάση τα εισοδηματικά κριτήρια της διάταξης, θα πρέπει κατά λογική ακολουθία η δεύτερη ρύθμιση να έπεται της πρώτης. Αυτό μπορεί να συμβεί με τη χορήγηση ισόχρονης της πρώτης ρύθμισης περιόδου χάριτος ώστε να μη συμπέσουν οι δύο ρυθμίσεις, όπως ρητά προβλεπόταν από το προγενέστερο δίκαιο και έγινε δεκτό υπό την ισχύ του από τη νομολογία (βλ. την ΕιρΠατρ 350/16). Να σημειωθεί ότι περίοδος χάριτος επιβάλλεται να ορίζεται και επί μηδενικών καταβολών στα πλαίσια της ρύθμισης του αρθ. 8 παρ. 2, διαφορετικά είναι βέβαιο ότι ο οφειλέτης δεν θα μπορέσει να ανταποκριθεί στις καταβολές για τη διάσωση της κατοικίας του με αποτέλεσμα να καταγγεληθεί αυτή από τους πιστωτές.

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΟΣΟΥ ΤΩΝ ΡΥΘΜΙΣΕΩΝ ΤΩΝ ΑΡΘ. 8 ΠΑΡ. 2 ΚΑΙ 9 ΠΑΡ. 2

Στη διάταξη του αρθ. 62 παρ. 3 2β του ν. 4549/18, η οποία καταλαμβάνει και τις εκκρεμείς αιτήσεις κατ' αρθ. 68 παρ. 8, και πάλι δεν περιέχεται ρύθμιση για χορήγηση περιόδου χάριτος ώστε να μη συμπέσουν οι δύο ρυθμίσεις για μηνιαίες καταβολές, γεγονός που επισημαίνεται και στην αιτιολογική έκθεση. Επίσης επισημαίνεται ο κίνδυνος από την έλλειψη ρύθμισης για περίοδο χάριτος για τον οφειλέτη να καταβάλει ποσά που υπερβαίνουν την ικανότητα αποπληρωμής του με συνέπεια την έκπτωσή του, καθώς και ότι η χορήγηση περιόδου χάριτος από το δικαστήριο, όπως έγινε δεκτό νομολογιακά παρά την έλλειψη σχετικής πρόβλεψης στους ν. 4336 και 4346/15, θα έχει ως συνέπεια τη επιβάρυνση του οφειλέτη με τόκους αφού το αντίτιμο της διάσωσης καταβάλλεται εντόκως, καθώς και την επιμήκυνση της διάρκειας της ρύθμισης.

Με τη διάταξη λοιπόν αυτή, προβλέπεται πλέον, αντί της χορήγησης περιόδου χάριτος, η κατανομή των μηνιαίων δόσεων της ρύθμισης αρθ. 8 παρ. 2 και αυτής του αρθ. 9 παρ. 2

κατά το χρονικό διάστημα των καταβολών της πρώτης ρύθμισης, δηλαδή αυτό της τριετίας, ή των 3-5 χρόνων για τις αιτήσεις υπό το ν. 4161/13. Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή το δικαστήριο κατανέμει το ποσό των δύο δόσεων, αυτής δηλαδή με βάση την ικανότητα αποπληρωμής του οφειλέτη και αυτής για τη διάσωση της κατοικίας του, έτσι ώστε να μη χειροτερεύσει η θέση των πιστωτών σε σχέση με το ποσό που ορίστηκε να λάβουν ως αντάλλαγμα για τη διάσωση (αυτό που θα ελάμβαναν σε περίπτωση αναγκαστικής εκτέλεσης όπως αναφέρει η διάταξη και η αιτιολογική έκθεση). Θα πρέπει δηλαδή οι πιστωτές να λάβουν κατά τη διάρκεια της ρύθμισης του άρθ. 8 παρ. 2 οπωσδήποτε ποσό ίσο μ' αυτό του ανταλλάγματος της διάσωσης. Παράλληλα όμως ούτε ο οφειλέτης θα πρέπει να επιβαρυνθεί με καταβολές ποσού μεγαλύτερου αυτού που ορίστηκε από το δικαστήριο με εισοδηματικά κριτήρια στα πλαίσια της ρύθμισης του αρθ. 8 παρ. 2 (βλ. αιτιολογική έκθεση). Με βάση το παράδειγμα της αιτιολογικής έκθεσης αν το ποσό της μηνιαίας δόσης του αρθ. 8 παρ. 2 ορίστηκε σε 500 ευρώ και αυτό του ανταλλάγματος σε 350 ευρώ τότε η μηνιαία δόση του αρθ. 8 παρ. 2 θα πρέπει να οριστεί σε 150 ευρώ και τα υπόλοιπα ποσό των 350 ευρώ αποτελεί δόση της ρύθμισης της διάσωσης. Έτσι και οι δύο ρυθμίσεις τρέχουν συγχρόνως με μείωση του ποσού της δόσης του αρθ. 8 παρ. 2 και δε χρειάζεται να οριστεί περίοδος χάριτος. Σε περίπτωση συνυπολογισμού των προκαταβολών της προσωρινής διαταγής κλπ στη ρύθμιση του αρθ 8 παρ. 2, έχω την άποψη ότι θα πρέπει να γίνει στο αρχικό ποσό και όχι σ' αυτό που θα προκύψει μετά την κατανομή, γιατί διαφορετικά ενδέχεται λόγω της μείωσης του ποσού της δόσης να μην υπάρχουν πλέον περιθώρια συνυπολογισμού του ποσού που προκατέβαλε ο οφειλέτης παρότι προβλέπεται αυτό ρητά από το νόμο. Με βάση τη ρύθμιση αυτή και με δεδομένο ότι οι πιστωτές θα πρέπει οπωσδήποτε να λάβουν κατά τη διάρκεια της ρύθμισης του άρθ. 8 παρ. 2 ποσό ίσο μ' αυτό του ανταλλάγματος της διάσωσης, το δε επιπλέον ποσό και μόνο αποτελεί δόση της ρύθμισης του αρθ. 8 παρ. 2, η μεν ρύθμιση του αρθ. 9 παρ. 2 εξυπηρετείται εξ αρχής, αυτή δε του αρθ. 8 παρ. 2 έχει αντικείμενο μόνο αν υπάρχει πλεόνασμα από το υποχρεωτικό αντάλλαγμα της διάσωσης. Αν δεν υπάρχει τέτοιο ισχύει ως

ρύθμιση με μηδενικές καταβολές και ο οφειλέτης μπορεί μετά την πάροδο της 3ετίας να ζητήσει την κατ' αρθ. 11 παρ. 1 του νόμου πιστοποίηση της απαλλαγής του. Αυτό βέβαια στην εξαιρετική περίπτωση που ταυτίζονται τα ποσά των δύο δόσεων.

Όπως επισημαίνεται στην αιτιολογική έκθεση, στα πλαίσια της κατανομής θα πρέπει να τηρηθούν οι βασικές αρχές των δύο ρυθμίσεων, δηλαδή αυτή της μη υπέρβασης της ικανότητας αποπληρωμής του οφειλέτη, όπως ορίστηκε από το δικαστήριο, ως προς τη ρύθμιση του αρθ. 8 παρ. 2 και αυτή της καταβολής του υποχρεωτικού ανταλλάγματος στους πιστωτές ως προς τη ρύθμιση του αρθ. 9 παρ. 2.

Συνεπώς, αν το ποσό της ρύθμισης του αρθ. 8 παρ. 2 υπολείπεται αυτού της ρύθμισης της διάσωσης της κατοικίας, κατά την άποψή μου, δεν υπάρχει πεδίο εφαρμογής της νέας διάταξης περί κατανομής. Και αυτό γιατί αν το ποσό της ρύθμισης του αρθ. 8 παρ. 2, καταλογιστεί στη ρύθμιση του 9 παρ. 2 τότε ο οφειλέτης θα πρέπει να κληθεί να πληρώσει εξ αρχής και το ποσό της διαφοράς. Όμως δεν μπορεί να του επιβληθεί εξ αρχής, από την έναρξη δηλαδή της ρύθμισης του αρθ. 8 παρ. 2, η υποχρέωση να πληρώσει ολόκληρο το ποσό του ανταλλάγματος για τη διάσωση της κατοικίας αφού έτσι ακυρώνεται η ρύθμιση αυτή, η οποία στηρίζεται σε εισοδηματικά κριτήρια και παράλληλα πληρώνοντας ποσό που υπερβαίνει την ικανότητα αποπληρωμής του κινδυνεύει με έκπτωση, όπως επισημαίνεται και στην αιτιολογική έκθεση κατά τα προλεχθέντα. Ούτε όμως μπορεί το δικαστήριο να ορίσει να πληρώσει ποσό μικρότερο του υποχρεωτικού ανταλλάγματος της ρύθμισης του αρθ. 9 παρ. 2, αφού οι πιστωτές πρέπει να λάβουν οπωσδήποτε ό,τι θα ελάμβαναν σε περίπτωση αναγκαστικής εκποίησης της κατοικίας. Παράλληλα αν ο οφειλέτης κληθεί να καταβάλει το ποσό που ορίστηκε με βάση την ικανότητα αποπληρωμής του, δηλαδή μικρότερο ποσό του υποχρεωτικού ανταλλάγματος, ανακύπτει ζήτημα πότε και πως θα πληρωθεί το ποσό της διαφοράς.

Στην περίπτωση λοιπόν που το ποσό της ρύθμισης του αρθ. 8 παρ. 2 υπολείπεται αυτού της ρύθμισης της διάσωσης της κατοικίας, δεν υπάρχει πεδίο εφαρμογής της νέας διάταξης περί κατανομής, και θα πρέπει οι δύο ρυθμίσεις να ισχύσουν διαδοχικά, όπως και υπό το προγενέστερο δίκαιο με τη

χορήγηση στον οφειλέτη ισόχρονης της ρύθμισης του αρθ. 8 παρ. 2 περίοδο χάριτος ώστε να μη συμπέσουν οι δύο ρυθμίσεις, αφού δεν θα μπορεί να τις εξυπηρετήσει ταυτόχρονα, όπως έγινε δεκτό από τη νομολογία μετά τους ν. 4336 και 4346/15 (βλ. παραπάνω).

Η νέα αυτή ρύθμιση στις περιπτώσεις εφαρμογής της, όταν δηλαδή η μηνιαία δόση της ρύθμισης του αρθ. 8 παρ. 2 υπερβαίνει αυτή της ρύθμισης του αρθ. 9 παρ. 2 είναι ευνοϊκή για τον οφειλέτη, αφού μέρος της τελευταίας ρύθμισης ίσο με 36 δόσεις, όση δηλαδή η διάρκεια της ρύθμισης του αρθ. 8 εκπληρώνεται από τις καταβολές της τελευταίας ρύθμισης. Δεν περιέχεται όμως ρητή πρόβλεψη στη διάταξη για το αν το ποσό της δόσης που καταλογίζεται στη ρύθμιση της διάσωσης της κατοικίας θα είναι έντοκο, όπως ορίζει ο νόμος. Όμως ορίζεται ότι οι πιστωτές θα πρέπει να λάβουν το ποσό που θα ελάμβαναν σε περίπτωση αναγκαστικής εκτέλεσης ώστε να μη χειροτερεύσει η θέση τους. Συνεπώς το ποσό αυτό θα είναι έντοκο. Το ύψος λοιπόν της μηνιαίας δόσης της ρύθμισης του αρθ. 9 παρ. 2 θα πρέπει να υπολογιστεί και με τους τόκους που αναλογούν και κατά το ποσό αυτό θα γίνει η κατανομή των δόσεων των δύο ρυθμίσεων.

- Η νομοθετική μεταβολή της κατανομής των μηνιαίων δόσεων των δύο ρυθμίσεων αποτελεί κατ' αρθ. 758 ΚΠολΔ λόγο μεταρρύθμισης της απόφασης. Συνεπώς ο οφειλέτης μπορεί να ζητήσει με αίτηση μεταρρύθμισης να γίνει κατανομή των δόσεων, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της, η οποία θα ισχύσει από το χρόνο της απόφασης ή της αίτησης μεταρρύθμισης, για όσο χρόνο υπολείπεται μέχρι να ολοκληρωθεί η ρύθμιση του αρθ. 8 παρ. 2. Στην περίπτωση αυτή θα ανακληθεί και η διάταξη για τη χορήγηση περιόδου χάριτος.

- Η απαλλαγή του οφειλέτη κατ' αρθ. 11 παρ. 1 του νόμου επέρχεται με την τήρηση των όρων της ρύθμισης του αρθ. 8 παρ. 2, όπως διαμορφώθηκε μετά την κατανομή των μηνιαίων δόσεων. Εφόσον η εκπλήρωση της υποχρέωσης του οφειλέτη για παράλληλες καταβολές έγινε πλημμελώς, έτσι ώστε να καλύπτεται μόνο το ποσό της μηνιαίας δόσης της ρύθμισης του αρθ. 8 παρ. 2, όχι όμως και αυτό της ρύθμισης του αρθ. 9 παρ. 2, θα καταλογιστούν στη βασική ρύθμιση του αρθ. 8

παρ. 2 και όχι σ' αυτή της διάσωσης της κατοικίας, έστω και αν καλύπτεται η μηνιαία δόση της. Και αυτό γιατί, εφόσον κηρυχθεί έκπτωτος ο οφειλέτης ή δεν ευοδωθεί η απαλλαγή του κατ' εφαρμογή του αρθ. 11 του νόμου ανατρέπεται και η ρύθμιση του αρθ. 9 παρ. 2, η οποία είναι μεν ανεξάρτητη πλην όμως προϋποθέτει την απαλλαγή του, αφού διαφορετικά οι απαιτήσεις των πιστωτών επανέρχονται στο αρχικό τους ύψος κατ' αρθ. 11 παρ. 3 του νόμου αφαιρουμένων των ποσών που καταβλήθηκαν.

ΔΙΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΠΟΣΟΥ ΤΩΝ ΔΟΣΕΩΝ

Η διανομή του ποσού των δόσεων υπό το ν. 4336/15, δηλαδή για τις αιτήσεις που κατατέθηκαν μεταξύ 14-8 και 31-12-15 προβλέπεται συμμέτρως σ' όλους τους πιστωτές ανεξάρτητα αν έχουν εμπράγματη ασφάλεια στο ακίνητο της κατοικίας ή όχι ή γενικό προνόμιο.

Ως προς τις μεταγενέστερες αιτήσεις, αυτές μετά την 1-1-16 ο ν. 4346/15 προβλέπει τη διανομή του ποσού των μηνιαίων δόσεων κατά αναλογική εφαρμογή των διατάξεων των αρθ. 974 επ. ΚΠολΔ, δηλαδή με τη σύνταξη πίνακα κατάταξης και τη διάκριση μεταξύ ενέγγυων, προνομιούχων και ανέγγυων πιστωτών κατά την αναλογία που προβλέπεται από τη διάταξη του αρθ. 976 ΚΠολΔ (βλ. ΕιρΠατρ 33 και 34/18 κλπ, καθώς και σχετ. παραδειγμα διανομής σε Τάσο Αθανασόπουλο «Η ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΜΕΤΑ ΤΟ Ν. 4335/15 » σελ. 369 επ.) Η σύνταξη του πίνακα κατάταξης και η διανομή κατά τη σειρά και αναλογία που προβλέπεται από τις διατάξεις αυτές είναι ένα ακόμη πρόβλημα για το δικαστήριο, αφού καλείται ουσιαστικά να εκτελέσει και καθήκοντα υπαλλήλου του πλειστηριασμού. Μάλιστα καθίσταται εντονότερο εφόσον αποδεχθεί το σχέδιο διευθέτησης του οφειλέτη για σταδιακά ανά 5ετία αυξανόμενες δόσεις, οπότε θα χρειαστεί να συντάξει τέσσερις πίνακες διανομής. Ενδεχόμενη παράλειψη να κατανείμει το ποσό της δόσης πιθανόν να καθιστά τη διάταξη της απόφασης αόριστη (αντ. Βενιέρης-Κατσάς εκδ. 3 σελ. 640 κατά τον οποίο αρκεί η παραπομπή στις σχετικές διατάξεις). Όμως ποιος θα ορίσει το ποσό που δικαιούται κάθε πιστωτής; Αν αφεθεί στους διαδίκους μπορεί να δημιουργηθούν αμφισβητήσεις και εσφαλμένες καταβολές, γεγονός που θα γεννήσει αξιώσεις επιστροφής των επιπλέον καταβληθέντων στους πραγματικού δικαιούχους και πλημμελή τήρηση της ρύθμισης από τον οφειλέτη.

5. Ειδικά θέματα

Α. Η ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ν. 4336/15 και 4346/15 ΚΑΙ Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΣΤΙΣ ΕΚΚΡΕΜΕΙΣ ΑΙΤΗΣΕΙΣ

Στους ν. 4336 και 4346/15 περιλαμβάνεται μεταβατική διάταξη, η οποία απαγορεύει ρητά την αναδρομική ισχύ των διατάξεών τους. Η

νομοθετική, λοιπόν, βούληση είναι οι νέες ρυθμίσεις να ενεργούν για το μέλλον και όχι αναδρομικά. Συνεπώς, εφαρμοστέο δίκαιο ως προς τις εκκρεμείς αιτήσεις αναφορικά με τα υπαγόμενα ή μη σε ρύθμιση χρέη, τη διάρκεια της ρύθμισης του αρθ. 8 παρ. 2, τις προϋποθέσεις διάσωσης της κατοικίας (αντάλλαγμα με βάση την αντικειμενική αξία, τόπος διανομής στους πιστωτές), είναι το δίκαιο που ίσχυε κατά το χρόνο κατάθεσης της αίτησης, δηλαδή οι διατάξεις του ν. 3869/10 όπως τροποποιήθηκαν με το ν. 4161/13.

Ενδεχόμενο αίτημα του οφειλέτη για υπαγωγή της υπόθεσης στο νέο νομοθετικό καθεστώς δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί ως επιτρεπτή κατ' αρθ. 751 ΚΠολΔ, μεταβολή του αιτήματος ως προς το εφαρμοστέο δίκαιο και να οδηγήσει στην εφαρμογή για την όλη υπόθεση των νέων διατάξεων. Κάτι τέτοιο θα οδηγούσε σε αποδοχή της ευχέρειας του διαδίκου να επιλέξει εκείνος, το εφαρμοστέο για την υπόθεσή του νομοθετικό καθεστώς. Για το νομοθετικό όμως καθεστώς, στο οποίο θα ενταχθεί η υπόθεση αποφασίζει κυριαρχικά το δικαστήριο, με βάση τις ισχύουσες διατάξεις διαχρονικού δικαίου, τις οποίες εφαρμόζει αυτεπάγγελτα, χωρίς να δεσμεύεται από ενδεχόμενη επίκλησή τους από το διάδικο.

ΕΙΔΙΚΑ Η ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΕΝΤΑΞΗΣ ΕΞΑΙΡΕΤΕΩΝ ΥΠΟ ΤΟ ΠΡΟΓΕΝΕΣΤΕΡΟ ΔΙΚΑΙΟ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΛΟΓΩ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΠΡΟΒΛΕΨΗΣ ΓΙΑ «ΕΠΑΝΥΠΟΒΟΛΗ » ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΓΙΑ «ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ » ΑΙΤΗΣΗ (βλ. παραπάνω).

ΕΙΔΙΚΑ Η ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΕΝΤΑΞΗΣ ΕΞΑΙΡΕΤΕΩΝ ΥΠΟ ΤΟ ΠΡΟΓΕΝΕΣΤΕΡΟ ΔΙΚΑΙΟ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ ΛΟΓΩ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΠΡΟΒΛΕΨΗΣ ΓΙΑ «ΕΠΑΝΥΠΟΒΟΛΗ » ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΓΙΑ «ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ » ΑΙΤΗΣΗ (βλ. παραπάνω).

Β. Η ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ν. 4336/15 και 4346/15 ΚΑΙ Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΣΤΙΣ ΟΡΙΣΤΙΚΑ ΚΡΙΘΕΙΣΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

- ΑΝΑΚΛΗΣΗ Ή ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΟΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΩΣΤΕ ΝΑ ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΤΕΙ ΣΤΟ ΝΕΟ ΔΙΚΑΙΟ

Μεταρρύθμιση

Υπάρχει δυνατότητα ανάκλησης ή μεταρρύθμισης κατ' αρθ. 758 ΚΠολΔ της οριστικής απόφασης ώστε να εφαρμοστούν οι νέες ρυθμίσεις του

νόμου;

Όπως γίνεται πάγια δεκτό από τη νομολογία, η μεταβολή του νομοθετικού καθεστώτος, και η μεταστροφή της νομολογίας σε σχέση με νομικό ζήτημα, θεωρούνται μεταβολή των συνθηκών, η οποία επιτρέπει την ανάκληση ή μεταρρύθμιση της οριστικής απόφασης κατ' αρθ. 758 ΚΠολΔ.

Όμως στο παραπάνω ερώτημα η απάντηση θα πρέπει να είναι αρνητική.

Σύμφωνα με την ρητώς εκπεφρασμένη νομοθετική βούληση στις μεταβατικές διατάξεις των ν. 4336 και 4346/15 οι νέες ρυθμίσεις ενεργούν για το μέλλον και δεν έχουν αναδρομική ισχύ.

Επομένως τυχόν ανάκληση ή μεταρρύθμιση των οριστικών αποφάσεων ώστε να εφαρμοστούν οι νέες ρυθμίσεις (ένταξη εξαιρετέων απαιτήσεων, επί μέρους ρυθμίσεις αρθ. 8 και 9 παρ. 2 κλπ), θα προσδώσει αναδρομική ισχύ στις διατάξεις των νέων νόμων κάτι που απαγορεύεται ρητά από τις μεταβατικές διατάξεις τους και γι' αυτό θα πρέπει να αποκρουστεί (βλ. σχετική μελέτη του Δικηγόρου - Μέλους Ενώσεως Ελλήνων Δικονομολόγων κ. Βασιλείου Σταματόπουλου στο «ΝΟΜΙΚΟ ΒΗΜΑ» τομ. 64 (2016) 2224 - 2227).

Πέραν αυτού, προϋπόθεση για την ανάκληση ή μεταρρύθμιση κατά τη διάταξη αυτή, είναι «να μην ορίζεται διαφορετικά στο νόμο», δηλαδή στη διάταξη περιέχεται ρητή επιφύλαξη. Τέτοιες δε περιπτώσεις, στις οποίες δε συγχωρείται η ανάκληση ή μεταρρύθμιση είναι εκείνες στις οποίες υπάρχει αντίθετη ρύθμιση, καθώς και εκείνες στις οποίες επιβάλλεται η σταθερότητα του ρυθμιστικού μέτρου.

Εφόσον, λοιπόν, γίνει δεκτή η δυνατότητα μεταρρύθμισης της οριστικής ρύθμισης με την επίκληση της μεταβολής του νομοθετικού καθεστώτος και τροποποιηθούν οι οριστικές αποφάσεις ώστε να προσαρμοστούν στο νέο καθεστώς θα πρέπει να ανατραπούν όλες οι αποφάσεις, πολλές από τις οποίες στο σύνολο των ρυθμίσεων. Ενδεικτικά: Η ενδεχόμενη ένταξη εξαιρούμενης πριν απαίτησης πχ του Δημοσίου, θα επιφέρει ανακατατάξεις σε όλες τις γενόμενες ρυθμίσεις.

Ειδικότερα α) σ' αυτή του αρθ. 8 παρ. 2 για μηνιαίες καταβολές, με την αναδιανομή τους, ενώ θα εγερθούν και ζητήματα υποκατάστασης και επιστροφής των αδικαιολογήτως ληφθέντων από τους άλλους πιστωτές,

εξαιτίας του μη συνυπολογισμού εξαρχής της απαίτησης του νέου πιστωτή στη διανομή του ποσού των μηνιαίων καταβολών.

β) Ως προς τη ρύθμιση του αρθ. 9 παρ. 2, για τη διάσωση της κατοικίας, λόγω μεταβολής του τρόπου υπολογισμού και κατ' επέκταση του ποσού του ανταλλάγματος για τη διάσωση, επίσης δε του τρόπου διανομή του στους πιστωτές. Ειδικά μετά την τελευταία νέα ρύθμιση ως προς τις διαφορετικές προϋποθέσεις που θέτει ο ν. 4346/15 για την ένταξη του οφειλέτη στη ρύθμιση της διάσωσης, ενδέχεται ακόμη και να ανακληθεί η απόφαση ως προς τη ρύθμιση της διάσωσης, εφόσον δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις που τάσσει ο ν. 4346/15, με παράλληλη αντικατάστασή της απ' αυτή του αρθ. 9 παρ. 1 για εκποίηση του ακινήτου της κατοικίας.

Η μεταρρύθμιση της ίδιας οριστικής απόφασης ως προς τη ρύθμιση της διάσωσης μπορεί να γίνει περισσότερες της μια φορές, και με αντίστροφα αποτελέσματα ως προς τον ωφελούμενο κάθε φορά, ανάλογα με ποια συμφέροντα εξυπηρετούνται μετά από κάθε νομοθετική μεταρρύθμιση, ως προς το ανάλλαγμα (85% της εμπορικής αξίας της κατοικίας, 80% της αντικειμενικής αξίας της κατοικίας, ποσό ίσο με την εμπορική αξία μείον τα έξοδα πλειστηριασμού) ή τον τρόπο διανομής του (προνομιακά αρχικά, συμμετρως στη συνέχεια ή κατ' αρθ. 975 επ. σήμερα), λόγω και της μακράς διάρκειας της ρύθμισης.

Παράδειγμα οι αποφάσεις που μεταρρύθμισαν οριστικές ρυθμίσεις προκειμένου ο προσδιορισμός της αξίας της κατοικίας να γίνει με βάση την αντικειμενική της αξία μετά το ν. 4161/13, αντί της μεγαλύτερης εμπορικής της αξίας που είχε οριστεί, μπορούν ξανά να μεταρρυθμιστούν με αίτηση των πιστωτών αυτή τη φορά, που έχουν έννομο συμφέρον να ζητήσουν τον ορισμό μεγαλύτερου ποσού καταβολών με βάση την εμπορική αξία της κατοικίας κατά το ν. 4346/15, δηλαδή ουσιαστικά με την επαναφορά της αρχικής ρύθμισης, γεγονός που καταδεικνύει την αβεβαιότητα και ανασφάλεια δικαίου που δημιουργείται.

Τα ίδια ισχύουν και εφόσον γίνει δεκτή η δυνατότητα μεταρρύθμισης της απόφασης λόγω πραγματικών μεταβολών της αντικειμενικής ή εμπορικής αξίας του ακινήτου της κατοικίας, οι οποίες είναι βέβαιες λόγω της μακράς διάρκειας της ρύθμισης.

Έτσι η ρύθμιση αυτή θα υπόκεινται σε πολυάριθμες, αλληπάλληλες ανατροπές, σε βαθμό που να μη γνωρίζει ο οφειλέτης τι τελικά θα πληρώσει για να πετύχει τη διάσωση της κατοικίας του, οι δε πιστωτές αν και σε ποιο βαθμό θα ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις τους μέσω της ρύθμισης αυτής.

Καθίσταται επομένως εμφανές, ότι η ενδεχόμενη μεταρρύθμιση της απόφασης ώστε να προσαρμοστεί στις νέες ρυθμίσεις, ή λόγω πραγματικών μεταβολών της αντικειμενικής ή εμπορικής αξίας του ακινήτου της κατοικίας, θα προκαλέσει σύγχυση στα εμπλεκόμενα μέρη, και θα διαταραχθεί σε μεγάλο βαθμό η επιβαλλόμενη σταθερότητα του ρυθμιστικού μέτρου και η ασφάλεια δικαίου που διέπει τη γενόμενη ρύθμιση γι' αυτό θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να αποκλειστεί (βλ. ΕιρΠατρ 1027/2017 και ΕιρΧαν 573/2015 ΝΟΜΟΣ, παρατηρήσεις Κρητικού κάτω από την ΕιρΑθ 138/13 ΕφΑΔ 2013, επίσης σε Κρητικό «Ρύθμιση Οφειλών Υπερχρεωμένων Φυσικών Προσώπων», εκδ. 3^η σελ. 346 και εκδ. 4^η σελ. 431 και εισήγηση Γεωργίου Ευστρατιάδη στο σεμινάριο της ΕΣΔ Της 29^{ης}-9-2010).

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο κ. Σταματόπουλος στη μελέτη του, «αντίθετη ερμηνευτική εκδοχή θα προκαλέσει προεχόντως πραγματικό «έμφραγμα» στην ομαλή λειτουργία των δικαστηρίων, τα οποία, πέραν του νομοθετικά επιβεβλημένου επαναπροσδιορισμού και της ταχείας διεκπεραίωσης του ήδη υπερβολικά μεγάλου αριθμού εκκρεμών υποθέσεων, θα επιβαρυνθούν υπερμέτρως και με την εκ νέου ακόμα και επανειλημμένη ενασχόλησή τους με τις ήδη κριθείσες οριστικώς υποθέσεις. Και αυτό εις το διηνεκές! »

ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘ. 758
ΚΠΟΛΔ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΣΩΣΗΣ ΤΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΕΠΙ
ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΤΩΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ

Κατ' εξαίρεση πρέπει να γίνει δεκτή η δυνατότητα μεταρρύθμισης των οριστικών αποφάσεων ως προς τη ρύθμιση του αρθ. 9 παρ. 2 κατ' εφαρμογή της γενικής διάταξης του αρθ. 758 ΚΠολΔ σε ειδικές

περιπτώσεις που επιβάλλουν την τροποποίηση της απόφασης(βλ. και σε Κρητικό οπ εκδ. 4η σελ. 431).

Τέτοιες περιπτώσεις μπορεί να είναι οι ακόλουθες:

1. Επί τροποποίησης της ρύθμισης του αρθ. 8 παρ. 2 του νόμου, κατ' εφαρμογή των διατάξεων των αρθ. 8 παρ. 4 και 5, ενδέχεται ο επαναπροσδιορισμός των μηνιαίων δόσεων να θίξει το κεφάλαιο της απόφασης, με το οποίο είχε διαταχθεί η εξαίρεση από την εκποίηση της κύριας κατοικίας του (βλ. γι' αυτές ΕιρΠατρ 640- 2014, 147/13 ΤΝΠ-ΝΟΜΟΣ και ΕιρΠατρ 662/15).

2. Άλλη περίπτωση είναι αυτή της ολοκλήρωσης της ρύθμισης του αρθ. 9 παρ. 1 με την εκποίηση περιουσιακού στοιχείου του οφειλέτη που διατάχθηκε και τη διανομή του προϊόντος της στους πιστωτές, μετά την οποία αποπληρώθηκε το χρέος του ή αποπληρώθηκε μέρος του, τέτοιο όμως που το υπόλοιπο είναι μικρότερο αυτού που εντάχθηκε στη ρύθμιση των αρθ. 9 παρ. 2 (βλ. και σε Βενιέρη-Κατσά «Εφαρμογή του Ν 3869/2010 για τα Υπερχρεωμένα Φυσικά Πρόσωπα» εκδ. 3η σελ. 630).

3. Μια τρίτη περίπτωση είναι αυτή της τελεσιδικίας της απόφασης του αρμόδιου δικαστηρίου αναφορικά με αμφισβητούμενη απαίτηση ή το ύψος της. (βλ. και σε Βενιέρη-Κατσά εκδ. 3η σελ. 629).

4. Ακόμη επί συνοφειλετών σ' ολόκληρο, καθένας θα πρέπει να εντάξει στην ατομική του ρύθμιση ολόκληρο το κοινό χρέος . Στην περίπτωση όμως που με τις καταβολές που θα οριστούν στην ατομική ρύθμιση για κάθε συνοφειλέτη υπερκαλύπτεται το κοινό χρέος τότε θα επέλθει εξόφλησή του σε χρόνο μικρότερο αυτού που όρισε το δικαστήριο με τις ατομικές τους ρυθμίσεις των αρθ. 8 και 9 παρ. 2, οπότε και θα πρέπει για το λόγο αυτό να τροποποιηθεί η τελευταία ρύθμιση ως προς τη διάρκειά της και τη διανομή του ποσού της μηνιαίας δόσης στους υπόλοιπους πιστωτές (εφόσον υπάρχουν).

6. Αίτηση και Απόφαση απαλλαγής επί Μικροοφειλών (αρθ. 5α ν. 4336/15), (βλ. σχέδια προσωρινής και οριστικής απαλλαγής).

ΣΚΟΠΟΣ

Με την εισαγόμενης με τη διάταξη αυτή διαδικασία προβλέπεται η ταχεία ρύθμιση των μικροοφειλετών με χρέη μέχρι 20.000 ευρώ, με την ολοσχερή διαγραφή των χρεών τους .

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ

Για την ένταξη του οφειλέτη στη ρύθμιση της διάταξης αυτής θα πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά αφενός οι βασικές προϋποθέσεις του αρθ. 1 παρ. 1 (φυσικό πρόσωπο στερούμενο πτωχευτικής ικανότητας, το οποίο έχει περιέλθει χωρίς δόλο σε κατάσταση μόνιμης και γενικής αδυναμίας πληρωμής των ληξιπρόθεσμων οφειλών του), επίσης τα χρέη θα πρέπει να έχουν τα χαρακτηριστικά που ορίζονται από τις διατάξεις των παρ. 2 και 3 του αρθ. 1, (να μην περιλαμβάνονται στα

εξααιρούμενα των ρυθμίσεων του νόμου). Αφετέρου οι ειδικές προϋποθέσεις του αρθ. 5α (να μη διαθέτει οποιαδήποτε ακίνητη περιουσία κλπ).

- Για τη διαγραφή των χρεών του οφειλέτη απαιτείται ειδικό αίτημα στην αίτησή του, η οποία πέραν του αιτήματος αυτού και των στοιχείων του αρθ. 5α του νόμου,

θα πρέπει να περιέχει και τα στοιχεία της αίτησης του αρθ. 4 παρ. 1 του νόμου πλην εκείνων που δεν προσιδιάζουν στην περίπτωση, (όπως σχέδιο διευθέτησης αφού δεν απαιτείται η τήρηση της προδικασίας του προδικαστικού συμβιβασμού, ή τα εισοδήματα της συζύγου, τα οποία δεν ενδιαφέρουν για την ένταξή του στην ειδική αυτή διαδικασία ρύθμισης και απαλλαγής). Όσον αφορά τα έγγραφα και την υπεύθυνη δήλωση ισχύουν όσα αναφέρονται παραπάνω για την αίτηση του αρθ. 4 παρ. 1.

Διαδικασία: Επί της ειδικής αυτής αίτησης ορίζεται μια δικάσιμος και συγκεκριμένα η πρώτη δικάσιμος της συνήθους αίτησης, αυτή της επικύρωσης του προδικαστικού συμβιβασμού, η οποία επομένως πρέπει να οριστεί εντός δύο μηνών από την κατάθεση της αίτησης. Ως προς το πρόελεγχο της αίτησης από τη γραμματεία, τις συνέπειες της κατάθεσής της (παύση της τοκογονίας, αυτοδίκαιη αναστολή του αρθ. 4 παρ. 5 εδ. στ') και τις επιδόσεις (σε πιστωτές, εγγυητή και συνοφειλέτη) ισχύουν τα ίδια όπως επί συνήθους αίτησης (αρθ. 4 και 5 του νόμου).

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ- ΑΠΟΦΑΣΗ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΑΠΑΛΛΑΓΗΣ

Εφόσον αποδειχθεί ότι συντρέχουν οι παραπάνω προϋποθέσεις το δικαστήριο θα εκδώσει απόφαση, με την οποία θα διατάσσει την προσωρινή απαλλαγή του οφειλέτη από τα χρέη του, για χρονικό διάστημα 18 μηνών.

ΕΚΠΤΩΣΗ

1. Το καθεστώς της προσωρινής απαλλαγής αποτελεί το προστάδιο της οριστικής απαλλαγής του. Συνεπώς κατά το 18μηνο της προσωρινής απαλλαγής θα πρέπει να μη συμβούν γεγονότα τέτοια που αναιρούν τις πιο πάνω προϋποθέσεις που θέτει ο νόμος για την επέλευση της οριστικής απαλλαγής, διαφορετικά δεν θα επέλθει η έννομη συνέπεια της οριστικής απαλλαγής με την πάροδο της 18μηνης προθεσμίας.

Μπορεί όμως και πριν την πάροδο της προθεσμίας αυτής ο οφειλέτης να εκπέσει από το ειδικό καθεστώς της προσωρινής απαλλαγής.

Αυτό μπορεί να συμβεί μετά από πρωτοβουλία κάποιου πιστωτή και εφόσον μεταβληθεί η περιουσιακή και εισοδηματική του κατάσταση. Δεν αρκεί όμως οποιαδήποτε μεταβολή, αλλά μόνο εκείνη που επιφέρει την άρση των προϋποθέσεων του νόμου για την ένταξή στο ειδικό καθεστώς της προσωρινής απαλλαγής (πχ κτήση ακίνητου περιουσιακού στοιχείου, ή εισοδήματος κλπ, βλ. παραπάνω).

Στο νόμο προβλέπεται και μια ακόμη περίπτωση έκπτωσης του οφειλέτη, αυτή της παράβασης της υποχρέωσης για ενημέρωση φακέλου.

Ειδικότερα, η έκπτωσή του μπορεί να επέλθει εφόσον παραλείψει να ενημερώσει το φάκελο για τυχόν μεταβολή της περιουσιακής ή εισοδηματικής του κατάστασης, ή εφόσον η γενόμενη ενημέρωση δεν ήταν ειλικρινής, ακόμη δε αν έγινε εκπρόθεσμα δηλαδή μετά την πάροδο του τριμήνου μέσα στο οποίο συνέβη. Και στην περίπτωση αυτή θα πρέπει η παράβαση να συνδέεται με ουσιώδη μεταβολή, τέτοια δηλαδή που να η δικαιολογεί πλέον την ένταξή του στο ειδικό καθεστώς της προσωρινής απαλλαγής, γιατί δεν συντρέχουν οι πιο πάνω προϋποθέσεις του νόμου και δεν αρκεί μόνο συμπεριφορά αντίθετη με τις επιβαλλόμενες υποχρεώσεις. Αυτό συνάγεται σαφώς από το όλο πνεύμα της διάταξης, αλλά και από το ότι για την έκπτωση της παρ. 3 ο νόμος ρητά απαιτεί η έκπτωση να δικαιολογείται από τη μεταβολή.

Ενόψει των προλεχθέντων η διάταξη της παρ. 2 περί έκπτωσης σε περίπτωση παράβασης της υποχρέωσης για ενημέρωση καθίσταται περιττή, αφού καλύπτει πλήρως από τη ρύθμιση της παρ. 3.

- Η έκπτωση δεν επέρχεται αυτοδίκαια αλλά χρειάζεται να το ζητήσει κάποιος από τους πιστωτές με σχετική αίτηση, που εκδικάζεται από το αρμόδιο ειρηνοδικείο με τη διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας, η δεν απόφαση υπόκειται σε έφεση. Για την αίτηση έκπτωσης δεν προβλέπεται προθεσμία, όπως στην περίπτωση της έκπτωσης του αρθ. 10 παρ. 1 και 11 παρ. 2. Ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων αυτών δεν είναι δυνατή λόγω της μικρής διάρκειας του καθεστώτος της προσωρινής απαλλαγής. Συνεπές είναι να δεχθούμε ότι η προθεσμία ταυτίζεται με το 18μηνο της διάρκειας της προσωρινής απαλλαγής, με την οποία και συνδέεται.

-Συνέπεια της έκπτωσης του οφειλέτη από το καθεστώς της προσωρινής απαλλαγής είναι η άρση της αυτοδίκαιης αναστολής των ατομικών καταδικωκτικών μέτρων.

Μπορεί όμως ο οφειλέτης να υποβάλει νέα αίτηση ένταξης στις ρυθμίσεις του αρθ. 8 του νόμου, χωρίς τον περιορισμό του αρθ. 8 παρ. 1 εδ. δ', χωρίς δηλαδή να περιμένει την παρέλευση ενός έτους, όπως ρητά ορίζεται στην παρ. 4 του αρθ. 5α.

ΟΡΙΣΤΙΚΗ ΑΠΑΛΛΑΓΗ

Κατά τη διάταξη του αρθ. 5α, η προσωρινή απαλλαγή του οφειλέτη χορηγείται για διάστημα δεκαοκτώ (18) μηνών.

Με την πάροδο λοιπόν του χρόνου του 18μήνου επέρχεται εκ του νόμου η διάπλωση της νομικής θέσης του οφειλέτη στην οποία αποσκοπεί, αυτή δηλαδή της οριστικής απαλλαγής από το σύνολο των χρεών του. Συνέπεια της απαλλαγής του οφειλέτη είναι η απόσβεση του συνόλου των χρεών του, που συνιστά περίπτωση άφεση χρέους. Η συνέπεια αυτή, όπως και επί απαλλαγής του αρθ. 11 παρ. 1 του νόμου, καταλαμβάνει τους πιστωτές και τις πιστώσεις που έχουν ενταχθεί στη διαδικασία της ρύθμισης, όχι όμως και εκείνους που δε μετείχαν, πχ επειδή δεν τους κοινοποιήθηκε η αίτηση και το δικαστήριο αγνοούσε την ύπαρξή τους ώστε να διατάξει την ένταξή τους κατ' αρθ. 8 παρ. 1γ' του νόμου

(εφόσον βέβαια υπάρχουν περιθώρια, δηλαδή τα χρέη δεν υπερβαίνουν τα 20.000 ευρώ), ως προς τους οποίους δεν αναπτύσσει αποτελέσματα η απαλλαγή του οφειλέτη.

-Η διάταξη αυτή του αρθ. 5α παραπέμπει ρητά ως προς το θέμα της οριστικής απαλλαγής σ' αυτή του αρθ. 11 παρ. 1. Συνεπώς ισχύουν αναλογικά όσα και επί της απαλλαγής του οφειλέτη με την τήρηση των όρων της ρύθμισης του αρθ. 8 του νόμου.

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ

Πάροδος του 18μήνου της προσωρινής απαλλαγής.

Μη μεταβολή κατά τη διάρκεια της προσωρινής απαλλαγής των προϋποθέσεων του νόμου, δηλαδή αύξηση των περιουσιακών στοιχείων πέραν των 1.000 ευρώ, διατήρηση των μηδενικών εισοδημάτων και της ιδιότητας του συνεργάσιμου δανειολήπτη.

Να μη συντρέχει περίπτωση εφαρμογής των διατάξεων του αρθ. 939 ΑΚ περί καταδολίευσης των δανειστών. Η επιφύλαξη του νόμου έχει την έννοια ότι η απόσβεση ή άφεση χρεών δεν επηρεάζει το δικαίωμα των πιστωτών να ζητήσουν τη διάρρηξη ενδεχόμενης καταδολιευτικής δικαιοπραξίας (βλ. σε Βενιέρη-Κατσά εκδ. 3^η σελ. 82 με παραπομπές).

Η οριστική απαλλαγή από το σύνολο των χρεών επέρχεται μεν από την πάροδο του χρόνου του 18μήνου, όμως για λόγους ασφάλειας δικαίου, όπως και επί της απαλλαγής του αρθ. 11 παρ. 1, θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι απαιτείται η έκδοση απόφασης που θα πιστοποιεί (αναγνωριστική) τη συνδρομή των προϋποθέσεων του νόμου και το επελθόν γεγονός της οριστικής απαλλαγής (αντ. Βενιέρης-Κατσάς εκδ. 3^η σελ. 85). Το ότι χρειάζεται η έκδοση σχετικής απόφασης προκύπτει αφενός από τη ρητή παραπομπή στην ανάλογη περίπτωση της διάταξης του αρθ. 11 παρ. 1, και αφετέρου από το ότι υπάρχουν ουσιώδη ζητήματα που καθιστούν αναγκαία την παρέμβαση του δικαστηρίου για τη διερεύνησή τους ώστε να πιστοποιηθεί ότι έχει επέλθει η συνέπεια του νόμου, αυτή δηλαδή της οριστικής απαλλαγής. Τέτοια δε ζητήματα είναι η διερεύνηση της διατήρησης αμετάβλητης της περιουσιακής κατάστασης του οφειλέτη κατά τη διάρκεια του 18μήνου. Έτσι μπορεί να κριθεί ότι επελθούσα μεταβολή στα περιουσιακά στοιχεία δεν είναι τέτοια που να αναιρεί τη συνδρομή της προϋπόθεσης της μη υπέρβασης της αξίας τους των 1.000 ευρώ. Παρόμοια περίπτωση αντιμετώπιση η ΕιρΑγρ 11/2016 ΝΟΜΟΣ στα πλαίσια της προσωρινής απαλλαγής, η οποία έκρινε ότι επιβατικό αυτοκίνητο, της πλήρους κυριότητας του οφειλέτη είχε εμπορική αξία 100 ευρώ, γιατί μπορούσε να δοθεί μόνο για παλαιά σίδηρα, η αξία των οποίων ανερχόταν στο ποσό αυτό, επίσης δε ότι είναι συνδικαιούχος με την πατέρα του λογαριασμού, ο οποίος εξυπηρετεί τη σύνταξη του και ουσιαστικά λειτουργεί ως αντιπρόσωπος του πραγματικού δικαιούχου. Ανάλογα ζητήματα μπορούν να προκύψουν και κατά διάρκεια του 18μήνου της προσωρινής απαλλαγής που καθιστούν αναγκαία τη δικαστική διερεύνηση και κρίση.

-Η σχετική διαδικασία προφανώς θα κινηθεί από τον οφειλέτη που έχει έννομο συμφέρον, η δε αίτησή του θα πρέπει να κοινοποιηθεί σε όλους τους πιστωτές που μετέχουν στη διαδικασία, αλλά και στους τυχόν εγγυητές και συνοφειλέτες (βλ. παρακάτω κάτω από το αρθ. 11 για την απαλλαγή με την τήρηση της βασικής ρύθμισης του αρθ. 8 του νόμου) .

Το δικαστήριο για την πιστοποίηση της οριστικής απαλλαγής θα ερευνήσει τη συνδρομή των πιο πάνω προϋποθέσεων που θέτει η διάταξη του αρθ. 5α, δηλαδή την πάροδο της 18μήνης προθεσμίας από την έκδοση της απόφασης περί προσωρινής απαλλαγής και τη μη μεταβολή των προϋποθέσεων που θέτει η διάταξη αυτή κατά τη διάρκεια της προθεσμίας (αμετάβλητο της περιουσίας, μηδενικά εισοδήματα κλπ).

Για το τελευταίο βέβαια οι πιστωτές μπορούν να ζητήσουν τη έκπτωση του οφειλέτη από το καθεστώς της προσωρινής απαλλαγής (βλ. παραπάνω). Όμως αν δε συμβεί κάτι τέτοιο μπορούν να προβάλουν την ουσιώδη μεταβολή στα πλαίσια της δίκης για την πιστοποίηση της οριστικής απαλλαγής του, οπότε και εφόσον αποδειχθεί θα απορριφθεί η αίτηση περί οριστικής απαλλαγής (περίπτωση μη ευόδωσης της απαλλαγής ανάλογη αυτής του αρθ. 11 παρ. 1). Να σημειωθεί ότι οι πιστωτές μπορούν να αντιλέξουν στην οριστική απαλλαγή και αν ακόμη δεν ζήτησαν την έκπτωση του οφειλέτη, παρότι συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις της.

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΚΟΜΠΟΛΙΤΗΣ

ΕΙΡΗΝΟΔΙΚΗΣ

ΤΗΛ. 6977603902

email grigoriskob@yahoo.com